

LUCEAFĂRUL

ANUL V — NR. 6 (89) — 15 MARTIE 1962

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

APARE LA 1 ȘI 15 ALE LUNII — 12 PAGINI — 1,50 lei

pământul

Comunicările de pe frontul colectivizării au căpătat un ritm accelerat. Întreaga noastră presă semnaleză la loc de cinste spațiile geografice ultime unde bătaia din conștiința țărănimii a luat sfârșit. Jurnaliste cinematografice arată pe pinză chipurile muncitorilor agricoli cuprinși de vesalia începutului de drum exprimată în tradiționale jocuri în maș mulji. Se petrece ceva turburător, simțem martorii ai unui moment istoric grandios.

Așa dar lupta cu inerția lui „ce-o da Cel de Sus”, cu slujbele făcute în cinstea ploii ce nu mai venea, lupta cu plugul ancestral răsucit în colo și-ncoace pe un ogor lemnos, fără rod, se apropie de sfârșit. Știința, lumina, la urma urmelor: bunăstarea au convins pe ultimii îndărătnici că în veacul nostru, viața silnică a omului legat de cel patru țărâși ai ogrăzii personale, păzite cu bita, nu este ceea ce au crezut vocarii de-a rîndul inofențabil de pământ individual, plătit cu sînge și plumb.

După ce — prin reforma agrară — pământul a devenit un bun al celor ce-l munciau, partidul comunistilor a arătat săracilor calea bunăstării și astăzi putem să spunem că țara întreagă de gospodari s-a adunat laolaltă, pornind la o treabă vrednică de cronici. S-a dat o luptă lungă și grea dacă ținem seama de condițiile social-istorice obiective. Nimeni n-a fost împins cu sila să muncească umăr lângă umăr cu altul. Ca pretulindem în lume, la început au existat și aici pionieri, în cazul de față: cei fără mijloc, oamenii care nu aveau ca proprietate decât sufletul și marea speranță, că într-o zi vor dobindi totul.

Fiind martori ai epocii pot să evoc cătunela întunecată unde stăpîneau mizeria cea mai neagră, analfabetismul și o disperare fără margini. Românii nu i-au lipsit, din nefericire, exemplele numeroase de sărăcie, în fază medievală și cătunari reacționari s-au stădărit ani de-a rîndul să-i dea acestei sărăcii un țără european, invocînd latitudinile și o anumită filozofie creștinească. Răul, — căpușa moșierăscă îngrădită cu sudoare omenească, exploatarea nerușinată consemnată cu creionul bun în condiții de vecii, devenite azi obiecte de muzeu, excreșcheta dărilor luate cu leșpe în sunet de tobe și în cele din urmă virirea în pământul pe care-l doreau din pricina foamei, cei 11.000 de morți ai lui Vodă-Carol I-ul — era socotit, măre Doamne, ispășire de la dumnezeu. Supusă cu biciul și cu rugăciunea în genunchi, cu mlaclina griștoasă și cu apă sîmțită, vindută cu bani grol, țărănimca română de mai multe ori înșelată cu nerușinare, cu false împrobrietări, a răbdat ani numeroși pînă la eliberarea sa din capcana burgheză.

Într-un timp istoric scurt cel mai sărman din cel al celui pământ ce nu le aparținuse niciodată cu dovadă tuturor, virtuțile socializării. Fire bănuitoare, cu judecată melancolică, cu mari ocoluri ale conștiinței, în care n-ăș zice că n-au mai rămas unele isoaie, țărănul a trebuit să fie pus în fața unor fapte în stare să-l cutremue și să-l convingă că mina sa, abia dodată cu litera, trebuie să ceară pe hîrtie înscrisura în gospodăria celor mulji. Pentru o astfel de fire argu, mentele hoărătoare au rămas tractorul și combina țărurile de muncitori, podul gîlind de cereale, lumina electrică transformată în cîntec într-o cutie de bachelită, numită radio. Invențiile minții omenești, mereu neobosite, i-au împins hotărîtorilor și spre alte cîmpuri de neînchipuit abia cu 10 ani în urmă. Căutî fără copie, mergînd în ca pasărea lăsată pe vin, numit motocicleta, cinematograful minuscul cu ecran de sticlă, așezat pe butelul de-acasă, mașina de metal care spală rufole singură, iată numai cîteva din „minunile” pătrunse în masă, acolo unde stăpînea pe vremea de tristă amintire a bogățiilor, pelagra și silinșul. Recunoașterea că cături de asemenea țeluri, predicile despre Apocalips, Maica Domnului, Viața de Apoi, nu mai aveau eficiență. Tingurile soșite de departe, ca berzele negre din povești nu mai conving pe nimeni. Ceea ce altă dată, de la depărtare putea fi socotit numai „propagandă roșie” este o realitate uluitoare plicată în pragul casei.

Pe băștile comitetelor regionale de partid, ca în reprezentarea grafică a marilor bătălii, înainturile încă nehasu, rate se împușnează. Ultimele redute ale individualismului egoist cad una după alta. Este vorba fără îndoielă de o mare victorie pe plan filozofic, cîștigată de poporul muncitor sub conducerea comunistilor din țara noastră, victorie cu consecințe incalculabile.

Eugen Barbu

ÎNȘAMINTĂRI

LICA IOSIF

ÎNDEMNURI

de AL. PHILIPPIDE

Într-o literatură care se dezvoltă în spiritul realismului socialist, așa cum este literatura noastră, și în care deci înnoirea conținutului și înviorarea conținutului a formei sînt îndatoriri esențiale ale scriitorului, îndatoriri izvorite din însăși structura fenomenului literar realist-socialist și nu impuse de vreun cod literar, într-o literatură de acest tip, chestiunea succesiunii generațiilor, atât de arzătoare altădată, nu se mai înfățișează cu atîta acuitate sau, în orice caz, se înfățișează sub un aspect deosebit de acela în care se manifesta odinioară și de acela, în care se manifesta și acum în literaturile occidentale.

Antagonismul dintre generații succesive formează unul dintre aspectele cele mai des relevate de istoria literară burgheză, și aspectul acesta este chiar uneori ridicat la rangul de cauză a dezvoltării literaturii care ar găsi în acest antagonism unul din factorii ei motori cei mai importanți. Fenomenul a existat desigur și este clar că multe încercări de înnoire literară aveau în progresul lor răsturnarea unui mod de-a scrie imediat anterior și înlocuirea lui cu un mod nou. Romanticismul, în deosebi romanticismul francez are în chip accentuat acest caracter inooclast cu privire la trecutul apropiat, în speță clasicismul închiruit și sterp de care dădea dovadă o bună parte din literatura franceză (în deosebi poezia) către sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Cercetări mai atente și mai cuprinzătoare au dovedit dealtmînteri că romanticismul n-a fost nicăieri un fenomen spontan și fără rădăcini în trecut. Un asemenea fenomen în literatură nici nu poate să

existe deoarece aici totul se înlanțuie și se continuă, se naște din ceva, și se manifestă în precursorii izolați în mișcări adînci, uneori mai ascunse, altele mai vizibile, care pregătesc și anunța în chip general și nu limitat, înnoirea, transformarea, dezvoltarea viitoare.

Transformarea dialectică este cu totul altceva decît antagonismul destructiv. Într-o literatură de tip realist-socialist în care oglindirea interpretativă a realității actuale se îmbină cu visul creator și cu o viziune optimistă a viitorului, antagonismul dușmănos dintre generații nu poate exista, este de neconcepț. Continuitatea aici este vizibilă în chip hotărît și ea este cerută chiar de firea însăși a realismului-socialist în care păstrarea înfăptuirilor valoroase ale trecutului și mereu înnoita lor așezare în lumina vie a actualității este o cerință de bază. Mai poate fi vorba în asemenea condiții de vreo luptă între tineri și bătrîni în care aceștia din urmă ar fi învinși și înlăturați? Desigur că nu. În locul antagonismului ostil apare acum colaborarea și înțelegerea. Tinerii scriitori studiază experiența scriitorilor mai în vîrstă și, folosindu-se de rezultatele dobîndite de înaintași, duc experiența mai departe, fructificînd-o și dobîndind rezultate noi. În cuvîntarea sa la Conferința pe țară a Scriitorilor din R.P.R. tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a expus în chip limpede și lapidar acest lucru, spunînd: „Continuînd tradițiile marilor înaintași, valorificînd critic moștenirea literară, scriitorii sînt chemați să creeze opere

care vor da o nouă strălucire comorilor limbii noastre. Tinerii scriitori, urmînd îndemnul frunțașilor scrisului nostru, să se deprindă, în muna grea asupra paginii să facă „ucenicia neîntreruptă, pe toată viața”, pentru a-și perfecționa măiestria”.

Într-o țară socialistă ca a noastră scriitorii sînt solidari între ei, avînd de îndeplinit fiecare după puterile și după firea lor scris prin această simpatie spre realizarea, cu mijloace personale, a unor țeluri comune în cadrul desăvîrșirii construcției socialiste. Aceasta solidaritate este la fel de necesară și la fel de trainică și între generațiile de scriitori care la un moment dat — de fapt, în fiecare moment — se află alături, cot la cot, în munca pentru îndeplinirea țelurilor comune. Tinerii învață de la cei mai în vîrstă dar și cei în vîrstă sînt atenți la sfîrșirile înnoitoare ale tinerilor și își înviorază propriul lor scris prin această simpatie și această participare la actualitate. Exemple ilustre din istoria literaturii verifică și certifică aceasta. Goethe nu numai că saluta în Byron, mai tînăr cu patruzeci de ani decît el, pe un astru de primă mînă, dar și traducea din el și se inspira din cîntecele poetului mai tînăr, și îi apoteoza moartea în partea a doua a lui Faust, în figura lui Euphoriion, fiul lui Faust și al Elenei.

Tinerii sau mai în vîrstă, toți deopotrivă, scriitorii noștri în condițiile excelente pe care le asigură muncii literare regimul nostru socialist, lucrează cu sentimentul că nu sînt singuri, într-o ambianță sănătoasă de solidaritate, care stimulează creația.

răsărit
interior
de
ion brad

Trăiește-ascuns în noi, în floare,
Un ceas al răsăritului de soare
În care ochii ni-l spălăm și fața
Ca-n apa cerului un munte orb
De fulgere jucat în hora lor,
Ca-n apa mării, cerul, dimineața —
Un ceas de răsărit interior.

El are pașii visului, cînd vine,
Deși respiră flăcări ca vulcanii
Și lava clipelor îi-o toarnă-n vine
Interior iluminîndu-și anii.

E ceasul grav ce cîntă și ce arde
Cu bărbăția care-ți calcă-n prag
Și-n lupta aspră, dusă pîn'la moarte,
Te învește-n soare ca-ntr-un steag.

Cu el, spre tine lumea-i revărsată,
O, sens al vieții noastre, Vitor I,
Văzut întreg, acum, înțita dată,
Ca muntele ce de lumini se-mbată,
La ceas de răsărit interior.

DESEN DE PICASSO

dimineață
rotundă
de
mihai negulescu

O sete veche, neîndurătoare
ne prosterna amiezile spre lut;
și jarul buzelor, pe brazele-amare,
încrămenea șovăitor, tăcut.

Ardea sub buze humă tremurată,
vibrînd în sine — vin înviroșat
la care inima, uitînd să bată,
neburcurată ancora, treptat...

Ne îngrădeam silii, între răzoare
firovă rădăcină răsucind;
și niciodată n-am ajuns la soare,
dar îi simțeam puternicul colind.

Întrevedeam cîmpia azurie
ca diminețile, fără hotar,
sub care încalțește-n veșnicie
un vis al roadelor, plener.

Salut acestor limpezi bărgăne,
din care vin și încorta se-nloc
mindriile-mi contemporane —
ce aurul adăncurilor storc.

Salut, salut, rotundă împlinire
de vise, gravitînd către o stea,
plantate-adînc în marea-i preveștie
pământ colectivist, planeta mea!

PROFIL

GRIGORE VASILE

SŪTO ANDRAS

POZNA

Pag. 3

Versuri
de :

Al. Andrițoiu
Ion Butnaru
Victoria Ana Tăușan
Violeta Zamfirescu

H. ROHAN
OMUL cu VIOLONCELUL

ARTE • SPORT • SPECTACOLE

AL. IVAN GHILIA: ASALTUL TIMPULUI

S-a zis că Alecu Ivan Ghilia e un liric. Așa este! Lirismul îi unduiește valurile, larg, deși nu atât de larg ca în primul său volum de reportaje: **Cinete de drumete** — și în cartea sa cea mai nouă — **Asaltul timpului**. Prilej de decepție pentru iubitorii de proză refăcută, sobră, fără ornamentație! Cine citește însă **Asaltul timpului** fără prejudecări, lăsându-se, ca candoare, furat de cele povestite și înfățișate de reporterul-poet, încearcă pe parcursul multor pagini bucurii delicate. Timp de câteva ceasuri cititorul îl însoțește pe Alecu Ivan Ghilia prin felurite locuri cunoscute și necunoscute, de la Biaz la litoral și de la „Grivița Roșie” la cutare G.A.S. sau G.A.C. din inima Bărăganului, după ce, în prealabil, retrăiește, în primele pagini, evocative, groaza anilor bezmetici ai robiei fasciste și înfiorătoare frumusețe a lui August cel fără seamăn, din 1944.

De ceea ce aflăm despre satul din Bărăgan, unde scriitorul a petrecut, cu puțini ani în urmă, o iarnă, nu ne mirăm. Nu ne mirăm, dar înmărmurim de elevație. Scrie Al. Ivan Ghilia, de pildă: „Difuzoare mari, negre, ieprețurile clădirii transmiteau Mica serenadă pentru orchestră de coarde de Mozart.”

Așadar, prima cunoștință în Dragalina, Mozart. Prima cunoștință într-un sat din cimpia Bărăganului: Mozart! Nu tresărim. Ni se pare în firea lucrurilor. Și dacă ni se pare normal, ca într-un timp nu ne odobesc, acum vreo sută de ani, ci Al. Cazaban, cu mult mai încoace. dădea la o țără înmormintată în troiene, peste copiii sălbaticiți de foamă, (Bărăganul, iarnă) dacă ni se pare, zic, normal, așa, într-un asemenea timp, rămas pînă în anii noștri în preistorie, ca țărani să asculte cu interes muzică grea, faptul e extraordinar!

Dar cîte alte situații „benale” ce ar fi părut pînă deunăzi de demontabil fabulosului, nu întinam în **Asaltul timpului**! Cinematograful, televizorul, dispensarul, farmacia, magazinul mixt, electrica, stația de radioficare, lumina liberă, și cîte realități solide înecățierite în mulțime sate colectivizate. În Dobrogea — notează reporterul — „satele cer acum să aibă cinematografe proprii. Caravanele cinematografice nu mai corespund”. Într-un sat de pe Borcea, lini peste care trecea acum 14 ani prima rînduina a socialismului în Bărăgan. Anton Fălip, un bădău, iarnă) dacă ni se pare, zic, normal, așa, într-un asemenea timp, rămas pînă în anii noștri în preistorie, ca țărani să asculte cu interes muzică grea, faptul e extraordinar!

Dar cîte alte situații „benale” ce ar fi părut pînă deunăzi de demontabil fabulosului, nu întinam în **Asaltul timpului**! Cinematograful, televizorul, dispensarul, farmacia, magazinul mixt, electrica, stația de radioficare, lumina liberă, și cîte realități solide înecățierite în mulțime sate colectivizate. În Dobrogea — notează reporterul — „satele cer acum să aibă cinematografe proprii. Caravanele cinematografice nu mai corespund”. Într-un sat de pe Borcea, lini peste care trecea acum 14 ani prima rînduina a socialismului în Bărăgan. Anton Fălip, un bădău, iarnă) dacă ni se pare, zic, normal, așa, într-un asemenea timp, rămas pînă în anii noștri în preistorie, ca țărani să asculte cu interes muzică grea, faptul e extraordinar!

Dar cîte alte situații „benale” ce ar fi părut pînă deunăzi de demontabil fabulosului, nu întinam în **Asaltul timpului**! Cinematograful, televizorul, dispensarul, farmacia, magazinul mixt, electrica, stația de radioficare, lumina liberă, și cîte realități solide înecățierite în mulțime sate colectivizate. În Dobrogea — notează reporterul — „satele cer acum să aibă cinematografe proprii. Caravanele cinematografice nu mai corespund”. Într-un sat de pe Borcea, lini peste care trecea acum 14 ani prima rînduina a socialismului în Bărăgan. Anton Fălip, un bădău, iarnă) dacă ni se pare, zic, normal, așa, într-un asemenea timp, rămas pînă în anii noștri în preistorie, ca țărani să asculte cu interes muzică grea, faptul e extraordinar!

Dar cîte alte situații „benale” ce ar fi părut pînă deunăzi de demontabil fabulosului, nu întinam în **Asaltul timpului**! Cinematograful, televizorul, dispensarul, farmacia, magazinul mixt, electrica, stația de radioficare, lumina liberă, și cîte realități solide înecățierite în mulțime sate colectivizate. În Dobrogea — notează reporterul — „satele cer acum să aibă cinematografe proprii. Caravanele cinematografice nu mai corespund”. Într-un sat de pe Borcea, lini peste care trecea acum 14 ani prima rînduina a socialismului în Bărăgan. Anton Fălip, un bădău, iarnă) dacă ni se pare, zic, normal, așa, într-un asemenea timp, rămas pînă în anii noștri în preistorie, ca țărani să asculte cu interes muzică grea, faptul e extraordinar!

nu, înseși fetele oamenilor muncii din întreprinderi și de pe ogore. Muncitori, țărani povestesc despre depășiri de angajamente, adesea, ca despre fapte de la sine înțelese. „In cinstea Congresului — își spune reporterul un inginer de la „Grivița Roșie”, în preajma celui de al treilea congres al partidului — angajamentul nostru a fost de gase ușoare douăzeci și două de mil (...) Am realizat, numai în primele cinci luni, un milion douăzeci și trei de mil”. Se desprind din reportajele strine în **Asaltul timpului** siluete de autentici oameni ai zilelor noastre, mai cu seamă de tineri, ca Gheorghiu, agrerul, vorbărețul și inteligentul sofer al secretariatului raional de partid (Pe drumuri de țară, mai curînd povestiri decît reportaje) sau oameni maturi cu suflet ingenuu, precum „nea Gheorghie, mai marele vinătorilor și zmeul zmeilor din Dragalina” (**Dilema lui Gheorghie Zmeu**), care, după ezitări explicabile intră în Gospodăria colectivă, trăgînd după el toți „zmeii” din sat. Din mai multe chipuri concrete, desenate sumar, fără sublinieră trăsăturilor individuale, se întocmește în cartea lui Ghilia — schiță — profilul activistului de partid, tipic, omul care își trăiește viața în mijlocul oamenilor, îndrumîndu-i, însuși (îndu-i, muștrîndu-i, cînd e cazul, ajutîndu-i) în totdeauna să iasă din impas, ne-neprecupînd nici un efort, pentru asigurarea bunului mers al muncii, al vieții în ansamblu ei. Adinec, îmbogățite, însuși cum sint acelea ale activistului de partid din A fost salvat un om, Pe drumuri de țară, Dobrogea, ar putea — într-un eventual viitor roman — constitui elemente substanțiale pentru definirea psihologiei unui tip de comunist memorabil.

Iată cum, cu mijloacele pe care le posedă Al. Ivan Ghilia aduce, în **Asaltul timpului**, imagini din realitatea contemporană, vii, vibrante, nu rareori cuceritoare. Lirismul, cînd e autentic, nu dăunează transmiterii emoției concentrate în imagine, ci o amplifică!

Aș avea de obiectat prezența în unele pagini, a diluției verbale, a căderii în anecdotică mărunță, în dauna esențialului. Reporterul este tentat cîteodată să povestească tot ce a pățit pînă să ajungă la o anume țintă: cu cîne s-a înfîlțit, cum l-au întâmpinat portarii etc. subînțind astfel materia propriu-zisă a scrierii. În reportajul G.A.S. Butimanu, de pildă, introducerea, în care ni se povestește cu lux de amănunte despre filmarea unor găini rebele, este evident inutilă.

Operind asemenea micilor tumori, aproape negliabile, la drept vorbind, **Asaltul timpului** rămîne o carte tină, interesantă, a momentului istoric în care trăim.

Dumitru Micu
PETRU VINTILA: SOSEAUA MILIONARILOR

Petru Vintila e unul din cei mai prodigioși reporteri ai noștri, prezent în actualitate, răspunzînd cu promptitudine comenzi sociale, credincios misiunii politice a scriitorului realist-socialist chemat să participe activ, și pe această cale, la procesul revoluționar de transformare radicală a conștiinței umane în sensul idealului comunist. Numeroasele reportaje semnate de el în presa cotidiană sau în cea literară stau mărturie, ca și recentul volum închinat citorva gospodăriilor agricole colective bănănești și intitulat sugestiv: **Șoseaua milionarilor**.

Petru Vintila pune în lumină, prin cele două volume de reportaje, viața și activitatea oamenilor muncii din Bărăgan, unde scriitorul a petrecut, cu puțini ani în urmă, o iarnă, nu ne mirăm. Nu ne mirăm, dar înmărmurim de elevație. Scrie Al. Ivan Ghilia, de pildă: „Difuzoare mari, negre, ieprețurile clădirii transmiteau Mica serenadă pentru orchestră de coarde de Mozart.”

afici succese obținute de colectiviști și insistă asupra modului cum „bogăția obștei se reflectă în viața intimă a localnicilor”. Demonstrația e, de cele mai multe ori, de o logică impecabilă, reporterul e exemplificînd cu date concrete grăitoare belșugul ce domnește în colectivele vizitate, dînd cifre care vorbesc de la sine sîngerind modul de trai ridicat al țărănilor colectivști. Aportul politic al cărții e, sub acest raport, indiscutabil și Șoseaua milionarilor se înscrie, fără îndoială, în șirul lucrărilor propagandistice folositoare, menite să contribuie activ la popularizarea realizărilor obținute de gospodăriile colective frunțate. Din păcate, în demonstrația făcută, Petru Vintila nu accentuează întotdeauna citir fi trebuit, folosind mijloacele artistice cele mai adecvate, sensurile răscolitoare ale realităților întinse în drumul său de la Timișoara la Cenad, semni-ficată majoră a revoluționarilor transformării trăite de oamenii acelor locuri. Preocupat de cifre, uimit de numărul milionarilor ce figurează în fondul de bază al colectivului vizitate, Petru Vintila neglijează cîteodată problema sublinierii rolului pe care îl au oamenii în consolidarea economico-organizatorică a gospodăriilor colective. Ne-ar fi plăcut să înțelegem mai insistente popasuri asupra a raportului acestor oameni în fărîmarea milionarilor ce se înscriu în fondul de bază al colectivului, asu-

pră evoluției psihologiei lor de viața conștiința individualistă de mic proprietar, la aceea colectivă asupra forței de atracție exercitată firesc de către colectivele frunțate asupra întovărășirilor și țărănilor cu gospodărie individuală sau asupra colectivului mai puțin dezvoltate. — sint probleme la care reporterul face referințe adesea dar pe care nu le convertește însă practic la nivelul dorit în obiectivul numărului 1 al cărții. Caracteristic ni se pare, în privința aceasta, un amănunt, aparent de ordin compozițional: Vintila pornește la drum, pe „Șoseaua milionarilor”, cu un țărăn întovărășit, un „gugulean” plecat să-și vîndă recolta de mere Jonathan. După primul popas, la Becherecul Mic, cei doi se vor despărți. Poate că în realitate așa s-a și întimplat. Prezența concretă, fizică, a guguleanului în fiecare capitol al volumului nici nu era, de altfel, necesară. Dar prezența sa măcar simbolică se cerea cu insistență, ca un punct permanent de comparație, de reper, pentru că reporterul urmărea să demonstreze nu superioritatea în sine a formei colectivizate a agriculturii, ci superioritatea față de celelalte forme existente. În locul unui dialog, de pildă, mental între reporter și întovărășit, avînd ca scop demonstrarea pe viu a avantajelor oferite țărănilor de către agricultura colectivizată, Petru Vintila preferă să-l lase pe gugulean să se documenteze singur, cu ajutorul unui exemplar din ziarul timișorean **Drapelul roșu**. Prezența vie, morală, a guguleanului — la care se mai face referințe, în perspectivă, abia în finalul cărții — l-ar fi o-

vestiri publicate în ultimii ani, de acest prodigios scriitor, mereu prezent în cea mai vie și mai stringentă actualitate.

Aurel Martin

V. GAFIȚA: A VENIT PRIMAVARA

Ne obișnuisem într-o vreme cu tipul reporterului-călător, acela care colindă țara în lung și-n lat, comunicîndu-ne rezultatul observațiilor sale, din fuga trenului sau a mașinii. Fără îndoială, ne informam asupra multor aspecte ale realității noastre socialiste, dar totodată, resimțeam, nu fără părere de rău, limita notației turistice, care trecea grăbită, parcă spre a cuprinde singură întregul peisaj al țării. Se vede că istovii și ei de atîta drum și atîta viteză, reporterii au început să-și domolească pasul și să-și adăncească privirile. Ajungînd într-o uzină sau într-o gospodărie colectivă, n-au părăsit-o după cîteva luni și nici după cîteva zile. S-au statornicit acolo pentru perioade mai lungi, au vizitat-o în repetate rînduri, i-au devenit prieteni. Așa, cînd și-au publicat reportajele, autorii ne-au dat adevărate mono-

grafii (ex. Petru Vintila, Corneliu Leu, Paul Anghel, Ilie Purcaru). Către un asemenea tip de reportaj, tînde și V. Gafița, în alegerea sa, intitulată: „A venit primavara”. Lăsînd la o parte ispită marilor călători, autorul se oprește nu prea departe de București, într-un sat pe nume Borcia, în Făcăienii. Popasul său la marginea de răsarit a Bărăganului se dovedește a fi cu temei, întrucît ne furnizează observații bogate, revelatoare pentru cea mai nouă etapă a transformării socialiste a satului nostru.

Abia intrat în Făcăienii, scriitorul este întâmpinat de o mare forță de oameni, căruțe și tractoare, ca-re-i dau impresia unui foarte activ șantier. Colectivștii își înfrumusețeau cîntărea, construindu-și case din zid, alinîndu-și gardurile, „bombînd” șoseaua. Discuțiile curente se referă la alimentația rațională („cu biberonul”) a vitelor, la ecornearea vitelor, la adîncimea arături de toamnă etc. La o sedință, problema nr. 1 devine „vulgară”, buruziana care înăbușă semănăturile de primăvară, dacă nu e tăiată din rădăcină. Autorul are acum prilejul să descrie cu mult nerv ogorul individual de atîdată, năpădit de pir și volbură, cu holde ofilite, spinăce, dar totodată să sublinieze prin contrast enormele avantaje ale muncii pămîntului în colectiv cu unele mecanizate.

Cu ajutorul gospodăriei colective, țărani din Făcăienii și-au cercet condiția umană care li se refuzase cu îndărătnicie veacuri de-a rîndul.

V. Gafița ne comunică viața nouă a satului colectivizat în cadrul unui reportaj — care tinde pe alocuri să-și părăsească albia, devenind povestire, nu numai prin descrierea „artistică”, ci și prin zugrăvirea unor eroi și a unor si-zășii memorabile. Iubitor al pei-sajului, al dimineților însoțite din Bărăgan și al bălții vezului, V. Gafița nu alunecă totuși în descriptivism. El are în vedere, de obicei, activitatea omului, intervenția sa înțeleaptă asupra naturii. Cunoaștem o mulțime de aspecte efective noi din gospodăria colectivă, dar mai puține reacții psihologice umane profunde.

V. Gafița schițează chiar cîteva biografii, care, din păcate, ni se par deficitare, prinț-o tratare foarte grăbită, expediată de-a lungul unei scheme. Cea mai bună parte a cărții lui Gafița, o constituie acele reportaje, unde autorul surprinde, cum spuneam, fapte și aspecte noi; acolo însă reia vechea problemă a oscilării țărănu-lui între lăul individual și colectiv, a conflictului dintre soți pe problema înscrisurii în gospodărie. V. Gafița riscă repetarea și monotoniei.

Este, fără îndoială, un merit important al scriitorului efortul de a-și fi consacrat cartea unui sat colectivizat și de a fi întreprins investigații multilaterale, de ordin social-istoric, pe baza cărora să pună și mai mult în lumină necesitatea și avantajele transformării

socialiste a agriculturii. Dar ceea ce i se cere în asemenea condiții, și nu numai lui V. Gafița, este un mai adînc sondaj în psihologia oamenilor, spre a produce emoții vibrante, cu rezonanțe cit mai îndelungi.

Al. Săndulescu
PAUL ANGHEL: VICTORIA DE LA OLTINA

Sper să nu supăr prea tare pe reporteri și nici să fiu, după o sumară judecată, condamnat ca apologet, declarînd în gura mare că Victoria de la Oltina este o victorie a genului și a autorului, care a găsit o formulă, o modalitate în stare să contagieze, să transmită entuziasmul său în fața oltinenilor. Satul pierdut a executat un salt în toate direcțiile vieții, s-a desfurat „radiu” și dintr-o dată. Trebuia deci prezentat pe toate fețele lui, egal de expresive, într-un ean matur, conștient, stăpînit pe teluri și pe căile de atingere ale acestora. Așezare străveche, ierșită din timp, din înșăși clipa latinizării. Oltina ispitese pe arheolog prin vestigiile ei risipite și răsarînd prin surpriză. Ea este azi milionară. Gospodăriile cultivate toate sînturile de cereale, de citiva ani începeau să sînt; viața de viață, creșe în ferme model vaci, porci, miei, găini de rasă. Economistul își poate aci sătura curiozitatea și extrage concluzii încurajatoare pentru sporierea productivității solului, a laptelui, a ouălor, pentru randamentul gospodăriei colective. Cercetătorul cultural de masă are prilejul de a studia intensitatea setei de cultură în rîndul fostilor analfabeți, dar, cunoscîndu-i pe fărîmii belșugului, va fi depășit în așteptările sale, căci ancheta sa va întîlni nu numai niște cititori zeloși de cărți de agrotehnică sau de literatură, ci niște adevărați specialiști în domeniul de muncă respectiv, biruitori al empirismului milenar, al „iradiției obuze”, colaboratori — mulți activi, fecundi — ai oamenilor de știință. Activistul lucrează aci cu niște conștiințe politice experimentate, călîte în bălăția de clasă trecută prin faza eroică, în care avîntul nucleului inițial de comunisti se ciocnea cu inerția masei, spre a o spulbera, și a răscolii apoi energia latentă, ca s-o îndume spre acțiune, și mai departe, spre viitor. Fîn și urbanist, dar, arhitectul care nu și-a imaginat probabil că va fi chemat în fața sa, este solicitat. Oltina ține să se preschimbă cit mai curînd în „oraș”. Și dacă și-a corectat singură, cum a putut, în ultimii ani, contururile, — de aci înainte nu admite să nu recurgă la serviciile sistemăzii. Și are dreptate. Locuitorii noi și cele în perspectivă, mai ales sediile de interes obșteș aflate în proiect și inconjurate de parcuri, o obligă la planificarea spațială. Toate elementele reclamă o considerare globală din partea reporterului, o viziune de ansamblu, și în același timp dinamice, în stare să prezinte evoluționarea satului în rezultatele și în obiectivele ei viitoare. Ur-mărind să cuprindă astfel istoria Oltinei, Paul Anghel a ales drumul unei monografii sintetice și plină de viață, redactate pe baza impresiei directe, a mărturiilor, acțiunilor și chiar interpretării date acestea de „autorii” Oltinei de azi. Dezvoltarea satului, întoarcerea în trecut și apoi din nou la actualitate și prospectarea viitorului constituie axa fiecărui sondaj efectuat în biografia oamenilor. Oltina se clădește, se însuflește pagină cu pagină înaintea noastră. Cititorul — și de astădată nu e o figură de stil critică — participă la faza actuală de evoluție, detinînd toate datele necesare înțelgerii stadiului de azi, și atras în procesul de viață. Paul Anghel nu

descrie, nu relatează, fie și bine informat, fapte și atitudini, consumate, ci creează din nou — fi-rește, atît cit e îngăduit mijloacele reportajului — împrejurări decisive, retrasează gesturile, ac-tiunile, în spontaneitatea lor și conturează chiar eroi literari! Rolul său — deși permanent activ, prezant și prin comentariu liric, sau atmosfera înecăgă prin cîteva notații și asociații severe, lipsite de dulcele vag turistic, — se șterge însă îndărătul celorlalte personaje care populează scena Oltinei. Postura lui Paul Anghel nu e de ghid inițiat o dată pentru totdauna, în tainele subiectului, ci de vînic uenice al vieții, dornic să cunoască, să se instruiască și să releve altora cheia miracolului socialist. Încercînd să satisfacă condiția reporterului contemporan, pe care viața îl împinge să țînă mereu pa-sul și să se identifice cu ea, în ac-tiune, monograful devine un ac-tivist prin atitudine, prin scrierul lui, și prin tipul însuși de observație, de alegere a „notelor”. (Și ceea ce încercăm, reușește. Integrarea sa chiar gramaticală (ajungînd să spună nu o dată „noi, oltinenii”), nu e un artificiu retoric, e o consecință a unei stări de spirit autentice, a unui suflet incandescent. Concepția dizolvă de fapt schema monografică, orice schemă, lăsînd să zăvonească liber profilul oltinenilor, să se închege profilul satului, să se înalțe chipurile oamenilor, dîncolo de orizontul acestuia, ca luptători conștienți de necesitatea socială și de idealul uman de care sînt îndrăgostiți. Clobanul Ciuculeacă, simț că — atunci cînd ele există — ilustrează doar un moment trecător, o fază pe care evoluția o depășește. Rezultatele materiale, recoltate considerabile, avuția zoologică, construcțiile individuale, ca și școala și dispensarul, dovedesc progresul nivelului de trai, senzațional în geografie și istoria — propozii, conștin-tînd desigur un argument principal în favoarea gospodăriei colective. Cartea lui Paul Anghel este, sub acest raport, o confirmare a justei linii partidului în legătură cu întărirea gospodăriilor colective. Locuitorii Oltinei, devoțai acestui îndemn, se proiectează ca și exemple cuceritoare ale educației socialiste, adevărați gospodărești și civice, cultivate de comunisti, consolidate în acțiune. Brigadierii, ciobanii, crescătorii de porci, organizatorii politici, aplicați în munca de toate zilele, și chibuziți și foarte scoticiți planificatori ai viitorului lor, au fost eroii salvării țării la o mare revărsare de ape. Scriind cartea acestor oameni a acestui sat, care de pe acum umple diferența aproape geologică față de oraș, în care totul — de la limbaj și gîndire, la deprinderi, năzuinți și chiar la timpul însuși — devine nou și impetuos, Paul Anghel contribuie la înțelegerea ritmului de azi al transformării socialiste a agriculturii. Iar prin elanul propriu, lucid în lirismul său, în care senzația se unește cu reflexia, despre destinele omului, Victoria de la Oltina este și o confesiune cuceritoare, pe marginea unui tablou al satului. Unele siluete se pierd însă în uniformitatea trăsăturilor și convenționalismul comentariului (reportajul brigadierilor, cu excepția celui menționat, al lui Măcutu), iar lupta continuă cu vechiul din mentalitatea omului ar fi trebuit să ocupe locul, să aibe ponderea reală, ceea ce ar fi lărgit unghiul de vedere adoptat: în-fățișarea colectivității nu numai în ceea ce au cucerit, pînă acum, dar și în ceea ce abia le stă înainte.

Mihail Petroveanu

deciul, gîndurile și cerneala. / N-au mai ajuns să-i cume, fătul meu, / Frica de tine și-ndoiala. / Te temi și-acum de ce te-ai mai temut, / De pagina curată și de rîndul, / Și de cuvîntul de la început. / Te sperie și litera și gîndul”. (Frunze pierdute).

Nu o dată, în îndelungata sa activitate, Argezei a meditat în ver-

CRONICA LITERARA

bătrînețe, entuziasmul tinerilor. Acum, cu volumul **Frunze**, el ne pare, mai mult ca orînd, învecinat firesc și intim cu persoana cea mai luminoasă a culturii noastre de totdauna, cu Mihail Eminescu. De acesta s-a arătat vrăjji de la-nceputuri. Dacă în anii de buturilor poetice, Argezei se lăsa mai mult ispitit de rezonanțe eminescienne, fără ca mesajul profund să fie eminescian. („Și acum c-o văd venind / Pe poezia solitară, / De departe, simt un jîd / Și-aș voi să mi se pară / (Melancolicul sau i-Vino joc de vorbe goale, / Sintem singuri. Ce să-și spun? / Numai gura dumisale, / Se aude sub un prun. (O) Floare mică, iarbă toată, / Sub dantela albei rochi, / Spre genunchi ridicată, / Plină de pîndiri de ochi”. (Creion), acum se înfîlțeste în străfundurile cu Eminescu, din Trecut-au astăzi... de pildă, cu acel final zburcînat, de o unică putere de a materializa gîndul din versul: „Iar timpul crește-n urma mea, mă-nunțec”. Argezei simte și el năvala timpului ca o presiune materială, care-l înbrîncoște din urmă, dar timbrul adînc al poeziei e pur argezeian: „De ce-aș simți că surse vremea și n-aș opri-o pas pe pas, / Să văd că singur din urmă mi dă năvală și mi curmă, / Cînd mi-ar ajunge, la surșuri, un bob de timp, un fir de glas / Și-un crin în fund c-o piatră scumpă să-mi fac din el un cub curat”.

Nu e vorba, așadar, de o simplă apropiere formală cu genul lui Eminescu, ci de o întinire intimă în zona marei simplități, și de o vibrație nostalgic în fața vremii care trece, expresie nu a pesimizmului ci a unei stări de viață. Același imagine concret materială a vremii se înfîlțeste strălucit în poezia S-aștept?, unde nota profund argezeiană, cu acea ritmică și muzicalitate proprie, cu acea pendulare răscolitoare dintre întrebarea mediativă și răspunsul echivoc, se stringe grea de sensuri în versul

final, prin care sentimentul timpului se concretizează într-astfel făcut avem chiar senzația căderii unui corp fizic: „La mine nu mai urcă de-a dreptul nici un drum; / De-abea o cărăruie, o diră ca de fum. / Nu intră nici o ușă, n-am prag, n-am pîlmar. / Doar stela se îngîna cu noaptea-ntr-un arțar. / Ce să aștept să vie și ce să înțeleg, / Cînd peste mine timpul se prăbușește-ntr-un?”.

Subliniem prezența acestei teme în noul volum al lui Argezei pentru că în funcție de sentimentul timpului, în lirica de totdauna, sau conștin-tînd și alte sentimente, precum acela al iubirii, al dragostei de natură, al răspunderii sociale a poetului, al morții și nemuririi etc. În atîtdeuna față de trecerea inexorabilă a vremii se definește limpede și concepția filozofică a poetului. Dacă, de pildă, în poezia lui Lucian Blaga, sub influența idealismului aristocritic, sentimentul trecerii vremii împinge spre spaimă și turburare, la Argezei același sentiment, trăind pe un fond folcloric, conduce către o înțelepciune fărîncășă, în virtutea căreia bătrînețea e o toamnă plină de rodire. Vremea noastră social-

listă, cu ale cărei idealuri Argezei și-a înfîlțit propriile lui vise, îl asigură poetului un spor de belșug sufletesc, în stare să-l dea versului o semnătate clasică. Toamnă fîrte și e frumoasă. Prădoarea sint copuri cu flori. Soarele — simbol al deplinei străluciri — e gîzduit în casa poetului. De peste tot, în anii socialismului, surdă și în viața o prosepimie nouă. Pînă și din fostele asemenea tresăr vieți. Sentimentul poetic din De ce-aș fi trist crește pe o suală de întrebări, ale

cîror răspunsuri afirmă bogăția vieții noastre socialiste și plenitudinea sufletească a poetului. Finalul poeziei: „Nu mă-e clădită casa de țoș peste Troiș, / În paștelea cu crînguri? De ce-aș fi trist? Și totuși... — prin aceste puncte de suspensie, azvirile parcă o săgeată către înfîlțit nostalgic. Pe punctele acestea de suspensie se clătină parcă o certitudine, dar nu se prăbușește.

Sentimentul înfîlțit ține echilibrul moral pe puncte care și „rează-mă-nceputul pe un mal cu neștiutul” — cum zice Argezei în poezia Lin... Pînăal eu o melancolică senină, nu o tristete întunecată.

Există în stadiul actual al creației argezeiene o solemnitate profundă, precum în poezia Cîntec la fereastră, legănată într-o psalmodie sobră, cu bogate rime întoarse, care răsună prelung în acouri, ce leagă în sunete de argint universul mic cu universul mare. E aci prelungirea deplină maritată a unei vechi coordonate din lirica argezeiană, care a împerechiat subtil aspecte ale vieții intime, casnice uneori, cu o măreție cosmică, fulgerată de mistere, menite a fi dezlegate de forța gîndirii și rînduinele pășiri în fereastră și rînduinele zăitoare / Să-și puie cuburbeni streășini sub pașa gîndurilor mele, / În puful nopții adunate, dintre cămin și-nvelitoare. / A și venit în colul căminului de-argint al unei stele. S-au urinat copacii-n fața porții ca niște domni veniți pe jos, / Poțteș-tei, Vîntule, să între și / Sol-

al lui Tudor Argezei prin cîntarea unor sentimente și atitudini noi, volumul **Frunze** aduce, totodată, teme și preocupări din vechia poezie argezeiană: sentimentul de familie, preocuparea pentru universul mic al gîzlor și ferburilor etc.

Un răspăcit sentiment al desăvirșirii artistice îl are poezul recompensat de poporul muncitor, simbolice, cu aur și podobe”, simtîndu-se „plin ca de iocane un părete / îngreunat de nimburi și smaralde”. Este ceea ce-i dă neliniștitului suflet argezeian semnătatea și echilibrul omului înțelept din popor. Vechia patimă și frîmțare romantică nu dispăre, fiind însă însumată organic liniștii și-nțelepciunii de factură clasică.

Slăpîn pe arta marei simplități, Argezei a dat o poezie limpede, cu liniște de suprafață, în adîncuri zăbitund-se neliniștile eterne ale creatorului — rămas tot timpul „un solar întrizat în vreme”; cu o emoție veșnic proaspătă în fața scrierului, exemplară pentru toți traditorii cîntecului: „Cîntecul de ani, de cînd încerci, meret, / Con-

semeni strămoșilor din Testament, Tudor Argezei a urcat trudele — parcă „pe brînci” — spre piscul cel mai înalt al artei sale: cu fruntea încorătată de muncile cuvîntului, avînd, cînd era tînăr, înțelepciunea bătrînilor, păstrînd, la

semeni strămoșilor din Testament, Tudor Argezei a urcat trudele — parcă „pe brînci” — spre piscul cel mai înalt al artei sale: cu fruntea încorătată de muncile cuvîntului, avînd, cînd era tînăr, înțelepciunea bătrînilor, păstrînd, la

semeni strămoșilor din Testament, Tudor Argezei a urcat trudele — parcă „pe brînci” — spre piscul cel mai înalt al artei sale: cu fruntea încorătată de muncile cuvîntului, avînd, cînd era tînăr, înțelepciunea bătrînilor, păstrînd, la

semeni strămoșilor din Testament, Tudor Argezei a urcat trudele — parcă „pe brînci” — spre piscul cel mai înalt al artei sale: cu fruntea încorătată de muncile cuvîntului, avînd, cînd era tînăr, înțelepciunea bătrînilor, păstrînd, la

semeni strămoșilor din Testament, Tudor Argezei a urcat trudele — parcă „pe brînci” — spre piscul cel mai înalt al artei sale: cu fruntea încorătată de muncile cuvîntului, avînd, cînd era tînăr, înțelepciunea bătrînilor, păstrînd, la

semeni strămoșilor din Testament, Tudor Argezei a urcat trudele — parcă „pe brînci” — spre piscul cel mai înalt al artei sale: cu fruntea încorătată de muncile cuvîntului, avînd, cînd era tînăr, înțelepciunea bătrînilor, păstrînd, la

Ghiță Tămărașu deschise larg porțile și trase docarul în ogrădă. Numai așa, de-a lănașii. Văzu bine că are oasepeși, dar nu se grăbi să intre în casă. Dăhărnă lapa, se apucă s-o mușine pe crupe cu-n șomolog de paie și-o lavi supărât cu căpăstru peste cap, cînd începu să nșchese și să se tragă nerușinat, către cel doi noateni stăpîni, care ronțăiau final din căruța nouă, cu leucile vopsite în culorarea brotăcelului.

— Stai la un loc, diavoli! Împiețiați! — Se făcu n-aude, n-avea, nici atunci cînd nevasta leși repede din culme, și alergă să-i spună în șoaptă: — Hoide, bre, c-a venit băiutul ăla din Dirga cu-alea, țică-său și măică-sa! O porni pe poartă cu lapa de căpăstru. În drum spre fîntînă, lapa începu să zburde. Zvirii ușurei din picioarele de dinopoi, înfăinșu-și coada, apoi se propti îndărătnic drept pe scîndurile podului și glesnelo ai subțiri și nervoase tremurau de nerăbdare: cu gîtul mindru, arcuit, scuturindu-și coama cîniepe, întinse botul și-l apucă pe Tămărașu de mincea flanelo!

— Ce-i, Micșunico, îți odie a primăvară pe la noară, bre, țică! Se caută îndelung prin buzunare, pînă ce găsi o bucată de zahăr plină de prof de tutun. O șterse grijuliu și i-o dădu. Se vedea că-l face plăcere s-o răstăie. Al plăcerea lui, el o obișnuise așa. Or de cite ori îl simțea că trece pe lângă podoc, nechero după el cerindu-și mericiul.

— Ai dat în mintea copilor, bre, îl ocără nevasta cînd îl prindea că doșetea zahărul prin toate buzunarele. — Ce putea să înțeleagă o minte de femeie? În umă de cinci ani, în țara aceea, cînd îl murise lapa lepadînd un minz bicisnic cî un ied, crezuse că nu mai are scăpare. Pusese voca la jug, arezu cu vaca. Dar minzișoara se sălta dintr-odată pe niște picioare lungi și sprintene ca și norocul lui. Ei, da, era o lapă de rasă, și chit că acum calul nu mai are valoare, atunci, la început, fusese mindru cî o aveo, că poate s-o dea. Se cheamă că făcuse parte din prestigiul lui de președinte. Acuma, după ce compărăsoare cele două camioane și opriseră numai căi cai mai buni, diavolii adăuse de trai bun, la docar. Uite, de pildă, și la o adăpat se răstăia! Nici n-asteptă să scoți găleata din fîntînă, că se indeoșă să te dea jos, de crezi că-i moartă de

sete. Dar abia soarbe apa pe jumătate, și ridică botul: se uită la tine, cu un ochi de muiere drăcoasă care vrea cu orice chip să-ți scoată sufletul! Trebuie să-i faci gustul! Aruncă apa, scoți alai. Da cinci, șase ori, vrea să i-o schimbi!

De fapt, Ghiță Tămărașu fierbe de neoz. Lasă toate fleacurile astea să-i treacă prin cap numai așa că sa capete puțin răgaz. Oricum ar suci și ar inviti lucrurile, situația e aceeași: trebuie să se ducă în casă și să cumărăsoare bine răspunsul. Cum să iesi cu obrazul curat? Cînd ai vorbă de la raion: „Măi tovarășe Tămărașu, oi sarcina să oții colectivă din Dirga. Ai grijă de individualii ăia de pe deal. Este acolo o femeie care-i țino pe toți în loc! Naiba s-o ia de femeie!.. Asta-i drac, nu-i femeie. Ce-a dres, ce-a colăci, că poțim se lăsa cu nuntă”. Apoi la una ca asta nu s-ar fi așteptat el de la Săndica! Calcă pe urmele soară-si Trăjo! Băreii ăia o luat un președinte de gospodărie. Cum o fi, cum n-o fi, Florea Ciobanu e totuși președinte de „Mîlonari”. Dar Săndica asta se aruncă după un individual din cei mai nălamurii! Adică stai, cum vine asta nelămurit? Se vede treaba că l-a lămurit ea destul!..

Gădita lui Melinte, care-a stat și s-a tot lîit pe lângă gard și l-a tot pîndit, nu mai poate răbda. Otrocoaleste cele trei aște cu pene elbe și crețe, le tot hușuie, chipurile, din straturile proaspăt săpate. Pe urmă le lasă și-și pune coatele pe gard.

— Zii, se duce și Săndica, ai, ce zici, președinte? — ochește drept la țintă, fără săială, Gădita. — Văcioșia ei neprafăcută îl seacă la inimă pe Tămărașu: — Da' să știi că ai o cusură cum rar se mai vede! Zău, bre Ghiță, dacă văzuți pînă aci așa femeie grasă! Mă scotii, așa pe prubulăială, că o trage la cîntar vrea cinci banite bune!

— Gata, o și cîntăriți, Găditi? — D-apoi, rise ea cu dinții cel noi puși la orăș, să jură că-s taman de pe vremea cînd era fată. În schimb, cusurul, îl ia vîntul. Zice că numai cu împărțășanie sa ține! De ginerică n-am ce zice! E frumuseț și bine îmbrăcat! Și cumintă și ascultător! Ce zici? Să vezi cum o luat-o pe măică-sa de subțiori și-a dat-o jos din căruța! Și pînă-n casă numai de cot a ținut-o! Nici n-am mai văzut așa

ceva! Auzi! Brava lui, că-i singur la pînți! De, bre, Ghiță, nu ofta. Asta-i soarta fetelor, să zboare de sub aripa părintească. Eu n-am rămas fără fete? Asta o fi norocul Săndicai! Auzii, bre, că au casă nouă!

Tămărașu mai scoase o găleată de apă și vînd că lapa e sălău, călîi găleata, uitîndu-se grav la Gădita. O judeca în sine: „îmbătrînit-ai, Găditi, dar minte la tine nici e! Un cuc! Degeaba ai două tete învățătoare”. O întreabă brus, cu vîdit interes: — Da' de unde le-ai aflat, bre? Lege este că nici

o furnică nu poate trece uita fără de știrea ta. Da' pe ăsta din Dirga de unde-i știi... — Apoi am găsit la cumătru Nicola niște neamuri de-ale lor din Dirga. Niște individuali. Au venit împreună cu alde cusuru-țau! Ascultai și eu ce vorbeau între ei. Că nu se scriu la gospodărie decît o dată cu cusura ăsta al țau. Cînd s-o trece el, se trece toți de pe din. Că e stou pe-un clin de deal în coasta satului, și toți legați, să intre o dată. Așa s-cu ținut de n-ou intrat nici la întovărășire. Pe deal cu mai multă vie, nu prea au pîmint și de asta. Așa că vezi, cînd s-ou scrie alde Grigore Pandele, cusuru-țau, atunci... — Și se scrie „cusurul ăsta al meu”? întrebă Tămărașu simțind că-l cuprindea, așa, un fel de fierbîntă în junghia pieptului.

Obrazul smochinit și oacheș al Găditei se lumina de un soare și, de multumire, mustăcioarele-i surii de la colțurile gurii parcă i se zăbrăia. Întinse gîtul

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

— N-am nimic împotriva — grăi Lovász cum cu jumătate gură, de se vedea că de colo că ceea ce gîndește nu-i tocmai limpede, dar că se teme ca nu cumva să-i lasă pe gură vreo măgărie cît capul lui de mare. — Ia spune-mi, neică Bercl, crezi dumneata că se poate ca alții să-ți sufle vînt bun, iar dumneata să-ți prăjești spinarea la soare?

Curierul hohotea, țărutul cel cu ghiozdan se mulțumi și de data asta și zîlbească, iar țigănușu, care pînă atunci încuviinșase cu mare zel, din cap, orice se spunea, căci nici nu era în stare să aleagă de-a cui parte se găsește dreptatea, prinse a clătina din cap minunindu-se foarte de înțelepciunea de care țînăra dactilografă dădea dovadă. Lovász se zborși la curier: — Ia poțim și nu mai ride pe scooteala mea, că nu-s maimuța nimănu!

În acel moment pică și neica Mihály Tokos și, intrînd, se grăbi să deserte dintr-un sac, drept în mijlocul odăii, pe deumeua proaspăt dată cu ulci, surtucul cel sfîrtecat.

— Pe semne nu-ți prea place vîntul care suflă acum pe la noi! — N-am zis că nu-mi place și n-am zis că-i vînt potrivnic. Am zis și eu, așa, o pildă, și am zis că lucrurile alea mari se fac ele și fără mine. — Dar la ăia nu te-ai gîndit, că vîntul ăsta tocmai noi îl sîrîmim? — Să vezi dumneata ce mai colectivă iese din ceea ce suflă dumnealor acum, acolo, în sala de alături!

ROZMA

Mergînd neica Tokos Mihály într-o bună zi la cimitir, să cosească niște iarbă, îi sări în ochi inscripția de pe una dintre criptele pe lângă care tocmai trecea:

„Asta este lăcașul de veci al D-lui Conte Majtenyi Elek, precum și al d-lui baron Tokos Mihály. Și cu asta, basta!”

Drept însă că ultimele cuvinte, adică „Tokos Mihály”, „baron”, și „basta” erau scrie doar cu cretă. „Știu că mulți nu mă au la stomac. Își zise bătrînul în sinea lui — dar chestia cu basta tot nu-i doricep”. Și pînă în primă nu făcu alta, decît se căzni să șteargă inscripția cu care vreau te-miri-cine umblase să-l facă de batfă. Năduși de-a binelea pînă cînd isprăvi treaba, așa că fu nevoit să-și lepede surtucul. Era un surtuc din alea cafenii-deschise, din postav mai ușurel. I-l luase alde Iános, fiu-său, de ziua lui.

Își agăță, așadar, haina pe grilajul de fier, își aprinse țigara și acum holba ochii la lăspedea cu inscripția: „Basta, hai? Vascrisu mă-ti de...! Basta-s eu pentru voi, hai? Vă roade pizma, aia e! D-ăia nu-necăpurați de mine! Care va să zică: cine zice că voi, gata cu el! Las' că v-arăi eu vouă! Cî se se ridică cineva, cît-de-cît, dintre voi, nu mai aveți ochi să-i vedeți. Să nu-i dea dumnezeu omului un strop de noroc că... hai! Gata! Parcă și mirosul îi e altul. Las' că văz eu care-ia lăa de-a vrut să-și facă bășcălie de mine!”

În aceeași clipă băgă de seamă că trei copii, piții printre pomi, îl pîndeau fiecare mișcare. „Aștia au fost!” — îl fulgeră prin minte și pe dată se întoarse altminterea, ca puștii să nu bage de seamă că i-a văzut. Lepădă țigara, trecu după criptă și, făcînd un ochi mare, căută să se apropie nesimțit de cei ce-și bătușeră joc de dînsul. „Pul mina pe ăi de l-oi vedea că-i mințit cu cretă pe degete, îl trag o sfință de bătaie și-apoi... las' să se ducă la tat-său!”

Și ce să vezi, că puștii într-adevăr nu băgaseră de seamă că neica Mihok se apropia de el, pe la spate. El, bietul, se pîndea după o tuță de măcieș și acum se chiondoreau, chicotînd, spre cripta cu pricina.

Pe cel mai mic îl înhăță bătrînul, de guler: — Tu ai fost! Ia arată degetele! — N-am fost eu, nea... Kovács Anti a fost, că el e ăi de are cretă. — Gurra! Tu ai fost, că pe tine te-am prins. — N-am fost, zău... — se zbučiuu copilul, pînă cînd bătrînul Mihok rămase doar cu gulerușul lui în mină.

Se repezi după el, dar nu-l mai prinse decît mincea de la cămășuță, care se spîntecă pe dată. Vezi că puștii își luase avînt, pas de il mai presede, și goni țînăra ca din gură de șarpe drept în brațele lui țică-său. Lovász Jozsi era o nămlă de om. Nea Mihok se și sperie oleacă cînd se pomeni fată în față cu matahala. Se oprî, ca să prîndă un strop de curaj, și așteptă, țeașan, cu gulerul în mină: „Acu... fie ce-o fi! Da alt-dată copilul să nu-mi mai facă bășcălie de mine. Să știe și nambla asta de om că Janos, președintele, e băiatul meu și că, de mi-o căsuna mie, l-oi pune eu să-i facă de petrecanie”. Gîndul acesta îl mai risipi teama. Cizmoiolele cit pe colo, pline de bălegă pînă-n carimbii — se apropiu clăpănd. „Cît un bou e Lovász ăsta — își zise bătrînul, privindu-i cizmele. Numă de nu mi-ar da vreun picior... cum îi e năvălul... spurcăciunea!”

Copilul, simțind reaua, ridică mereu diapazonul pînsului. Lucru care, la rîndul lui, tot mai mult îl îndrîjea pe țică-său; cînd se oprî în față lui nea Mihok, fulgere îi ieșeau din ochi.

— Ia spune-mi, nea Mihok, ce ț-a greșit pruncul ăsta? — M-a batjocorit. — Cum te-a batjocorit? — M-a-njurat de mamă. — Nu-i drept, țică! Nici nu i-am făcut. Kovács Anti a fost ăi care... — Vorba! — zise Lovász, dîndu-i una după ceafă. — Ia spune! Cum i-ai grăit omului ăsta? — Nu-am fost eu...! Kovács Anti... — Auziți dumneata cine a fost ăi de te-a-njurat?

— Nici ăsta nu-i mai bun! — zise bătrînul — Că acolo era și el, cu ăia!... — Vreau să aude ce anume ții-grăit copilul meu! De ce ai rupt haina de mi? „Mneata-i îmbracî? Îu ț-i-e rușine? Om bătrîn! Cînd ț-oi da una, puțî * mort!”

— Ia vezi cum vorbești cu mine, băă... Mai cine învătă-ți odrasla omenie! — Învăta-l-oi și pe el, dar te-oi învătă și pe 'mneata! — grăi Lovász Jozsef și iar îi trase ălui mie una după ceafă.

Copilul se dădu de-a berbeleca, dar pe dată sări în picioare și... tunde-o! Fugi urînd și... fără guler la hîmna! — Ia dă gulerul ăla! — se răsti Lovász la ăi bătrîn.

— Stai că ț-i dau' da' să nu mai aud batjocori, că apoi... Știi tu ce-au făcut proclieți ăștia? Păi nu zici că-ou scris pe cripta boierilor că și eu iș baron?

— Cîntă punea să bei țigara de fol de la ei? — Cum vorbești tu cu mine, băă?... — îi veni

iar bătrînului glasul, vîndînd că ce îi fusese pre-gătit lui se dusesse pe spinarea copilului. Mă știe cineva cu vreo faptă pentru care să-mi poată zice reacționar? Mincam eu, pe vremea domnilor, cozonaci? Tineam eu slugă? Imi lustruia cineva opincile? Imi tocmă cineva zăbunul, cînd îl luam în spinare? Păi atunci... ce vorbă-i ăia? — Păi atunci... ce te pu pentru cripta boierilor?

— Mie să nu-mi scrie nimeni numele pe pereții Aia ei! — De ce ai dat în copil? De ce l-ai rupt al drag de gulerăș — izbucni din nou Lovász și, privînd împrejur, dădu cu ochii de surtucul bătrînului, agătat de grilaj. — Nu dau în dumneata, că ești un hîrb. Dar ca pentru ca altă dată să nu te mai legi de copilul meu... — Și grăind astfel, se repezi și înșfăcă haina bătrînului. O ținu în mină și o privi, apoi o trînti la pîmint și o călcă în picioare. Cu cizmoiolele alea pline de bălegă! Rupse înțîi o mincă o rupsse apoi pe cealaltă. Iar cînd văzu că nu mai are ce rupe, spîntecă haina drept în două.

PREFEȚE LA COLECȚIA „BIBLIOTECA PENTRU TOȚI“

Colecția „Biblioteca pentru toți“ din cadrul Editurii pentru literatură are în primul rând un scop de popularizare. Ea vrea să ofere masei largi de cititori cele mai reprezentative opere ale scriitorilor clasici și contemporani. Adresându-se așa dar cititorului obișnuit, fiecare volum aparține în această colecție trebuie să îndeplinească două condiții esențiale: să cuprindă într-adevăr opere reprezentative a scriitorului editat iar prefața care-l însoțește să definească în mod clar personalitatea scriitorului, în toate elementele ei componente, într-o expunere pe deplin accesibilă. Fără îndoială, Editura pentru literatură a înregistrat succese remarcabile în această direcție.

Parcurgând o serie de prefețe la edițiile din scriitorii clasici români, constatăm că marea lor majoritate se află la nivelul științific cerut de profilul colecției. Așa sint, de pildă, prefețele semnate de Zoe Dumitrescu (Eminescu Poezii) Paul Cornea (Anton Pann — Fabule și istorioare. Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea), G. Ivașcu (N. Eminescu — Cioabă veche și nouă), Dumitru Păcurariu (Ion Ghica — Din vremea lui Caragiale), Constantin Măciucă (Ion Slavici — Mara), Pompiliu Marcea (Grigore Alexandrescu — Poezii. Memorial de călătorie), Al. Piru (Ion Creangă — Amintiri, povești și povestiri), Dumitru Mocuș (Gala Galaction — Linșă a lui Vodislav) și altele. Meritul acestor prefețe constă tocmai în faptul că au rezolvat în mod fericit sarcinile care le-au revenit, adică au reușit să ofere cititorului o imagine de ansamblu, completă și concludentă asupra scriitorului editat, definindu-i distinct individualitatea artistică și trăsăturile specifice ale operei, într-o expunere pe înțelesul tuturor.

După părerea noastră, din aceste două puncte de vedere — definirea completă a personalității scriitorului respectiv și forma citimă accesibilă a expunerii — trebuie să apreciem prefețele apărute în această colecție. Ceea ce merită remarcat de la început, ca o realizare îmbucurătoare, este faptul că nici una din prefețele apărute până acum nu denatură personalitatea scriitorului editat, nu aruncă o lumină confuză sau contradictorie asupra operei acestuia. Deficiențele unor prefețe constau în aceea că nu reușeau întotdeauna să reliefeze pregnant, complet, trăsăturile caracteristice ale scriitorului discutat, să analizeze în profunzime aspectele esențiale ale operei sale, valoarea ei artistică. Așa se face că, din acest unghi de vedere, unele prefețe sînt inegale. De pildă, prefața lui Nicolae Ciobanu la volumul **Balade vesele și triste** de G. Topirceanu este, în general, la obiect, prezentând succint activitatea poetului și descriind conținutul lucrărilor sale reprezentative. La începutul prefeței, N. Ciobanu introduce însă în discuție o noțiune utilizată de unii cercetători în caracterizarea operei lui G. Topirceanu, și anume aceea de poet „neoclasic“, pe care, din păcate, o lasă în suspensie. Autorul prefeței subscrie la ideea neoclasicismului lui G. Topirceanu, arătând că „într-o mare măsură expresia ni se pare nimerită, capabilă să indice sugestiv specificul liricii autorului — „Migdalelor amare“. Dar în restul comentariilor nu mai revine asupra acestei noțiuni, nu mai precizează dacă G. Topirceanu este sau nu poet neoclasic, și dacă este, prin ce anume? O asemenea lăsură în suspensie a unei noțiuni fundamentale în înțelegerea operei topirceanene este în detrimentul citito-

rului obișnuit, specialist în probleme literare, căruia trebuie să i se expună analiza într-un mod cit mai limpede, mai complet. În aceeași prefață, numele lui D. Bolintineanu, apare într-un context care poate deruta iarăși pe cititori. Fără nici o rezervă, N. Ciobanu îl așează pe D. Bolintineanu lângă Mircea Dem. Rădulescu, în categoria „tendințelor patriotarde“, a retoricismului sfiorător și a idilișmului desuet“ vestejite de G. Topirceanu prin parodiile sale.

Apariția unei culegeri din opera lui Nicolae Bălcescu în colecția „Biblioteca pentru toți“ este pe deplin justificată și aceasta pentru că, deși marea noastră luptător revoluționar a fost în primul rînd un istoric, totuși a apelat continuu la mijloacele de expresie specifice literaturii. Una din îndatoririle de prim ordin ale unei prefețe la o astfel de ediție este așa dar aceea de a demonstra valoarea literar-artistică a operei lui Bălcescu, de a argumenta, prin această demonstrație, de ce marea noastră înaintaș ocupă un loc bine definit în cadrul istoriei literaturii române. Parcurgînd prefața semnată de Gh. Georgescu-Buzău, la ediția Români sub Mihai Viteazul, Viteazul, rămînem cu regretul că nu insistă în măsura cuvenită asupra valorii artistice a operei lui Bălcescu, asupra însușirilor care o circumscriu în zona literaturii. În ceea ce privește biografia marelui nostru luptător pașoptist, subliniează înaltele semnificații progresiste și patriotice ale operei sale, analiza aprofundată a conținutului ei istoric și filozofic, prefața este excelentă, fiind scrisă cu competență științifică, în baza unui bogat material documentar, expus logic, proporționat, într-un stil pe deplin accesibil. Dat fiind faptul că e scrisă de un istoric, eminent în domeniul său de activitate dar prea puțin familiarizat cu mijloacele de investigație ale criticului și istoricului literar, prefața lasă neelucidată problema valorii literar-artistice a operei lui Bălcescu, stîrbind astfel imaginea

completă pe care cititorul trebuie să și-o facă asupra personalității marelui nostru cărturar. Astfel, pe un spațiu redus, în finalul prefeței, se spune că „imaginea popularului cu suferințele sale multiple, ca și cu virtuțile sale vitejești, este descrisă de Bălcescu cu mijloace artistice neîntrecute“ sau că „bătăliile mai mari sau mai mici sînt reconstituite de Bălcescu într-o impresionantă descriere epică“. Din păcate, aceste afirmații rămîn la stadiul enunțativ, chiar dacă sînt însoțite de citate, nefiind argumentate concret, prin relevarea mijloacelor cu care Bălcescu realizează acestea.

Prefetele care apar în colecția „Biblioteca pentru toți“ au sarcina de a analiza în primul rînd scrierile care sînt cuprinse în volumul respectiv, pentru a ajuta cititorul să înțeleagă deplin valoarea și semnificațiile lor. Marea majoritate a prefețelor apărute pînă acum realizează conștient și competent această sarcină. Unele din ele sînt însă deficitare în această direcție. De pildă, în prefața sa la volumul cu scrierile lui B. P. Hașdeu, George Munteanu trece cu ușurință peste romanul istoric Ursaia, aflat în interiorul volumului, spunînd numai atît: „Ursaia, romanul istoric care începe să apară la doi ani după publicarea Dudașului Mamuca, în Buciumul, n-a fost dus pînă la capăt, deși armătura documentară cu care se făcea evocarea unei epoci îndepărtate și subiectul promitea o operă nu lipsită de interes“. Fîind vorba de prima încercare de roman istoric din literatura română, considerăm că era necesar să se fi vorbit mai detaliat despre conținutul și semnificațiile lui, mai ales că este foarte puțin cunoscut pînă acum, despre locul lui în evoluția romanului românesc. Tot astfel, în prefața sa la volumul **La hanul lui Mîncuș**, care cuprinde basmele și povestirile lui I. L. Caragiale, Mihail Petroveanu nu acordă atenția cuvenită unei probleme care s-ar fi cerut în primul rînd dezbătută, și anume

aceea a realismului acestor basme și povestiri. Autorul prefeței caută să releve mai mult partea tehnică, măsura în care I. L. Caragiale a utilizat procedeele compoziționale ale genului, scriînd: „Virtuosul reține din recuzita genului cit și necesar pentru a înșela ochiul, pentru a isca în cititor iluzia seriozității povestitorului... De îndată ce ficțiunea se urmește, toate elementele menite să o sprîjină sînt tratate ori de breșe deprelate, persiflate, de-a dreptul răsturnate, ca niște decoruri de carton, cu un simplu bucorin. Cum procedea? Cu o artă și reat“. Desigur, observațiile nu sînt lipsite de interes (cu toate că spre regretul nostru, sînt exprimate cu o prea mare dezvoltură stilistică). Ceea ce trebuie însă în primul rînd și temeinic analizat, era realismul basmelor și povestirilor lui I. L. Caragiale (O fetele de Paște, Păcat, La hanul lui Mîncuș, Kir Ianulea, Calul-draului, Abu-Hasan și altele), cuprinse în volumul pe care îl prefațeam. Dar, din păcate, acest lucru nu se face, în mod deliberat. De pildă, vorbind despre Kir Ianulea, autorul prefeței scrie: „Demonstrarea realismului ei absolut este inutilă. Îbrăileanu a spus esențialul“. Cititorul, pe lângă faptul că nu află în ce constă realismul acestor scrieri, nu află nici ce a spus Îbrăileanu, ale cărui păreri nu sînt nici amintite nici citate.

Incompletă, sub latura relieforii pregnante a valorii artistice a operei scriitorului editat, ni se pare și prefața lui Matei Călinescu la volumul „Pamflete și articole. Vinul de viață lungă de N. D. Cocea. Adoptînd ca formă de expunere biografia continuă, autorul prefeței a rezervat prea puțin spațiu analizei mijloacelor artistice utilizate de N. D. Cocea în pamfletele sale. Și aceasta, probabil datorită faptului că Matei Călinescu nu-l consideră pe N. D. Cocea, în opera sa de pamfletar, un adevărat artist al cuvîntului (ceea ce ni se pare eronat). Insuși autorul prefeței notează la început că N. D. Cocea „ne solicită mai mult prin ideile curajoase care-i animă opera polemică“.

Discuții românele lui N. D. Cocea, Matei Călinescu le dezvăluie, cu justețe, limitele și nivelul scăzut al realizării artistice. Dar atunci, pe bună dreptate se întreabă cititorul: unde este scriitorul Cocea, în pamfletele sau în romane? După părerea noastră, autorul prefeței avea datoria să demonstreze că pamfletele lui N. D. Cocea nu sînt numai niște articole de gazetă cu un conținut de idei militant, înaintat, apreciate azi numai ca documente, ci scrieri cu puternică vibrație artistică, realizate de un iscusit mînuitor al cuvîntului, prin utilizarea unor procedee specifice artei literare. E drept, în prefața sa Matei Călinescu introduce asemenea propoziții: „Scriitorul își concepe articolul de ziar nu numai ca pe o armă“, dar e și pe o operă de artă. Sau: „Stilul lui aparent simplu e rezultat unor eforturi care au totdeauna în vedere și o finalitate de ordin estetic“. Din păcate, asemenea caracterizări rămîn simple enunțuri, nedemonstrate, neargumentate. O succintă analiză concretă ar fi ajutat cititorul să-și completeze imaginea asupra personalității lui N. D. Cocea.

Larga popularitate de care se bucură colecția „Biblioteca pentru toți“ în rîndurile masei de cititori impune semnatarilor prefețelor o mai sporită atenție față de modul în care li facem cunoscuți și prețuiți pe scriitorii noștri.

Teodor Virgolid

Mult e dulce...

„Prozatorul X poate obține rezultate pe această cale o fuziunii dintre mijloacele de lucru ale reportajului și cele ale prozei de invenție, cu singura condiție, evident, ca în nici o direcție să nu se facă exces, da am spune chiar ca nuanța reportercească să rămîna dominantă“.

N. CIOBANU, Despre proza scurtă, „Tribuna“, 1961, nr. 50, p. 8.

„Printre moștenirile fîră testament ale unui trecut de inepuizabilă intervedere, am putut cunoaște în cadrele ei de echivocă apartenență citadină, realitatea posomorită a periferiei, perpetuîndu-se egală și rectilinie din vremurile

îndepărtate ale unei prezumate întemeieri“.

A. E. BACONSKY, Sîrșitul periferiilor, „Contemporanul“, 1961, nr. 50, p. 1.

„Uzina revarșă în cuptoare valurile de cîntece ale oțelului și produselor ei împroașcă ploș de lucruri, fulgi de zăpadă incandescentă, împletesc jerbe de flori și arcuiesc curcubeii de lumină“.

„Identificat cu un drum de țară, Alexandru Dobru recunoaște starea de spirit robustă a trecuturilor, după sunetul pașilor („Drum“). Chiar dacă vîrtele și preocupările imprimă cadente deosebite mersului ficcării, nimeni nu calcă împovărat de oboșeli trezolvabile“.

M. MIHAI PETROVEANU, Entuziasmul tinerilor, „Gazeta literară“, 1962, nr. 9, p. 2.

„Cum foșnește trenul umbliind prin această cîmpie“.

„Umblasem împreună prin centrul zootehnic al gospodăriei și nu-l slăbim din priviri pe președinte; cînd el pune mîna, demeritador, pe un vițel — descoperi parca — atunci că fința aceea dolofană era un vițel, descoperi că și tie îți era drag vițelul acela și te mirai cum de nu l-ai mîngiat tu înții“.

TRAIAN COȘOVEI, Primăvara Banatului, „Gazeta literară“, 1962, nr. 9, pag. 3.

„Lucaferul“ s-a hotărît (era să zic, fără supărare, în sfîrșit!) să însoțireze o rubrică, permanentă, sub titlul de mai sus. Pentru înțocmirea primului articol mi s-a adresat de fiind preocupările mele, destul de vechi și de stăruitoare, în legătură cu problema „cultivării limbii“. Am acceptat bucuros invitația, cu nădejdea că exemplul „Lucaferului“ va fi urmat de celelalte reviste de cultură generală, cum sînt „Viața românească“, „Steaua“, „Contemporanul“, „Gazeta literară“ etc., precum și, bineînțeles, de majoritatea gazetelor.

De ce cred că o astfel de rubrică este necesară? În ciuda faptului că se scrie, în general, mai bine decît în timpul regimurilor trecute, trebuie să recunoaștem că felul cum folosește limba noastră națională numeroși mînuitori ai condiciilor și ai vîntului graiului cultural la care s-au ridicat masele și nu ajută în măsură suficientă la creșterea necontenită a acestui nivel.

Dacă în vorbire anumite neglijențe (întrebunțuie un termen eufemistic) sînt inevitabile și, deci, oarecum scuzaibile, din cauza condițiilor în care se produc luările de cuvînt cu privire la problemele discutate în ședințe, la sesiuni științifice etc., sîntuși se poate să totuși diferit atunci cînd așternem pe hîrtie rezultatul muncii noastre intelectuale într-un domeniu de activitate oarecare. Trebuie să precizăm că distincția pe care o fac între comunicarea orală și cea scrisă a ideilor nu însemnează indulgență exagerată față de cea dintîi, și asta, cu atît mai puțin, cu cît, din păcate, „neglijențele“ exprimate prin vorbire sînt extrem de numeroase chiar în cercurile academice și universitare.

Care sînt, după mine, aspectele cele mai supărătoare ale „neglijențelor“ lingvistice, indiferent de forma lor materială (vorbire sau scrisă)? În primul rînd, folosirea greșită, din punct de vedere semantic, a unor cuvinte, care nu sînt absolut totdeauna neologisme. Dau cîteva exemple (unele însoțite de mine și cu altele prieteni). Aniversare, care însemnează „împlinirea unui număr de ani“ (de la producerea unui eveniment), apare aproape regulat cu sensul de „sărbătorire“. De aceea se spune curent (și, bineînțeles, greșit) aniversarea a 50 ani (de la moartea lui Caragiale) în loc de a 50-a aniversare (a morții lui Caragiale). Chiar a comemora (în același mod eronat. Din cauza confuziei cu sărbătorire se ajunge uneori la comemorarea unui om încă viu, deși este clar pentru oricine, chiar dacă nu știe latinește, că comemorare este sinonim cu vechiul pomenire și că, prin umare, nu pot fi comemorați decît morții. Tot așa se confundă deficiență cu defecțiune. De asta dată ajută, că să nu spun împingea la confuzie marea asemănare formală dintre ele.

Îată și un cuvînt vechi folosit împrumut și găselniță. Prin etimologia populară cu a gâsi, acest nume de insectă a devenit, în scrisul unor publicisți dintre cele două războaie și din zilele noastre, sinonimul fr. trouvaille. Cîm cînd și cînd că imaginea cutare din poezia tovarășului X este o adevărată găselniță. Primul „traducător“ al cuvîntului francezesc trebuie să fi simțit o mîndrie patriotică foarte sinceră că a putut înlocui un neologism (care apărea citeadaltă print-nu termen neos romînesc!

Gramatica limbii noastre suferă și ea de neajunsuri în exprimarea orală și scrisă. Nu mă refer la lipsa acordului dintre predicat și subiect sau la altele de greșeli, care, pentru că sînt relativ vechi, nu merită mai puțin a fi condamnate. Am în vedere anumite „inovatii“, adică fenomene mai mult ori mai puțin recente. Un număr de verbe, frecvent folosite cu deosebire în limbajul administrativ, se construiesc greșit. A contracta, verb intransitiv, este transformat în tranzitiv, cu sensul „a încheia un contract“ (pentru cumpărarea de vite, cereale etc.), ceea ce duce la formule ca 100 de bovine contractate, 500 de porci contractați etc. Un caz asemănător prezintă a a viza pentru a-și da avizul: relerat avizat favorabil, vâ rog să avizati următoarea propunere s.a. O adevărată creație în aceeași ordine de idei, de astă dată în stîlul academic savant, este folosirea verbului a comunica în loc de a face o comunicare. În preajma și în timpul sesiunilor științifice ale Academiei R.P.R. și ale institute-

priu-zisă, trebuie învoacată înaintea tuturor celorlalte: a graba. Lipsa de tima nevoia de a da redicte un articol cerut etc. explică, în parte, dar nu justifică de loc, scrisul grabit, nici chiar în cazul gazetariilor, obligați să scrie, într-un fel ori altul, zilnic. (Trebuie să precizăm că ziarile noastre sînt redactate mai îngrîbit decît numeroase reviste. „Colecția“ mea de mostre gramaticale și stilistice conține extrem de puțin material documentar luat din ziare și pot spune că lectura lor o fac cu aceeași atenție ca și pe a revistelor).

Dacă trecem la cauzele „neglijențelor“, locul de frunte îl ocupă ignoranța și o anumită incapacitate de a gîndi clar și logic. Prima explicație folosirea greșită a cuvintelor, a dona, confuzia sintactică și stilistică. Intervine apoi dorința de a se exprima „savant“, teama de a părea „simplu“ sau „incult“. Pe vremuri, diverși scriitori și publicisți în disprețul lor... suveran (care nu știu dacă și cit era de sincer) pentru „burghezii“, se conduceau după lozinci (de origine franceză) „epațai pe burghezii“. În republica noastră această clasă socială a dispărut, din fericire, pentru totdeauna. Atunci, pe cine vor să epațeze o bună parte din mînuitorii condeiului, alți de numeroși scriitori și publicisți în disprețul lor... suveran (care nu știu dacă și cit era de sincer) pentru „burghezii“, se conduceau după lozinci (de origine franceză) „epațai pe burghezii“. În republica noastră această clasă socială a dispărut, din fericire, pentru totdeauna. Atunci, pe cine vor să epațeze o bună parte din mînuitorii condeiului, alți de numeroși scriitori și publicisți în disprețul lor... suveran (care nu știu dacă și cit era de sincer) pentru „burghezii“, se conduceau după lozinci (de origine franceză) „epațai pe burghezii“.

Dorința de a scrie „pe radical“ (cum se spunea altădată) explică multimea nesfîrșită de neologisme, neasimilabile și, adesea, neasimilabile, precum și „creările“ lexicale, de care mișună publicisții noastre actuale. Știu că această afirmație, pe care n-o fac aici înția oară, trezește zîmbete foarte subtile sau comparația cu un „celebru“ gazetar de pe vremuri la admiratorii cu orice preț ai neologismelor, chiar la aceia care se folosesc greșit. Nu mă emoționez nici de zîmbete ironice, nici de comparații, fie și foarte deplasate. Cer unghi terare memoriei lui Lenin, dacă, într-o problemă așa de clară, sînt nevoiți să-l invoc, așezîndu-mă alături de el în luptă contra neologismelor inutile (ca și contra „pociri“ limbii).

Dragostea tandră pentru termenii „radicali“, pentru „creații“ de tot felul, care, în fond, se reduce la dispreț pentru exprimarea simplă în sensul frumos al cuvîntului și care se manifestă printr-o altitudine față de limba națională ca față de un lucru oarecare, fără importanță, explică neamuritate apariții pentru mine cu adevărat uluitoare. Dau două exemple, și cu asta îmi închei articolul. Verbul a realiza, neologism destul de vechi și extrem de realizat, apare, în vorbirea și în scrisul citorva snobi, cu sensul, aproximativ, de „a sesiza, a prinde cu mintea“ (de pildă, nu realizez bine fondul problemei), după modelul engl. to realize (frec. cu siguranță, prin filieră franceză). Diurn, care se opune lui nocturn, înlocuiește la unii publicisți (printre ei un academician de mare cultură) pe zilnic, fiindcă acesta este prea „banal“.

Cităm astfel muncă diurnă, ocupații diurne etc., pe care cunosătorii sensului adevărat al acestui adiectiv le întempează ca „muncă săvîrșită în timpul zilei“, „ocupații din timpul zilei“, și nu, la fel cu autorii acestei „inovatii“, ca „muncă zilnică“, „ocupații zilnice“.

Care sînt cauzele „neglijențelor“ amintite? Una, generală, de fapt împerejurare, nu cauză pro-

IORGU IORDAN

lor de învîlîmînt superior. Intrebări ca comunică la sesimea noastră? etc. se ivesc pe buzele marii majorități a cadrelor didactice și a cercetătorilor.

Oricit de supărătoare ar fi asemenea fapte, ele sînt întrecute de confuzia pe care o întîlnim, din nefericire foarte des, în construcțiile sintactice propriu-zise. Fraze lungi, cu membrele lor stingăci, greoi sau greșit legate unele de altele, fac adesea imposibilă înțelegerea gîndurilor exprimate sau le falsifică sensul. Despre această gravă deficiență s-a vorbit la recenta conferință a Uniunii scriitorilor, precum și în rezoluția finală, grație, desigur, sugesturilor date de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej în salutul adresat conferinței. Mai cu seamă oamni muncii și cet din afara cercului restrîns al scriitorilor și publicisților su insistat și atunci și cu alte prilejuri asupra necesității de a se formula clar și pe înțelesul tuturor (lucrul este posibil, oricit de „profund“ sau de „inalt“ ar fi gîndirea!) ceea ce are de spus cineva, cînd ta cuvîntul și, mai ales, cînd pune mîna pe condei.

Care sînt cauzele „neglijențelor“ amintite? Una, generală, de fapt împerejurare, nu cauză pro-

EXEMPLUL CLASICILOR

Portret de N. RONI

Nu e un paradox afirmația că un clasic înfrî în moștenirea literară pentru că este meru actual, meru modern, meru contemporan. Unii scriitori cu adevărat mare, intrarea în Panteonul național și internațional și se cuvine tocmai pentru că personalitatea și opera lui au un caracter pilduitor în cel mai înalt grad.

Tocmai pentru că el va continua să dăinuie tot alor posterități liere exemplul unei atitudini de urmă, probă și creație. Trezirea timpului tocește surzibile subiri ale micimilor și slăbiciunilor, ale tuturor rețelor „ce sînt într-un mod fatal legate de o mină de pămînt“ și personalitățile artiștilor strălucesc spre dimensiunea viitorului în toată plenitudinea atribuțiilor lor pozitive, a aceluia esen-

țiale care l-au făcut autori al unor opere încărcate de greaure, prețioasa substanță a vieții adevărate. Fiindcă biografiile clasiceilor își păstrează importanța prin cancanurile colecționare de istoricii literari dornici de senzațional, ci prin datele corelate direct sau indirect cu geneza operei, prin acelea care o explică și o justifică. Și cu cit opera e mai mare și mai trinită, cu atît biografia va fi, a priori, mai plină de învîlîmînte.

Așadar, existența clasiceilor, purificată de pleava întîmplării, a neesențialului, devine o lecție perpetuă cu studiul căreia este datoră a se îndeletnici întreaga tinerime, dar mai ales cea scriitoricească. Pentru tinerii scriitori a căror sete de cunoaștere o presupunem a fi neltovită, acest capitol trebuie să fie unul din cele mai de seamă ale nesfîrșitei cărți a vieții care se cere învățat cu atenție și pietate.

O inteligență strălucită dublată de o năzuință necințată spre cul-

tură, o cunoaștere profundă a oamnelor și timpului său, și o exigență necruțătoare, aproape exagerată față de propriile producții literare, i-au fixat lui Caragiale profilul specific de scriitor. Latura realismului critic românesc a fost creată de un om care s-a zăbînt în cea mai mare parte a vieții chinat de lipsuri materiale, de adversități, de dușmăni din partea unor nevrednici contemporani, dar care a știut să înfrîngă toate stăvilele print-o pasiune unică. Sub masca ironiei neincrezătoare, a unei lucidități amare, septică, Caragiale a ținut ascunsă această pasiune, această vocație pe care n-a dezlăuit-o decît în perfecțiunea clasică a operei. Dar ce luptă teribilă cu ideea și cuvîntul, ce agonie (în sensul originar al cuvîntului), a fost toată viața lui pusă nemărturisit, în slujba unui singur ideal: arta!

Privite cu atenție, toate elementele existenței și gîndirii lui Caragiale se arată a converge spre același scop unic. Într-adevăr, el s-a bucurat de darul nativ al a ceea ce inteligență „însăpîmintătoare“. Dar nu s-a bizuit niciodată pe aceasta și n-a avut decît modestia unei ucenicii nesfîrșite. La școala vieții și a artei. Cea dintîi dintre activitățile acestei ucenicii, începută de timpuriu și niciodată definitiv întreruptă, a fost cea publicistică, cea care l-a făcut să cunoască nemijlocit pulsația autentică a vieții. Nu întîmplător și Eminescu și Caragiale și Slavici și-au petrecut anii cel mai numeroși în redacții, confruntîndu-se zilnic cu contemporaneitatea, cu imperatvele și rigurile ei. Gazetă-

ria era și atunci, cum trebuie să fie și astăzi, prima verigă de legătură a scriitorului cu clocoțul masei, începutul cunoașterii. Dar niciodată ritmul rapid al producției publicistice n-a împietat asupra caracterului durabil al operei literare, desăvîrșite, rotunjite cu atîta migală și superioară conștiință scriitoricească de Caragiale.

La activitatea gazetărească se adaugă, pe linia aceleiași cunoașteri a vieții, indispensabilă adîncirea realismului, observația neîntreruptă a faptelor de viață individuală. La Caragiale acest capitol are o importanță considerabilă. El

triu scriitorul nostru o alig modalitate de cunoaștere, mai greu de îndeplinit, cu mai multe dificultăți, deoarece a făcut-o singur. Preocupările variate și seriozitatea cunoștințelor sint cu atît mai apreciable cu cît, cum se știe, Caragiale a fost un autodidact. Parcurgînd corespondența lui rîmii impresionat de curiozitatea neostoită cu care se îndreaptă, la o vîrstă destul de înaintată chiar, spre toate tîrîmurile care-l solici-tă. Parec nimic din ce are omenesc nu-i era străin. Muzica, arta plastică, nu mai vorbim despre literatura, filologia, geografia și a-

stat între oameni, mai mult decît orice alt scriitor, cu intenția de a-i observa, de a-i urmări în acțiunile, gesturile, cuvintele lor. Și astfel a dat personajelor sale solide baze reale și motivări psihologice impecabile, constituindu-și premisele individuale ale viitoarelor generalizări. Astfel s-au născut în teatru, în schițele și în năvele lui Caragiale acele faimoase personaje care fac, ca la toți marii realiști critici ai lumii, concurență vieții prin forța realismului lor. Universul uman al operei lui Caragiale are o bogăție și o consistență unică în literatura noastră, izvorite din cunoașterea perfectă a modelelor din toate categoriile și clasele sociale.

Admirația față de marile modele ale literaturii universale a fost poate pentru Caragiale unul din motivele excepționalele sale modeste și al acelei exigențe colosale față de orice ieșea de sub condeiul său, de la un simplu bilet de felicitare adresat unui prieten pînă la O scrisoare pierdută. Munca grea de pregătire a ultimei forme

nesigură în fața fiecărui cuvînt se datorau poate și unei rare cunoașteri a limbii. Doar la el și la Eminescu se întîlnește rezerva aceasta față de lucrările proprii ezitare continuă cînd era vorba de predarea unei opere pentru tipărire. În afară de conștiința excelsiv auto-critică a marilor artiști, intra, cum spunea, la amîndoi, și desăvîrșita știință a limbii în lumina căreia orice realizare era imperfectă. Să ne gîndim doar la acele atît de prețioase și irosite discuții din redacția „Timpului“, purtate asupra problemelor de limbă. Erau toți trei, adică Eminescu, Caragiale și Slavici, atît de pricepuți în morfologie, sintaxă, ortografie și topeică, încît hotărîseră să redacteze împreună o gramatică în care fiecare urma să se ocupe de capitolul pe care-l stăpînea mai bine. Astăzi, adeseori, în graba lor creatoare, scriitorii lierei sînt înclinați a crede că problemele limbii sînt întru totul neglijabile și că ele nu au nimic comun cu mîiestria artistică. Caragiale e în istoria limbii și literaturii noastre dovada scriitoricească a faptului că meșteșugul scriitoricească, filologic prin excelență, începe de la cunoașterea limbii populare din care face parte și că face cuvînt e un mîrînt receptacol și instrument în care se exprimă și prin care lucrează marea adevăr al vieții.

Sărbătorindu-l pe Caragiale, să ni-l amintim încă o dată în acele strălucite exemple ale existenței sale de creator și să ni-l înfățișăm ca pe un luptător dintre cei mai aleși pentru adevăr și frumusețe.

Ultimul

de **al. andrițoiu**

I

Flece arbore pare un om care gustă singur, om lângă marginea de drum, ce sosește, se oprește sau pleacă, om cu o sulă de mână ridicată a urare de bine, om ce, simțind primăvara cum urcă prin sine, prin sine se-apelează.

Ultimul arbore într-o câmpie undeva pe la zare, trist, dat fiind că e ultimul. Iar omul, de-așezat, are în inimă umbre și lacrimi când stăruie-n urmă, când i se arată în față conturile multor din semenii.

Om gospodăru, cu țări de zăpezi colorate și pure, pieptul cocorului său sprânciște grădina suspendată, — pradă pământului scurt și îngust, el a prins rădăcina, vai! rădăcina de saicie steapă în brazde ultate.

II

Îngăduat, printre arbori treceră, ridicând pădurea, dinăd „bună seară” în numele datului. Pallă seacă! Îngăduat, printre arbori, ducându-și trecutul pe umăr ca pe-o povară de plumb, ca pe-o groazănică piatră de moară.

Alii gospodari, tocmai venau fluterând și cîntind prin scăderea luminii; cerul electric atunci a-nfiorat print-o bruscă țîntre alb, să-și arunce în gemuri și-n liniștea cîrîi.

Întă-1 — își zise — aceștia sînt, oameni, primii! Întă-1 — își zise — cum cîntă un cîntec puternic și tînar, cîntecul traului lor fericiți, și al patriei, lată cum primăvara-1 șoplea nouății la urechea bătrînă, vînturi ușoare-1 strigau cu-mpletiri de mătăsoasă curată.

III

Vînturi ușoare-1 strigau. El încă singur, tot slăgur, însă cu pasul grăbit ca pe-un drum care-are dăce la năută, după pierderea din poveri și creștea între umeri mării, — umbre din suflet cădeau cu-o smucătură amară și cruntă.

Umbre din suflet cădeau. Și ajunse la sediu. Cei turbuzați galopau spre ogoare și dinspre ogoare. Mărmur de grise în saci, plătite nouă de praf. În ștăbea, laboratoarele dulci împleteau niște jocuri solare.

Aurul dulce din stupi! Heleșteu ce păstrăvi în zăbateri, Miroslul blînd aducea pergamut și vînturi celebre. Oameni bogăți își vedeau de-ale lor, într-o fierbere lină, băștele lor într-un unghi fericiți, cu mirifice febre.

IV

Poarta și ușa erau înadins parca astăzi deschise. Poate și băștele lor sînt deschise spre cel care vine. Seacă, desc-1să și ea, se făcea îndoit mai albastru.

Mă vor primi — își zicea — ca pe omul străin oarecare, ca pe un ultim venit, ca pe un om care-1 dă o urare de bine fîrte. Buzele lor se vor strînge încet: „tu ești ultimul, frate!” Și vor suride amar spre umilul-mi patral de hîrtie.

Cererea-n mîna flutură ca o aripă sură de băză, parca sînd gata de zbor către-o altă viață, frumoasă. Iar primăvara șoptea nouății la urechea bătrînă, vînturi ușoare purtînd, peste tot, cu-mpletiri de mătăsoasă.

V

„Urma alege!” — își zise, el, omul din urmă. O! e mai bine acum decît, cum să zic eu — niciodată. Umbre din suflet cădeau, flutură o hîrtie în mîna. Pieptul cocorului sta, cu grădina-1 de praf, suspendată.

Și a intrat. I-au suris cu lumina pe buze vechi, oameni scîlbuți, bun și bogăți. I-au suris cu lumina. Cererea lui se arăta mai presus decît orice albă; zborul ei alb se grăbea către tot ce-o să vină.

El bucurăși i-au primit ca pe-o oaspete harnică, înalme lor lângă-a lui palpită cu adîncă mîndrie. El i-au adus în față el. Și-a venit, și o dată cu dinzul ultimul lea din trecut se tona într-un disc de armonie.

Sărbătoare

de **ion butnaru**

Cu prilejul colectivizării totale a comunei Dăoșoara din raionul Rupea.

Pămîntul bate toba cu arborii în caz; Și sunetul se-nlocuiește pe razele de soare; Natura, năvălindu-și de noapte și de gaz, Se scoală, uriașă și albă, în pictoare.

Cu noaptea-n cap se scoală pădurile și munții Și se deșteaptă-n mătăsoasă plătire sub gheoajă; S-aprindă conștiința la geomurii frunții Și-n suflute se face dimineață.

Ios oamenii din crusta trecutului atară; Sub pașii lor zăpada parca-1 un val, ce-1 poartă Cum bălățele valuri viteji matozi purtără Cînd salva Aurorei izbîi a nopții poartă.

Ios oamenii atară, maturi și hotărîți, — Năcătă-n-au toși în scutul natal alții oameni; Copacii în februarie sînt singuri și urși, Deci nu poți cu stejarii să-1 asameni...

În plî și zi de lucru, în saci e sărbătoare — Necunoscută încă din datini și bătrîni; Lumina e mai albă și ziua e mai mare Și pomii poartă steagul vînduțului în mîni.

Chiar dacă-n anotimpul pămîntului e iarnă, În geografie noastră e primăvară plină; Pămîntul noastră-1 arbori solemn, ca într-o goarnă, Recoala intră-ntr-o s-ocheme la lumină.

La 22 Ianuarie trenul de persoane București—Satu Mare a transportat, din diferite puncte și pe diferite distanțe, între câteva sute de călători, o mamă, de profesie medic, cu un copil în vîrstă de 5 ani, o fată cu figura stearsă, un tînar care l-a întins prompt feței, pe parcurs, bricheta sa aprinsă, de cite ori fata a scos o țigară, și un bărbat matur, tăcut, care s-a uitat tot timpul pe fereastră și a coborît în gara C... o dată cu fata și cu încă cineva dintr-un alt vagon.

Iată ce vedea bărbatul tăcut prin fereastră: Zăpada de pe malul de susținere al liniei ferate vecine fusese topită de aburul locomotivelor. Locomotiva noastră mătura și ea, cu penajul ei alb și fierbinte, țîșnit lateral, enorma incizie făcută în trupul femer al fericii. Rămblețul apărea curat, spălat, cu smocuri de țarbă verde, înghețată pe loc, abtă de chichiră.

În depărtare, lunea cu urma trenului păduri tinere, desfrunzite, negre, proiectate ca niște desene chinezești pe mătasea albă a ninsorii asternute. Soarele se culca. La înălțimea pomilor tineri cerul era verde, transparent, ca și cum efluvii de cocleală s-ar fi ridicat de la cerul de

OMUL CU VIOLONCELUL

de **H. ROHAN**

aramă al asfințitului, scufundat în ceața crepusculului, ca în aburi de vitriol. Sentimentul ca ziua se sfîrșea sărădo-rește, măr, în imensul în aerul al zăpezii, era cu atât mai viu, mai solemn și înălțator, cu cit toată boala, de la înălțimea pomilor tineri, ca senină, un senin de iarnă, gri, cu infiltrații de cernelă albastră, ca și cum sepl se-lenare în primejdie ar fi lăsat pe întinsul mării întoarse urma plutiții lor.

Apoi cîmpia albă deveni violetă. Departe, se aprinsă o lumină ca un semnalizator de catarg, cu un licăr nesigur. Unde zăpada fusese măturată de vînt răsăreau tufe înghețate, buruienți verzi încă rezistente la frig, și cîmăștele cu tulpini rețezate ale trecutului culturi de porumb.

Pe nesimțite, ninsorea se înălță, în timp ce la orizont arama străvezie a asfințitului se vestibie. O baltă înghețată, lînsă de vînt, scilipi ca un vestigiu de oglindă care căpăta culoarea cerului și reflexul stins al soarelui dispărut.

Apoi zăpada se făcu mereu mai albastră. Tufele, și pomii, și tulpinile rețezate din marile cîmăștele ale trecutului culturi de porumb, deveniri negre, calcinate, carbonizate. Stilpii de telegraf se carbonizără și ei în crepuscul. Ridicări, țepeni și înfrigurări, brațe cu degete de porțelan alb. Se înnegri și porțelanul. Și stilpii de înaltă tensiune crescură atunci din pămînt, din urece privirea îi înregistra de aproape pe ecranul geomurii de compartiment, ca într-un prim plan cinematografic, deși înflorât de ger, și cum apărură unul după altul, parca mișcarea li se transmitea lor și ei pășeau pe zăpada, gigantice, cu picioare de roboți, ca într-o planetă unde imaginația științifică plasează uriașe surse de energie electrică și unde fața civilizației e prezentată de butoane și izolatoare de porțelan, de cadrane și antene.

Nu era încă întuneric, cu toate acestea zăpada devenea din ce în ce mai albastră și în inserare stilpii de înaltă tensiune fugeau unul după altul, la distanțe egale, cu brațe generoase, larg desfăcute, puternice, încercate de inele și bițurări de porțelan. Pe cîmpul întins, albastru, se mai aprinsă o lumină. Înfră nesigură, apoi sigură și din ce în ce mai mare, pînă se desfăcu în două rotoacele mișcătoare ce se apropiau vertiginos. O șosea străbătea cîmpia. Cele două conuri de lumină alergau în albastrul de seară, cînd înălțindu-se, cînd pierînd în zăpadă, pînă se deslășură clar. Un automobil. Gonea parca în întîmpinarea trenului. Cînd se apropie, zăpada se albi în lumina farurilor. O zăpadă obosită, înghețată. Farurile priveau cu mirare bariera lăsată. Ca niște ochi ce rămîn fixați într-un punct infinit căutînd răspuns la o întrebare neformulată Ardeau egal și, deși puternice, erau reci și indiferente, încremenite.

Apoi trenul oprî. Scilipiră lumină. Coloana de lumină. Sonde. Undeva, se ridică spre concavitatea sticloasă, albastră — cernelă puternic pigmentată, fumul negru al unui coș de fabrică și alături fuioare de abur alb de la o rafinărie. Între două recipiente ale unei baterii de cracare, veghea ochiului unui reflector, imens, alb, nemișcat. Gara coșești cu lumina ei de neon trenul întreg. Coborîră cîțiva oameni, se urcară alții. Nu se schimbă nimic. În compartiment apărură o femeie însoțită de un copil. Un băiețel brunet, cu ochi mari, cumițiți, frumosi, îndrăzneți și melancolic pușin. Cînd i se scoase căciulița și paltonul, se văzu că era tuns cu mașina și îmbrăcat cu o tunică bleumarin de școală profesională cu internat, dar fără număr matricol. Era prea mic pentru asta. Prea mic chiar pentru școala elementară. Mama puse paltonul copilului pe plasa de bagaje, între o servietă și o mică valiză, apoi și-1 scoase pe al ei, îl agăță și se așeză, îmbrăjurată de frig, cu o sacoașă în brațe. Prin ochiurile sacoașei se zăreau pachete în pergament care trădau prezența mezelurilor. Între pachete străluceau două portocale. Desfăcu sacoașă. Copilul, așezat pe bancheta din față, spuse:

— Pînă la Brașov nu mai schimbăm, nu-1 așa?
— Nu.
— Nu mai schimbăm trenul pînă la Brașov, mamă?
— Își bălăbănea picioarele și se uita atent, de jos în sus,

la obrazul ei. Dintr-un pachet, mama scoase o bucată de pline neagră, proaspătă.

— Ți-am spus că nu.
Copilul o urmări cum tăia pîinea cu un cuțitaș dintr-o trusă de turism. Pe hîrtia albă înfră cu genunchi apărură două ouă fierte. Cuțitașul le despărți în două, cu coajă cu tot, dintr-o singură mișcare suplă, clară, și copilul începu să mînce. Avea o privire gînditoare cînd minca, așa cum o privire gînditoare avea cînd se uita la bărbatul cel tăcut. Fruntea frumoasă, bombată, se încrețea ușor, avea timples străvezii, cu vînișoarele albastre. Apoi mama desfăcu unul din pachetele în pergament și la lumina lăptoasă a compartimentului luci un parizer strîns în sfîri. Tăle tot pe genunchi felii subțiri, încet, cu o îndeminare și o precizie surprinzătoare. Mîncă și ea. La sfîrșit, coji o portocală și copilul se luminea deodată, ca și cum portocala ar fi fost un mic soare, ochii i se înveseliră subit, iar de pe fruntea lui dispărură culele premature, subțirile încrețiri întrebătoare, semnele unei curiozități neobișnuit de vii.

Afară totul deveni negru, dar zăpada albă dădea acum

roșii o parte din lumina ei pe întinsuri; cîmpul nins într-o noapte geroasă. Copilul întrebă cu gura plină de fructul zemos:

— Cînd ajungem, tu te duci la colocoliv, mamă?
— Nu cînd ajungem. Miine.
— Ce faci la colocoliv?
— Ți-am mai spus de cîteva ori
— Mai spune-mi.
— Nu mă plictis.
— Vorbiți despre operații?

Pronunța cuvintele „colocoliv”, „operații” corect, clar, degajat și bine intonat, vîndînd că-i erau familiare.

— Hai, pune capul aici și dormi.
— Nu mi-e somn. Mă uit la tine.

La stația următoare se urcă o fată cu o figură stearsă. Stringînd lucrurile în sacoașă, mamei îi căzu ceva pe jos. Fata i-1 ridică și i-1 restituî cu un suris. Intrară în vorbă. Fata spusă că plecase de dimineață din C... și se uită la tînarul din față ei. Bărbatul cel tăcut îi aruncă o privire interesată. Dar nu spusă nimic. Fata scoase o țigară. Tînarul se grăbi să-1 întindă bricheta aprinsă. Ea surise. Îi mulțumi. Surise și tînarul. Bărbatul cel tăcut se uita la mamă. Înțelesese că femeia este medică și că se ducea la un colocoliv, înțelesese și de ce minuse atât de bine cuțitașul. Dar nu spusă nimic. Mama nu mai era chiar tînară. Purta o pălărie-turban, tricotată dintr-o lînă groasă de o culoare indefinibilă, poște roz, poște roz-galben, modestă, care-1 acoperea cuminte părul și urechile, lăsînd să-1 scape cu o înduioșătoare cochetărie, ușor desuetă, cîteva bucle negre pe frunte. Cînd copilul adormi, ea își scoase cîmăștele de cauciu și-și sprîjini pe bancheta din față picioarele în șoșete vîșnii trase deasupra ciorapilor de mătăsoasă. Gestul nu avea nimic feminin. Ațpi.

SCHIȚA DUPĂ NATURĂ

Afară, cerul era negru, dar nu carbonizat, nici ca o masă de fum, ci numai mat, și licări prima stea.

Cînd se trezi, mama o întrebă pe fată dacă știe cînd ajunge trenul la Brașov.

— La 8 și 13.
Bărbatul cel tăcut o întrebă și el cînd ajunge la C...

Fata spusă că și ea coboară la C...
— E concert astăzi la C...? întrebă mama.

— Ce concert?
— Simfonic.

— Nu cred. Eu am plecat azi dimineață din C... și nu am văzut niciun afiș.

Mama se încruntă puțin, înduindu-se de memoria ei:
— Poate am înțeles o greșit. Să nu fie astăzi?...

Copilul pliedă cu tărie:
— Nu, mamă, astăzi spunea că se duce. Poate ne așteaptă în gară să ne vadă cînd trecem.

— Cine? Îl întrebă fata cu un suris abla înfiripat.

— Un artist.

— Nu știu, n-am văzut, nici un afiș. Poate la fabrică să dea concert.

— Ce fabrică? se interesă mama.

— De ciment.
Copilul preciză:
— Un violoncelist.

La C... fata și bărbatul cel tăcut coborîră. Am coborît și

Desen de N. ȘERBAN

eu să mă dezmoștesc. Din celălalt capăt al trenului a mai coborît cineva, un bărbat, numai el, o siluetă pe lângă trenul cu gemuri albe de ger, și în lumina difuză a peronului am observat că ducea cutia unui instrument muzical. Am tresărit și am alergat în întîmpinarea lui. Tulburat, i-am strigat:

— Tovarășe, cineva care te cunoaște e în tren! O femeie cu un copil. La C... nu stă decît un minut.

El s-a uitat febril la toate gemurile luminate ale compartimentelor dintr-o dată. I-am indicat vagonul. A fugit de-a lungul peronului înghețat. Un om cu un violoncel. S-a pierdut în penumbra. Cînd m-am apropiat, trenul se punea în mișcare. Omul cu violoncelul alerga pe lângă vagon. Rîdea și strîcea cu orgoliu:

— Am dat și recital la ieșirea din schimb, într-o școală, la cererea muncitorilor. Orchestra a plecat înainte. Mi-au dat o mașină care m-a adus la tren. Tocmai atunci s-a lăsat bariera. Abia am apucat să mă urc în ultimul vagon.

Mama exclamă cu necaz pentru ocazia pierdută:
— Extraordinar! Să fim în același tren!

Eram pe scara vagonului și vedeam cum omul cu violoncelul alerga pe lângă tren. Copilul dădea din mîini și repeta mereu cu vocea lui clară și frumoasă:

— Succes, tăticule!

Apoi omul cu violoncelul rămase pe loc la capătul peronului și le făcu semne, în timp ce mama îi striga:

— Ne vedem duminică la prînz. Faci tu focurile. Să nu uiți de pine!

Cînd ne așezară, copilul luă cea de-a doua portocală și, fericiți, o mirosl. După ce o privi și se sătură de frumusețea ei, spuse:

— Pe asta o mîncîm pentru că are aici o găurică.

Tînarul zîmbi. Zîmbi și mama. Copilul se uită la el nedumerit, apoi se luminea și începu să desfăce fructul din coajă. În gesturile lui era ceva din fermitatea și precizia gesturilor mamei, însoțite de stîngăcia lipsei de putere.

Sandru sosise în orașul V. dornic să-și facă o situație. Cu ajutorul unui prieten se angajă vopsitor la garajul auto al unui trust local de construcții, unde munca era ușoară și leașa destul de bună.

Deși la început declarase „pot lucra oriunde, fie și la lopată”, Sandru se felicită adesea că nu-și dăduse elanul pînă la capăt. Venise iarnă și la lopată era frig și greu.

Se simțea mulțumit. Într-o zi află însă că peste puțin timp urma să se libereze un post de dispecer și începu să viseze neîncetat la acel loc.

Noul post l-ar fi ridicat pe Sandru în ochii tuturor și, totodată, i-ar fi adus și o leață mai mare. Socotea că are dreptul la el fiindcă și-1 dorea cu patimă. Cit privește călătoria, avea studii, 9 clase medii, deosebite talente de băiat descurcîr, vînduse 2 kg de vopsea verde sustrasă din atelier — iar pînă acum nu observase nimeni —, nu-1 lipsea îndrăzneala și toate acestea îi păreau deajuns.

Cum nu se gîndea decît la noul loc pe care trebuia neapărat să-1 ocupe, devenise distrat, muncea de mîntuială, grăbit. Era nerăbdător să treacă timpul pînă la plecarea actualului dispecer, și-1 plictisea vopsitoria, cum îl plictisește pe un călător pornit cu expresul oprirea cit de scurtă, într-o gară mică, necunoscută.

Într-o zi controlul de calitate îi respinse o lucrare.

— Ce-1 asta, tovarășe? Unde-1 fost gîndul cînd ai executat-o? Se poate să fi așa superficial?

Întîmplarea făcu ocolul atelierului și Sandru se întoarse fără chef de la garaj.

Se trînti pe pat obosit, enervat: — Ce mă preocupă pe mine... și asta ce concluzii trage! Stupid!

În acel moment era convins că, dacă ar fi știut ce-1 preocupa de fapt, controlorul nu l-ar fi mai făcut superficial. Cel mai mult îl supăra cuvîntul propriu-zis, pentru că nu putea scăpa de el. Se răsuci furios și deodată privirea i se oprî într-un punct, acolo, la raftul de jos al etajerei, unde stă-

plătiseala, indiferența, pe cînd el fusese incantat de indiferența — dacă se poate spune așa. Apoi, se asigură Sandru, mai e și o chestiune de durată, de profunzime; și el nu-1 vor lăsa prea mult în pace, vor începe din nou criticele, observațiile, plictiseala lor va fi trecătoare, de suprafață, pe cînd indiferența lui, față de orice în afară de postul pe care îl vroia, era nesfîrșită și deplină.

Făcîndu-1 curățenie în cameră, proprietărea sa îl îndrăgise — și el se poate spune așa. Apoi, se asigură Sandru, mai e și o chestiune de durată, de profunzime; și el nu-1 vor lăsa prea mult în pace, vor începe din nou criticele, observațiile, plictiseala lor va fi trecătoare, de suprafață, pe cînd indiferența lui, față de orice în afară de postul pe care îl vroia, era nesfîrșită și deplină.

— Multe... unele și alte, nimicuri — mormăi Sandru — mine le duc de aici.

Cum ieși proprietărea sa din cameră, Sandru răsturnă sacoașă pe masă — era cam încărcată, își dădea și el seama — și începu să așeze în ordine tot ce se afla acolo. Avea cuvîntele în mai multe exemplare, avea expresii pe care nu le mai despărțise la timp, îi fusese dezbrînt lene, cum ar fi „comod și deinteresat”, dădu peste un „pîsălogule” primit de la o fată, dac-

tilograful personal, pe care Sandru o întrebă aproape în fiecare zi ce schimbări se vor mai petrece la garaj. Mai tîrziu — ea îi spusese și „ești drăguț”, dar Sandru băgase și această măgulire tot în sacoașă, fiindcă, de vreme ce nu-1 ajuta înfrîmdu-l, fata îl lăsa cu totul nepăsător.

O caracterizare primită într-o seară U.T.M. — „spirit individualist, insuficient preocupat de pro-

proprietărea sa-o cerceteze în lipsa lui. La poarta garajului se strînsese multă lume, plîngea cineva, un bărbat, nu se vedea bine cine era, oamenii șopteau între ei, oftau. Sandru se amestecă în mulțime.

— Săracul!

Vorbise fata de la personal, dactilografa.

— Ce s-a întîmplat? întrebă el.

— I-a murit soția lui Grigoriu! A primit o telegramă. Fulger. Într-un accident de mașină, la Sibiu.

— Și acum...

— I-au rămas doi copii, erau la Sibiu, la bunici. Nevastă-sa se dusesse să stea cu ei pînă-1 transferau de la noi.

— Și acum, urmă Sandru, Grigoriu mai rămîne aici dispecer, sau imediat se transferă...

Se întrepruse brusc, de teamă că fata să nu înțeleagă totul. Dar fata pricepuse, amintindu-și de câte ori o întrebase Sandru ce schimbări se vor mai petrece la garaj, îl urî crunt în clipa aceea și uru să-1 vadă nimicit pe loc, dintr-o singură vorbă:

— Ticălosule! spuse.

El o privi de sus — de unde să dănuiască fata cit de liniștit era acum, cînd știa că mai are loc pentru atîtea și atîtea cuvînte? — întredeschise sacoașă și asvirî nerăbdător cuvîntul „ticălosule” îndu-1 în urmă.

Pe urmă zîmbi ca după o glumă ușoară:

— Ceau!

Îi trebuia spațiu liber, n-avea rost să-1 sfîșie.

Dimineața luă sacoașă, nu cumva

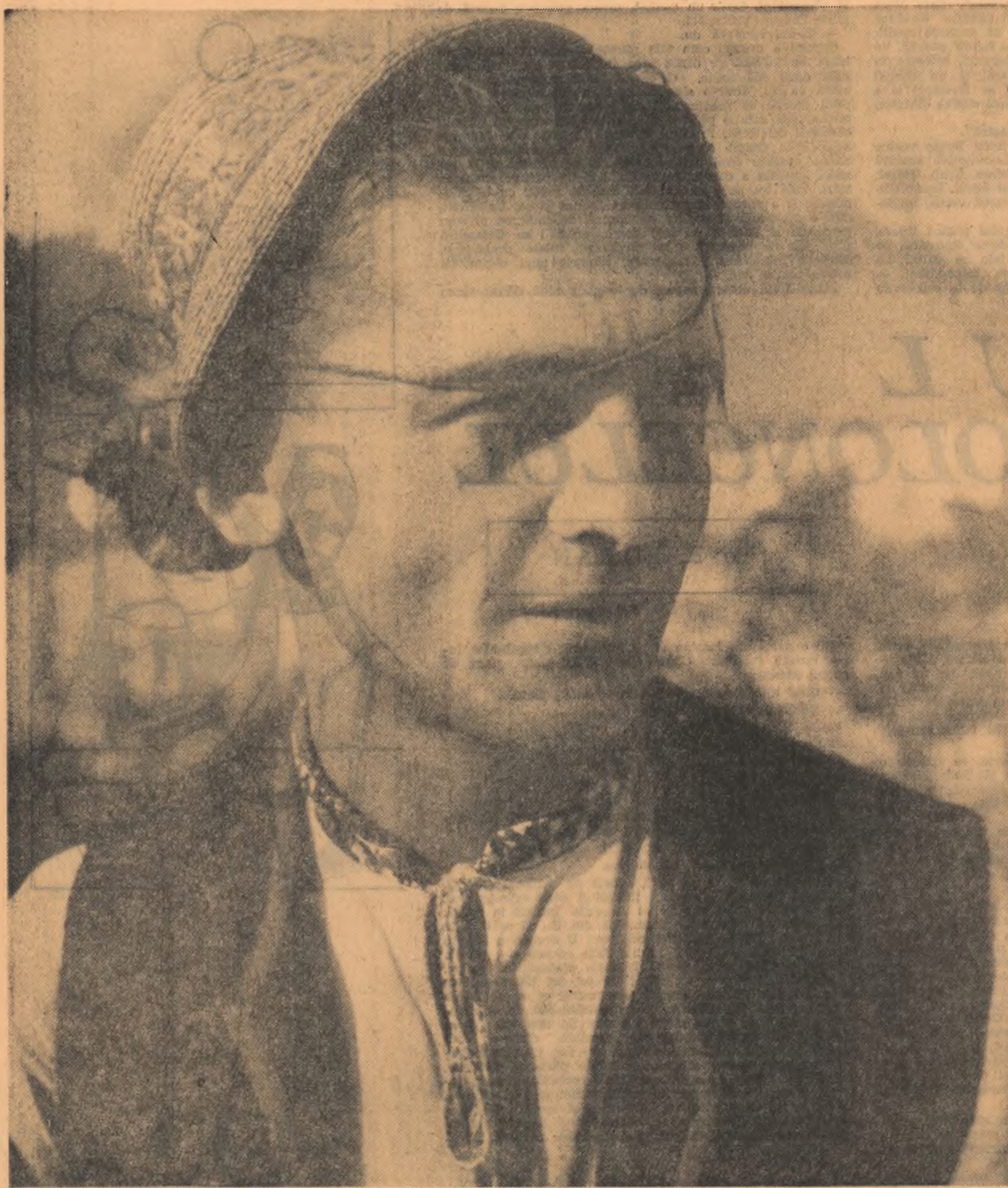

Foto: DAN GRIGORESCU

O AȘ — GOLFUL LIVEZILOR

Din două vocale și o consoană — Oaș — se făcuse foarte multă literatură. Oaș — și cînd e pronunțat tare e șoptit și delicat. Magicienii, jucîndu-se scîmb cu cele trei litere, au scos din ele un cuvînt de scandal pitoresc, batjocorind o țară — Țara Oașului. Golful de așezări omenești și grădini pătruns pe valurile de piatră dintre munții vulcanici de miază-noapte — căpătase, prin mijlocirea literaturii de gumilastic, proporțiile și faima unui imperiu de briganzi care, de la daco-romani încoace, n-ar fi avut alt rost decît să se distreze în costume naționale, petrecîndu-și existența de luni dimineață pînă duminică seara într-un continuu mîncal — cu strigăte de groță, cuțite și palincă de 80 de grade. Pină și cetera de Oaș, cu melodiile ei simple și aspre, sau dansul, jucat de sute de oameni deodată — erau socotite niște însemne ale unei vieți de violență și tortură, consumată cu plăcere, în turmă. Cu toate pretențiile mate și goale ale specialiștilor și filozofilor de cabinet — cunoașterea lor asupra Țării Oașului s-a dovedit a fi fost falsă. Oașul le rămăsese și mai necunoscut decît Delta, decît Dobrogea și Oltenia. Cine m-a știut cum mi-am muncit pămîntul? — ne spunea un Ion Propțile de vreo 60 de ani din Țurț-Oaș, povestindu-ne tragedia tinereții lui. Ne aflam la ospățul de sărbătorire a colectivizării Maramureșului — și Propțile își vorbea mai mult sie-și prin întrebări puse în așa fel, încît privindu-l simțeam că îi gîndim, cutremurați, cuvintele. Tinerețea mea a rămas în urmă, de piatră — spunea el, în felul lui. Piatră cu mărcini mai bătrîni decît mine. Pămîntul îl aveam pe deal și casa în vale. Puholul și pietrișul îmi aduceau la ușa semănătura din deal. Nevasta mi-a născut 11 copii. De ce au trăit numai 3? Niciunul n-a aflat la vremea lui ce e un învățător. Copilul cel mic și-a rupt un deget de la mînă și l-a pierdut. Ceilalți doi copii puteau număra pînă la zece, el numai pînă la nouă. De ce arătam la 35 de ani de 50, iar nevasta mea aproape că nu mai era? Dacă aș fi știut aritmetica, ce-aș fi făcut, ce-aș fi făcut? De ce m-am lăsat cu vecinul pentru un măr uscat de omizi? Măruș l-am culcat cu toporul a doua zi, dar cu vecinul n-am mai apucat să vorbesc. Am plecat amîndoi în război și el a murit. Eu mai eram de parcă n-aș fi fost. Dacă iau din viața mea, să mă zic, 29 de ani, găsesc lipsă din ei 15; i-am lăsat prin păduri oînd căutam de lucru. Cu anii rămași, ce puteam să fac? Mă întorceam rupt acasă și strigam la nevastă: Nu mă vezi, mîto, dă-mi să mîncino, de ce nu ai de mîncare? Mergeam de două-trei ori pe an, de sărbători, la mînsăreala din Bixad, cu copiii. În

zilele de lucru, unde puteam să-l duc? Cînd se îmbolnăveau, la ce spital să-l las? Școală n-am avut. Spital n-am avut. Nume n-am avut. La oraș de mergeam mi se spunea: mă, tu ai cuțit. Nu mi se spunea: Ioane, Vasile, Grigore, Mă, ești din Oaș, mă, tu ai cuțit. Voi ați venit aici în Țurț și mi vorbiți și mă ascultați omenește. După cite bag de seamă sinteți și de la sat, și de la oraș. Ați venit la masa noastră de colectivă. Luați, beți din palinca mea, am cu mine o sticlă. Nu dau cu cuțitul, Mă, cheamă Propțile. Pe alții îl cheamă Berinde. Pe alții Sarca, Propțile, Berinde și Sarca o să găsiți și la Bixad, și la Certeza, și la Luna, și la Cămirzana, și la Tarna Mare, și la Livada. În tot Oașul. Voi știți să spuneți oamenilor pe nume. Deșteptăciunea omului, să știu cum să-i spună altuia pe nume. Nea Propțile — îi zice unul de la masa rîzînd — ești bun de agitator, o să te încercăm. O! fi, dar mai întâi spune-mi un lucru — și dacă nu-l știu cumva, o să-ți iau meseria și o să fac eu ce nu poți dumneața. Fă-mi o hartă a Oașului, aici, pe masă, și spune-mi cum or să fie livezile, grîul și porumbul? Dacă ai pornit să înveți oamenii, îi pricepeai ca inginerul. Dacă nu, — fă-te popă. Cel cersat a desenat harta pe un jurnal și a început să vorbească solemn, ca la o adunare, începînd cu: Tovarăși, eram de toți numai vreo patru în acei colți de masă — și solemnitatea vorbitorului a atras mai întîi rețelul lui Propțile care și-a scos pălăria și o tot sucea, tîmîd, pe genunchi. Tovarăși, pentru raionul Oaș perspectivele de dezvoltare, sarcinile adică, au fost trasate mai de mult. Dar dacă e colectivizat se trasea-

Nou — și-l făcu semn agitatorului să treacă mai departe. Remarcă că se știe — spuse vorbitorul — dar, în momentul colectivizării, să ne punem întrebarea privind harta Oașului: unde e posibilă agricultura mecanizată și unde nu e? Greu ar fi la Cămirzana — miazănoapte — greu la Rața — miazănoapte — greu la Huta Certezei și la Moșeni. Incolo, cea mai mare parte a terenurilor agricole oșene

pot fi mecanizate. Să ne precizăm. Sintem în zona terenurilor podzolice cu sol slab, sărac în humus. Știința e chemată să facă pămîntul roditor. În concluzie, la Livada, deci în Oașul de Sud-Vest, s-a înființat de curînd o stațiune experimentală care studiază metodele bune de aplicat pentru îmbunătățirea și fertilizarea acestor soluri. Știm și asta — zise Propțile, savant, dar ce facem mai departe cu merele? Da, livezile. Tovarăși, tovarășul Ion Propțile ca subliniat foarte bine livezile ca problemă oșenească de primă importanță. Merele Ionathan și Sorvari au țara lor în Țara Oașului. Nu mai vorbim de pruni. S-a plimbat prin mica dumitale Livada particulară, tovarășe Propțile, un fel de fante cu nume frumos: păduchele de San José. Parcă vorbeai de un măr uscat. Extinderea plantajilor — urmă agitatorului cu degetul pe hartă — distrugerea dăunătorilor, cultura științifică, crearea unor noi plantații. S-au și început aceste acțiuni încă din 1955, cunoscînd lucrările de la Certeza, Negrești, Bixad, pe dealurile Cămirzanei, la Călinești, Batarci și Vama. Altă concluzie: în comuna Luna s-a înființat o pepinieră de pomi nobili. Se are în vedere și coacăzul negru. Arbust valoros, la care și frunzele pot fi prelucrate industrial. Tovarăși, coacăzele negre sînt bogate în vitamina C, fac organismul să reziste chiar la radiații... E lucru cercetat. Sînt desigur și alte probleme: zootehnie, legumicultură pe valea riurilor, pe care cred că le știți. Le știu, tovarăși, — spuse Propțile, — și el cu solemnitate, adresîndu-se de data asta nouă, care tăceam. Acum — spuse în incheiere agitatorul — să privim încă o dată Oașul pe principalele lui sarcini. Tovarăși, Oașul e un golf al livezilor.

Discuția la sfîrșit. Ion Propțile împătorește jurnalul cu harta și găsîndu-mă mai aproape, îmi spune: A nimerit-o dumnealui cu golful livezilor. O s-o spun și eu la alții și o să zică că eu am născocit-o mai întîi.

Ștefan Bănulescu

DE LA CAI LA MOTOCICLETĂ

In satul Tătaru din Dobrogea există o mare tradiție în ce privește creșterea cailor. De ce? Cred că pe lingă motivarea printr-un obicei străvechi, sau alte explicații, există una de ordin sufletesc. Închipuirea și oricine un sat ca acesta, odinioară cu case de pămînt, cu cîteva fîntîni care aparțineau celor așezări, cu 80-90 la sută neștiutori

de carte, — cu puține bucurii și multe necazuri — drept care s-a și numit Azaptar — adică „satul celor chinuți”. În asemenea condiții calul era un vis mirific și un tezaur. Era hrănit cu grîul rupt de la gura copilor, era Frumusețea și Puterea. Cred că la o anchetă efectuată atunci cu întrebarea: „ce ai face dacă ai câștiga la loterie?” — răspunsul ar fi fost

aproape sută la sută: „mi-aș cumpara o pereche de cai”.
Și abia acum, în urma celor spuse mai sus, veți înțelege ce schimbare de mentalitate reflectă fraza ce-am auzit-o rostită de către unul din brigadierii de cîmp ai colectivelor.
— Ce rău îmi pare că a murit tatăl lui Bağıș Sami...

MĂRTURII DE IERI DE AZI

„Plătîm pogonu douăzeș și cinci da lei; am făcut plîngere, am fost și pa la domnu ministru și ne-a trimes ancheta, și nu ne-a făcut nici un drept. Pa urmă a venit altu și a zis să-mpărțeam și la sărac și la bogat, tot-deună să fie. Și pa urmă a venit altu, și-a rămas tot cum a zis iei, ai cu bani”.

(Comuna Vlașca — Ion Birsan, p. 166).

„Cu boierii trăim greu da tot, ne da cite două pogone da loc, în parte; unu al mieu și unu al boierului. Apoi ne cere zile da facem cu caru. O zi cu caruța la un iectar și două cu mîinile. Apoi facem străpost (transport) cit-o chila la pogon, la gara sau la București. Îi dam și trei pui da găină; pa urmă douăzeci de ouă, da lume, da om. Și dijma este în parte cu ciurdaș. Aminterea ne ia și coceni, douăzeci da znopti da pogon, și cinci bani pe pogon da pîndărit, da-l subu-este la curtea dînsului cîn sin bucatele strînse la tabără”.

(Bercei, Ilfov. Dumitru Drăghici, p. 189)

„An luat dila boierii pi șaișaci di prăjini di prași, pazaci di saceri și douăzeci di franți în mîni. Și cînd a venit, cum an zici, vremea muncii m-an dus și ni-am făcut-o. Acu la măsurat, cînd la măsurat, vatuva lui gășești sași prăjini mai puținel și m-a dat pi listră cu sași prăjini lipsă. Aici de-acole cînd m-an dus la socoteală ni-o dat mai puținel parali, și an așa, și-acu așa, și dila toți așa. Ia țin-chipuiești cîți furaturii! Apa... da...”

(Liești — Tecuci, Mihai Panaite, p. 389)

„Oamenii munșec la boier și cu șinzeci de bani ziua la posășie, la care țîn moșile-n orînda. Dacă da pămînt omului, boierii da primăvara o prăjina un frang, care-i mai slab cu șeptzeci de bani.

Care n-are pămînt să duc de muncște pentru hrană”.

(Săcueni — Bacău, Mihai Proca, p. 427)

„La noi le sat di clacăș. Trăim cu mușile, cu boierescu. Unii au pămînt cite-o leacă, da unii n-avem di loc. Sintem mulți di n-avem. Trăiesc oamini năcăjiți, ca-l loc di munte. Ieste și pădure, da-i a boierilor: mai au și oamenii cite-o leacă, da-i hujac, tilharis. Foc și stăjar ie numa la boierii”.

(Blînașeni — Bacău, Neculai Vieru, p. 434)

(„Grăbul nostru”, vol. I, Buc. 1906—1907).

„Fiecare familie de colectivști are difuzor sau aparat de radio. Căminul cultural este dotat cu aparate de proecție cinematografică, televizor, bibliotecă, devenind un focar de cultură de care colectivștii nu se mai pot lipsi”.

Mircea Anghel, președintele G.A.C. din comuna Grîndu — reg. București

„Nu există o meserie mai frumoasă decît aceea pe care o îndrăgești. Mie îmi este dragă meseria mea de mulgător...”

Pentru munca și aportul nostru partidul se îngrijește sa fim rasplătiți. Eu am luat în acest an un salariu mediu lunar de peste 1.200 lei, la care se mai adaugă și peste 6.000 lei premii pentru depășirea planului de lapte.

Eu sint adinc recunoscător partidului nostru iubit pentru că mi-a creat condiții ca dînr-un muncitor necalificat, cu numai 5 clase primare, sa devin astăzi un muncitor fruntaș, bine calificat într-o meserie frumoasă”.

Isaia Negruț — mulgător la G.A.S. Sandia, reg. Banat.

„Drumul nostru a fost și este cel arătat de partid. Și-i bine s-o spunem raspiac: gospodăria colectivă ne-a adus belșugul și fericeia în casa”.

Petru Mihalache, președintele G.A.C. din comuna Tirzii, reg. Iași

„Astăzi gospodăria noastră cuprinde întregul sat. Ce a însemnat gospodăria în viața satului, în viața noastră, o spun cifrele. Peste 200 de colectivști și-au construit case noi. Dacă la începutul colectivizării aproape 60 la sută din case erau învelite cu paie sau stuf, acum toate sînt acoperite cu țigla sau tabla. Aproape 200 colectivști și-au cumpărat aparate de radio, 350 și-au cumpărat biciclete, motoarele, motocicletele, alți 120 și-au cumpărat mobilă, mașini de cusut. De curînd în comună s-a aprins becul electric”.

Tudose Dumitru, președintele G.A.C. Stoicanesti, reg. Argeș

„La început, multe femei veneau cu sfiala la munca, dar discuțiile pe care le-au purtat cu ele comunistii, dorința de a-și vedea casele îndestulate și convingerea ca aceasta îndestularea le-o da numai gospodăria colectivă au făcut să avem în gospodărie numai femei harnice”.

Ana Sincu, brigadieră la G.A.C. din comuna Tia Mare, reg. Oltenia.

(Din cuvîntările la Consiliul de țară a țărănilor colectivști).

PĂMÎNT

— De ce? — am intervenit eu, curios ca orice reporter.

— Era cel mai necăjit om din sat. Și-acum feciorul său, Bağıș Sami, și-a cumpărat un „Mezeu” de 125 centimetri.

— Unde lucrează el?

— E simplu colectivist, la cîmp. În sat, astăzi, ni se relatează cu mîndrie, există 9 motociclete. Și numărul lor e în continuă creștere, fiindcă sint mulți cumpărători virtuali care string bani la C.E.C.

Ce a condiționat nașterea acestei noi pasiuni? Un lucru e limpede: omul care depune bani la C.E.C. să și a o motocicletă însemnează că și-a satisfăcut necesitățile materiale mai presante: locuință, hrană, îmbrăcăminte. Premiza majoră a fost deci: buna gospodărire a colectivelor, recoltate îmbelșugate, ceea ce s-a repercutat în viața fiecărui. Aveți în vedere, de pildă, că în trecut, agricultorul obișnuit scotea în medie 800-1000 kg. de porumb la hectar, din care o parte o dădea moșierului ca dijma. În 1961, datorită metodelor agrotehnice aplicate și lucrărilor executate cu mijloace mecanizate, producția de porumb la hectar este în medie: 4.394 kg. De aici o altă consecință: posibilitatea dezvoltării sectorului zootehnic (în 1961: 137 vaci, 793 porci etc.), care constituie o sursă importantă de venituri bănești (41 la sută din veniturile totale).

Cifrele își au importanța lor, iar ce le consideră plictisitoare într-un raportaj nu demonstrează decît unilateralitatea pregătirii lor. Cum am putea explica, fără aceste cifre, apariția pasiunii pentru calul motorizat la Tătaru?

Pasiunile, cînd e vorba de o colectivitate, nu se nasc și nu se transformă arbitrar. În condițiile unei producții de 800-1000 kg. de porumb la hectar, ale lipsei de știință de carte și de cunoștințe tehnice, — așa cum a fost cu 20 de ani în urmă, ce-ar fi făcut un tînr din Tătaru cu o motocicletă, căpătată, să zicem, în dar? Ar fi vindut-o cu siguranță, și ar fi cumpărat o pereche de cai. Iată dar ce legătură este între cuvîntul „pasivitate” — primit întotdeauna cu aclamații — și între banalele „cifre” care ultragiază bunul gust al unora.

Datele stricte mai au un merit: temperază excesul de fantezie. Vă închipuiți ce asociații teribile ar putea face reporterul amator de poante între cal și motocicletă, deoarece motocicletă e tot un fel de cal pe două roți însă mecanizat și mai puternic, oare galopează cu 80 km. pe oră și de aici alte legături și așa prin care să se demonstreze să foști în viața de

care nu se puteau face decît... motocicliști... fiindcă pasiunile, de sint cam asemănătoare.

Aici însă cifrele sînt un duș binevenit pentru fantezia infernală. Motocicleta pătrunde azi peste tot în mediul rural, nu numai în satele de călăreți, și aceasta se exprimă prin legi obiective, generale și valabile și nu prin asociații arbitrar. Ca să se nască pasiunea pentru motocicletă la Tătaru, a trebuit în prealabil să crească și să se maturizeze pasiunea pentru ogorul comun al colectivelor, pentru munca organizată, pentru disciplina, pentru agrotehnică, pentru carte — cu un cuvînt să se creze o serie de deprinderi noi, culturale, economice, de viață civilizată, care să facă posibil și un simplu fîlcău, Bağıș Sami, fiul ultimului argat din sat, să înleace astăzi motocicletă tot atît de firesc pe cit tatăl său știa să se arunce pe un cal în galop.

— Ce știam noi ce-i albumina? — a spus în cursul predării unei lecții președintele colectivității din Tătaru, — abia știam ce ne trebuie nouă dar omi-te ce să dăm vitelor.

Era multă obidă în aceste vorbe, dar și multă satisfacție, iar omul care s-a ridicat deasupra vechii ignoranțe o poate judeca acum calm și sigur, de pe soclul cunoștințelor științifice.

În fond, dacă vreți să știți, renu-

miți crescători de cai nu cunoștea de fapt măsurile elementare în ceea ce privește îngrijirea animalelor. Căi erau puternici și frumosi mai mult datorită dragostei crescătorilor, decît datorită științei. „Zootehnică” — au învățat cei din Tătaru abia după intrarea lor în colectivă. Mai înainte știau să arunce coceni și paie în ieslea vacii, să curețe grajdul și să mulgă.

Cerem scuze celor din Tătaru, dar așa e, n-avem cum ocoli adevărul. La început, deși neștiutori, ei credeau că știu totul. Cînd tînrul inginer zootehnic Mihai Barta le-a vorbit prima dată despre mușle, despre masaje, unii l-au privit cu neîncredere, zîmbind pe sub muștați. „Adică noi toată viața am muls vacile, și vine așa de la oraș să ne învețe pe noi”? Mihai

Barta, însă, e un tînr de acțiune, săritor, și cu multă inițiativă. Teorie a făcut el mai tîrziu și cu frumoase rezultate — la lecțiile pe care le-a predat celor din Tătaru la Căminul Cultural. Dar în clipa aceea, cînd se cerea spulberată neîncrederea, și-a scos haina, și-a suflăcat mîncile cămășii și a provocat pe cel mai bun mulgător la concurs. La „una-două-trei” amîndoi au început mulșul și care le-a fost mirarea tîrzonilor, că deși cei doi au terminat în același timp, în găleata tînrului inginer era o jumătate de litru lapte în plus. Abia atunci și-au dat seama de propria lor neștiință și de faptul că trebuie să învețe, să învețe și iar să învețe.

Nu e cazul aici să mai repet ceea ce se poate afla din fiecare broșură de zootehnie: că o vacă trebuie hrănită la ore fixe cu furaje amestecate în anume proporții, după program. Merită să fie relevat faptul important că toate aceste practici înaintate, bazate pe date științifice, au intrat în deprinderea oamenilor de rînd, în modul lor de a munci și de a gîndi. La început poate li s-a părut de rîs unora, ca vitele să aibă ore de masă fixe, ca oamenii acum, dimpotrivă, îngrijitorii consideră că trebuie să umble ca niște „adevărați doctori”, cum mi-a afirmat unul dintre ei, care — îngrijite, împreună cu soția lui, un număr de 13 vaci. Altă el cit și nevasta au cesuri de mîncă, ca să știe cînd trebuie să vină la program. În timpul liber nu se sfîșec să discute despre producție. Amîndoi se silesc să obțină lapte cit mai mult, deoarece în cazul depășirii planului sint gratificați. Iată dar cum zootehnia, cunoștințele științifice, deprinderile înaintate în muncă, pătrund pînă la ultimul om, devin un bun al maselor și stau la baza belșugului de produse — 4.394 kg. de porumb la hectar, sau 2.000 l. de lapte de fiecare vacă — etc., pe care le-a obținut gospodăria agricolă „Albina” din Tătaru în 1961. — Și astea nu sint satisfacții?

După ce am vizitat grajdurile gospodăriei am luat-o pe un drum de cîmp către gară. Eram în „ate-luier mobil”, un fel de camion cu dubă, aparținînd S.M.T.-ului din Chirnoșeni. Din față a apărut un călăreț al acestui secol, smead, tînr, cu trăsături energice — urcat pe-un Mezeu de 125. Privindu-l cum dispăre, într-o bură de praf, sub lumina soarelui palid, m-am lăsat cuprins de un sentiment de nostalgie. Nu știu cum se face, da-mi părea și mie rău că nu mai trăiește tatăl lui Bağıș Sami...

Vasile Nicorovici

MALUL ÎNFLORIT

Se află în Cîmpia Dunării, în regiunea proaspăt colectivizată a Bucureștilor, câteva sate de dată mai recentă, întocmite unele din ele pe la sfîrșitul secolului trecut, la puțină vreme după Războiul Independenței din 1877.

Așezări de „improprietații”, aceste sate ar fi trebuit să rupă cu tradiția mizeriei din Cîmpia Dunării, dat fiind că oamenii din ele au fost printre primii din țară, după reforma lui Cuza, care s-au bucurat de roadele unui pămînt „al lor”. Astfel sînt satele precum Dorobanțu, Curcani, Modelu și altele, al căror nume este legat de luptele crîncene de la Dunăre din anii 1877-1878.

Foștii dorobanți și curcani se bătușeră peste apă, la Grivița sau la Smîrdan, cu nădejdea că dincolo, în cîmpia largă, îi așteaptă la întoarcere o palmă de pămînt. S-au bătut cu viteje și cei care au căzut, dîndu-și viața fără să-și dădă de rău, mîngîiați de speranța că tovarășii lor rămăși teferi, copiii sau nepoții, vor scăpa de robia bo-

mai devreme, poate, decît alții. darabana percepturului sosit cu jandarmul să le scoată în uliță „avutul”, fiindcă bravi curcani deveniseră „proprietari” și erau deci „colegi” de impozite cu Negroponte și cu Brătianu.

Jalbele și plîngerile lor nu găseau urechi să le asculte și nici uși deschise. „N-avem doctor, — se plîngeau oamenii — de la noi și pînă la primul spital faci o săptămînă cu căruța!” — „Faceti-vă dispensar, dacă vă trebuie, — li se răspundea, — sînteți proprietari!”

„N-avem școală”, se plîngeau oamenii, rămîn copiii noștri în întinerie, ne înșală toți, nu știm nici să scriem, nici să citim. Perceptorul și primarele ne încarcă la fonicial în fiecare an...”. „Construiți-vă școală — li se răspundea — de ce ațiția jelanie? Voi sînteți eroii de la '77, fiți bravi ca atunci!”

Cercul din preajma politicianilor naționaliști lansaseră și un „cîntec despre Curcani”, folosit ca „instrument de propagandă” în bilciul electoral.

„Salut, viteaz curcan
Ce moartea ai știut să-nfrunți
Și falma de curcan
Întregii lumi ai vrut s-arăți!”

Salut, viteaz curcan
Ce meriți să fi venerat!
Salut, viteaz curcan!
Independența tu ne-ai dat!”

„Viteazul curcan” dăduse patriei independența... Dar lui, în schimb, i se dăduse oare ceva?

La Eliberare, în 1944, făcînd so-coteala anilor grei pe care i-au parcurs, curcanii, adică sătenii din satul Curcani — sat întemeiat după 1877 — au ajuns la următorul bilanț, pe care îl transcriem: 70 la sută analfabeți, 65 la sută mortalitate infantilă; un ridicat procent de morbiditate, datorat tuberculozei, reumatismului, paludismului, hepatitei endemice, bolilor gastrice; un mare număr de oameni fără nici o palmă de pămînt, cițiva bogătași ce stăpîneau aproape jumătate din suprafața arabilă; un mare număr de datornici la acești bogătași și la bănci. Ca singure institutii de cultură, cîteva circiumi.

Dar există și un alt bilanț. Un bilanț care îl anulează, prin datele lui, pe celălalt. Vechiul bilanț al mizeriei întins pe o sută de ani încheiați. Noul bilanț are numai doisprezece ani, iar prima lui cifră este 1950, anul în care la Curcani a luat ființă gospodăria colectivă.

S-au strîns la început puțin. Îndrăzneala noului drum au avut-o comuniștii. Ei au fost în

Aliman avea în capul satului co-geamite moară, în care se scurgea tot grîul și porumbul săracului. Siapina, tot el, peste 80 de pozioane de Bărăgan, pe care trudeau din primăvară pînă în toamnă toți „calicii” și „golani” din sat. Își făcuse casa mare, boierescă, un fel de vilă cu douăsprezece odăi. În casa lui, seara, se aprindea lumina electrică — o minune nemăvăzută la Curcani, — curtea era plină de orțăniți, ocoalele de vite. Aliman ajunsese un stăpîn absolut al satului.

„Hai, Voicule, vino alături de noi, să ne facem o altă viață, să isprăvim cu sărăcia și cu robia!”

Voicu a înțeles și a venit alături de comuniști. S-au unit la început doar 44 de familii, avînd ca zestre 142 de hectare de pămînt, cîteva vite, cîteva atelaje...

— S-a unit sărăcia să facă praf lumea! — striga în uliță Gheorghe Aliman, atunci, la început.

Se uniseră sărăcii să reclădească lumea pentru ei. Și au reclădit-o. În cîți ani? În numai cîțiva!

Curcanii, urmașii bravilor curcani de la Grivița și Smîrdan, au schimbat în puțină vreme fața satului. Au primit de la stat mașini, au primit credite, au primit îndrumare și asistență științifică. Singura lor zestre era hărnicia și conștiința faptului că muncesc pentru ei. Au pus deci la bătaie hărnicia lor veche, iar conștiința și bucuria că muncesc pentru ei i-a făcut îndrăzneți și buni gospodari. Recoltele gospodăriei au sporit an de an. (În 1961, grîul a dat peste 2000 kg la hectar, iar porumbul peste 3000). În cîțiva ani, gospodăria lor a devenit milionară. Și, în curînd, și fața satului s-a schimbat...

Au apărut — peste noapte, s-ar părea — trei sute de case noi. Au apărut, într-adevăr, peste noapte chipul de repede, astfel încît călătorii de pe alte meleaguri are senzația că descoperă o așezare nouă. Un sat cu case noi. La fiecare a treia casă, o casă nouă! Case arătoase, din zid, acoperite cu țiglă, case cu mușcate și busuioac la ferestre, case de oameni bogăți! Ca să-și ridice casa nouă, Dumitru Onea n-a avut nevoie de mai mult de un an. A început-o în primăvară, iar toamna, după cules, colectivistul și-a poștit prietenii la un pahar de vin, în pridvorul de piatră al casei nou-

nouă... La fel s-a întimplat și cu ceilalți. În Curcani trăiesc acum peste 650 de familii de oameni bogăți.

În 650 de case, adică în tot satul, arde lumina electrică. Arde și la fermele de vite, și la țirila de oi, și la incubatoare, și în serole de zarzavat. În trecut avea lumina albă în grîndă numai Gheorghe Aliman!

— Am adus-o noi! se laudă oamenii din Curcani. Am cumpărat dinam, am construit uzina. Am adus stîlpi cu cetele, de la pădure, am poștat la noi o echipă de electricieni-instalatori, niște băieți veseli. Toată treaba a fost gata în cîteva săptămîni. Am economisit statului peste patru sute de mii de lei...

S-a construit și dispensar. S-a înălțat și o casă de nașteri. Doi medici, ajutați de trei ofițeri sanitarî, vegheză zilnic la sănătatea acestei populații harnice și voioase.

Au construit un dispensar și pentru dobitoace. Un dispensar mare, mai mare decît casa lui Gheorghe Aliman, iar puii, miei, porci, rășțele, toată populația gureșă din saiele, ocoale și ferme, se bucură de îngrijirea unui personal numeros și calificat. Fermele sînt fabrica de bani gheață a gospodăriei, și pentru aceasta se cere atenție, grijă. Puii de găină primesc penicilină, vitei sînt alăptați cu biberonul, porcușilor li se dau vitamine, oile sînt îmbăiate de două ori pe an. Se face știință, se face zootehnie modernă.

Dar pentru ca toate acestea să se petreacă, a trebuit, mai întii, ca știința să devină o prietenă de fiecare zi. Și pentru aceasta a fost lichidată, mai întii de toate, neștiința de carte. S-a construit și o școală nouă, s-a ridicat anul acesta și o nouă clădire pentru cîmîul cultural — un local cu cinci sute de locuri...

— Dar e puțin! — au spus oamenii. Cinci sute de locuri sînt prea puține, ne trebuie un cîmîn mai mare!... Sînt puține și cele patru mii de volume de la bibliotecă! Sînt puține și cele patru sute de locuri la cinematograful sătesc... Sînt insuficiente numai trei spectacole pe săptămîna!

Drept care, la Curcani, viața culturală s-a mutat și în casele colectivizatorilor. După lucru, omul ascultă, la el acasă, în dormitor, muzică sau o conferință. Răsuțese numai butonul aparatului de radio... Sînt peste 350 de aparate de radio și vreo zece televizoare. Sau, în alte prilejuri, același om întinde mîna și la din raftul de cărți un volum. Pînă la cîmîn și departe. E mai comod să ai și acasă cărțile care îți sînt dragi!... La Curcani au apărut bibliotecile personale.

E un bilanț! Bilanțul primilor zece ani! Să adaugăm la el și bilanțul citorva vieții...

Să-i căutăm pe copii lui Voicu.

Ai lui Voicu Buleandră, omul acela sărac și necăjit, cotropit de datori la chiaburi. Avea șapte copii. Șapte guri de hrănit, șapte vieți aruncate în necunoscut.

— Ce-o să fac cu ei, mă Vasile?, se plîngea omul unui vecin al său. Ce le dau, ce-o să se aleagă de ei?

Vechiul acesta — unul din comuniștii care l-au atras pe Voicu în gospodăria colectivă — îmi povestește întimplarea cu un zîmbet de intelegere.

— Și ce s-a întimplat cu cei șapte?, îl întreb.

— Ce s-a întimplat? Ce se poate întimpla la noi cu copiii unui colectivist, cînd și copiii sînt harnici și serioși... S-au făcut oameni de nădejde.

Unul din feciorii lui Voicu Buleandră este actor la Teatrul de Stat din Bacău. Un altu este ofițer de aviație. O fată este contabilă la gospodăria colectivă din Greaca. Un alt fecior e tractorist.

— Și ceilalți?

— Să mai crească!

Un bilanț!

„Există în cîmpia Dunării, pe malul înflorit al marilor ogoare colectiviste, sate de asemenea bilanțuri, bilanțuri de ani, dar care măsoară în intensitate veacuri întregi...”

Ilie Purcaru

După zăpădă...

ULTIMA ORĂ, PE APA OZANEI

Vestea încheierii colectivizării în raionul Tîrgul Neamț, m-a prins pe drum. Veneam din Moldova spre București și, așezările moldovenești, sate vechi de răzeși și mazii, sau așezări mai proaspete de foști dițmași și clăcași, ieșeau la drumul cel larg al belșugului, ca într-o desprimădărare. Nu mai pridideam să deschid zărele, iar foile volante, editate în vagoane de tractoriști, se perimau dela oră la oră.

— Desfă zaful! Coccoarele s-au colectivizat, pornind mai departe!

Tractorul se punea în mișcare, tîrînd tipografia ambulantă cu viteze de melc. Fiindcă viața era mai tute decît penița, iar veștile înghetau sub litera de plumb

acestui leagăn al pruncii lui? Ce prefeceri de seamă s-au săvîrșit aici, la Humulești, care să facă să tresale inima celui dispărut și să-i umple cupetul amărît de mîndrie?

Humuleștii au scăpat, ce-i drept, de corbii mîndriești și au încetat de mîntă vreme să mai taie în dițmă pămînt străn, precum odinioară Ștefan a Petrii Ciubotariu. Au scăpat și de alte biruri, angarale și dandanale, fiindcă humuleștii au intrat o dată cu toată țara într-o altă vîrstă, mai fericită, a lumii. Și cum nu erau un sat uitat, lăturalic, argisit și umilit, ci „un sat mare, frumos, ieșit în privelește la lumii”, și cum la vechiul prestigiu s-a adăugat și numele lui Ion, Humuleștii au devenit un punct de seamă pe harta Moldovei, alături de Putna, Borzești sau Bicaz. Noi și noi contingente de oameni ridicăți la cultură, care și-l aneau pe Creangă, dăruindu-i o citime însemnată din cuget și din inimă, veneau în șiruri la Humulești, nu ca turiști ci ca instruiți pelerini. Ei aduceau cu sine, ca într-o confruntare, imagini din toate colțurile țării, ei aduceau cu sine îndemurii și vești menite să ridice Humuleștii la o nouă și altfel de strălucire.

— Nu aveți senzația că Humuleștii se transformă cu timpul într-un sat-muzeu? — l-am întrebat acum cîțiva ani pe un învîpător din satul lui Creangă, cu prilejul turnării unui film documentar pe marginea „Amintirilor din copilărie”.

— Un sat-muzeu?! Nu-i cunoașteți bine pe humuleșteni! Rețițiți „Amintirile”!

Acum acel învîpător, urmaș al lui bădîța Vasile, este secretar al organizației de bază din gospodăria colectivă. L-a ales obștea comuniștilor. Răspunsul lui avea un ilc ce mi s-a lămurit reținînd „Amintirile” și vizitîndu-i în repetate rînduri pe oamenii din Humulești.

Nu-l căutați numai pe Creangă la Humulești, părea să spună răs-

Au pornit la început puține familii, cele de seama lui Ștefan a Petrii ca putere economică, dar în curînd au venit toți.

Poți să nu răspunzi chemării lui Ion Creangă?

— Astăzi toamnă, gospodăria colectivă neguța la țîrg futoare de cînești și în, după tradiție, acestea fiind pe atunci singurele produse mai de preț ale acestor icoșnici pe drumul belșugului.

Cînd am fost ultima oară, în această iarnă, Consiliul de conducere al colectivei elabora un plan vast de culturi cerealiere și de achiziții de animale.

— Vrem să ne îmbogățim! Vrem

Paul Angiel

ferescă. Mînuind baioneta, învîntînd patul puștii, înfruntînd șapanele și foconetele, dorobanții și curcanii de la Grivița sau Smîrdan năvăleau să rupă, o dată cu lanțul atîrnării față de otomani, și lanțul boierescului.

De aceea, oastea de flăcăi prost înarmați, îmbrăcați cu mîndre grosolane de suman, încălțati cu opinci, și cu cușme de oale pe cap, a înscris acolo, peste Dunăre, pe colinele Bulgariei, pagini de o vitejie unică. „Veselu Alexandri” și într-un fel chiar „bădîța George” i-au cîntat pe dorobanți și pe curcani cu o nobilă credință patriotică, pierzînd însă din vedere temelul profund omnesc pentru care miile de flăcăi analfabeți se aveau chiuind la moarte.

Cînd, în 1907, curcanii și dorobanții s-au bătut în cîmpie, de astă dată în hotarele țării, în ce-

COLECTIVIZAT

lălat război, în războiul cu foamea, cu invociile, cu inrobirea boierescă, semnificatia sacrificiilor de atunci a căpătat o evidență de sine. Veteranul Ștefan Furtună a exprimat-o sever, înfruntînd plutonul de execuție: „Geaba Vodă, geaba Țară, parcă medaliile țin de foame?”

Și totuși, cițiva, niște picuri neînsemnate de dorobanți și curcani, au dobîndit la întoarcere, aici, în Cîmpia Dunării, cite o mică palmă de pămînt. Atît cît să întemeieze un sat și un cîmînt alături. Aîut cît să încapă, înghesuîți între urlașele moșii boieresci, cu viii și cu morții lor. Atît cît să măsoare zilnic, pînă la ură, distanța de la sacrificiul lor, la egoismul crud al celorlalți.

Curcanii și dorobanții din aceste sate, întemelte la Dunăre după 1877, au intrat deci mai timpuriu decît ceilalți în jungla relațiilor capitaliste. „beneficînd” printre primii și cunoscînd pe propria lor piele avantajele „independenței” cucerită cu sine.

Ei au fost printre primii clientii ai nollor bănci, ei și-au pus printre primele, la mezat, bruma de pămînt, acurăturile și vitele, ca să se apere de lăcomia chiaburilor și a marilor proprietari, în procese interminabile care au ținut pînă la adevărata Eliberare. Ei au auzit

bilanț care îl anulează, prin datele lui, pe celălalt. Vechiul bilanț al mizeriei întins pe o sută de ani încheiați. Noul bilanț are numai doisprezece ani, iar prima lui cifră este 1950, anul în care la Curcani a luat ființă gospodăria colectivă.

S-au strîns la început puțin. Îndrăzneala noului drum au avut-o comuniștii. Ei au fost în

frunte, ei au fost aceia care, prin pînda lor, au spulberat șovășeliile oamenilor aducîndu-i, printre-o muncă răbdătoare și plină de dragoste, alături de ei. Argumentele lor au fost simple, directe, dar puternice ca și adevărul!

— Voicule, de ce nu vii alături de noi? Nu vezi că din munca ta s-au îngrășat chiaburii de nu-și încap în piele? Privește numai la ei!

Intr-adevăr, chiaburul Gheorghe

nouă... La fel s-a întimplat și cu ceilalți. În Curcani trăiesc acum peste 650 de familii de oameni bogăți.

În 650 de case, adică în tot satul, arde lumina electrică. Arde și la fermele de vite, și la țirila de oi, și la incubatoare, și în serole de zarzavat. În trecut avea lumina albă în grîndă numai Gheorghe Aliman!

— Am adus-o noi! se laudă oamenii din Curcani. Am cumpărat dinam, am construit uzina. Am adus stîlpi cu cetele, de la pădure, am poștat la noi o echipă de electricieni-instalatori, niște băieți veseli. Toată treaba a fost gata în cîteva săptămîni. Am economisit statului peste patru sute de mii de lei...

S-a construit și dispensar. S-a înălțat și o casă de nașteri. Doi medici, ajutați de trei ofițeri sanitarî, vegheză zilnic la sănătatea acestei populații harnice și voioase.

Au construit un dispensar și pentru dobitoace. Un dispensar mare, mai mare decît casa lui Gheorghe Aliman, iar puii, miei, porci, rășțele, toată populația gureșă din saiele, ocoale și ferme, se bucură de îngrijirea unui personal numeros și calificat. Fermele sînt fabrica de bani gheață a gospodăriei, și pentru aceasta se cere atenție, grijă. Puii de găină primesc penicilină, vitei sînt alăptați cu biberonul, porcușilor li se dau vitamine, oile sînt îmbăiate de două ori pe an. Se face știință, se face zootehnie modernă.

înainte de a-și lăsa sigiliul înflăcăr pe hirtie.

Priveam de la fereaștră dealurile moldovenești, strînse sub zeghea aspră a omătului de martie, și așteptam să urce pe scara vagonului de tren noi călători.

— De unde?

— De la Hemețuș, Raionul Buhuși este complet colectivizat! Acceleratul își sporea viteza.

— Și dumnea? — De la Oglînză... Și în raionul Piatra s-a încheiat colectivizarea!

Călătorii saiau cu veștile, lepădau apoi subele în compartimentul fierbinte, și frecau mîmile multumii. Aduceau cu ei o undă tonică de ger care, ciudat, mirosea a lămîișă și toporași.

— O să avem o primăvară mănoasă... Vă gîndiți? Toată lunca asta a Siretului este acum o singură tarla colectivistă.

Stam la fereaștră și adulmecam cu mîntea vittoarea amiază de iulie cu lanuri coapte.

Toată lunca Siretului, o singură tarla colectivistă!

Și nu puțină a fost mulțumirea noastră, a acestui grup de pasageri — activiști, gazetari, colectivizști în drum către școli, atunci cînd am cuprins cu ochii întînderea Bărăganului colectivist, cu sentimentul că am lăsat în urmă o Moldovă pornită în masă spre belșug.

— S-a trezit și bătrîna Moldovă! Toată valea Siretului se transformă în curînd într-o singură vale colectivistă...

Vestea despre încheierea colectivizării în raionul Tîrgul Neamț m-a prins deci pe drum.

M-am întors cu gîndul înapoi, pe Ozana. Am privit de sus, de la Cetate, piscurile albăștri cu pășunile pentru turme și cu cîmpurile de grîne de la poale. O singură tarla colectivistă, cu 32 gospodării colective și cu 21.070 familii de colectivizști! O singură mare familie, alcătuită din 21.070 de familii, gospodărită, în cuprinsul celor 32 colective, o suprafață de 36.436 hectare de pămînt!

M-am întors cu gîndul în satul lui Ioniță a lui Ștefan a Petrii, pe care-l vizitasem de curînd.

Ce schimbări s-au petrecut în ultimii 75 de ani de cînd humuleșteanul cel mare și-a aruncat pentru ultima oară ochii asupra

punsul, căutați-l și pe oamenii lui, căutați-i pe urmași de azi!

Humuleștenii, rămași tot în Mahalaua Tîrgului și tot pe apa Ozanei, s-au îndeletnicit ca și atunci cu fusul, cu toporul de doborît arbori, cu mica neguțatorie. Ștefan a Petrii s-a repetat în serie pe toată întînderea celor o sută de ani, din acel martie cînd a venit pe lume Ion și pînă în acest martie 1962.

Dar în primăvara anului trecut, la Humulești a luat ființă gospodăria colectivă „Ion Creangă...” „Leși, copile bălan, și ride la soare, doar s-o îndrepta vremea!... Și vremea se îndrepta după rîsul meu!” Și vremea s-a îndreptat...

G.A.C.-ul e și el cîțiva pași de casa-muzeu. Lîngă muzeu s-a născut noul, ca un altfel de Ion, cu un tot altfel de generos viitor.

De cînd se știe, humuleștenii sînt receptivi la nou, la civilizație, la transformare, și ei au dorit să nu fie ultimii pe drumul cel nou.

După ploaie

de —————
vioieta zamfirescu

Din casele noi cu ferestre deschise
O melodie-n difuzoare răzbata.
Trec pe drumul plouat de curînd și-o ascult:
Unde e el, lăturac peste zărea
Din inima mea, mai de mult...
Pahar este ceru-n rispa de soare.
Porumbul se scutură vesel de ploaie
Săină privire are inul subțire!
Pămîntul vibrează-mbătut de culoare,
Grei de mireasmă
Căliși se-nodăie.
Și cîntă femeii la cules de caise.
Trec pe drum și ascul...
Melodia din difuzoare
Prinde contururi aveau în zare.
În tumult de lumini și culoare
Iacate din muncă, iacate din vise,
Cîntă femeie
La cules de caise.
Mă duc, mă amestec cu ele și cînt.
Și rid, și culeg bucurie, și cînt.
Cînd luncă gume,
Și coșuri se umplu.
Cînd crengile goale înținesc spre înalt,
Și se-ntrec, luncînd către sat, pe asalt,
Mașinale pline.
Nu știu de ce
Îmi tot pare că oamenii, vorba lor, mersul lor, cîmpul, livezile,
Toate iac parie din mine.
Opresc, drumețule, — o clipă și vezi-le.
E-aîți orizoni de putere, și-ncredere
Ce suie, flăcără strălucitoare
S-o vezi de departe cum arde-n plin soare,
Pe cerul senin
Ca și-n inima mea.

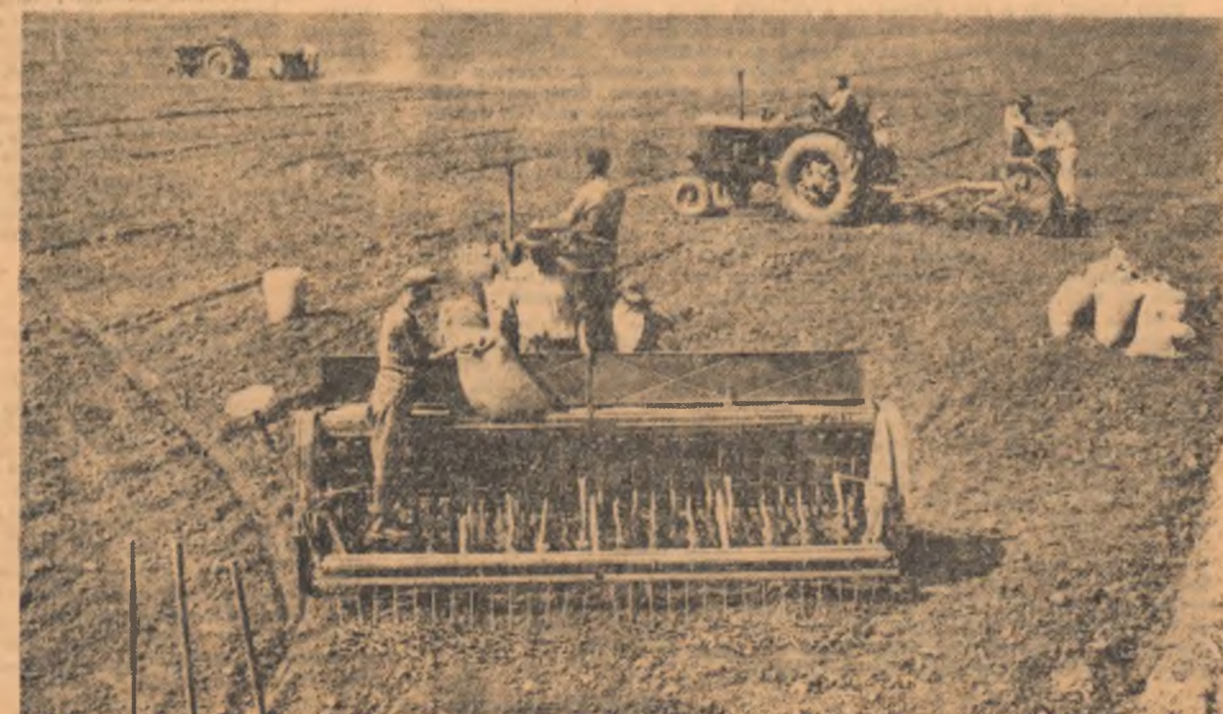
Cîntec

de —————
victoria ana tăușan

„Cîntec cu Ion al lui Ion
ce și-a vîndut lăbură pe-un pogon.
Ce și-a lăsat desulațu lui frumoză
pentru-n chîmîr cu bani și-un loc de casă.
Cîntăcui Mariei, fata altei Mariei,
cu doruri tînguite pe jumătate
în odăile casei bogate,
unde anul s-au înmormîntat de vii...”

Din durerile înăbușite cu greu,
învie cărbunii desecatecului meu:

pentru o vîlnă cu înfloritură
să nu se mai nască iubire și ură;
pentru o poartă frumos încrustată
iubită să nu mai fie uitată,
nici lăbură uitat
pentru o bădîtură cu bol de arat;
fără dărmare răzoare despărțitoare,
holdaie să tracă de zăre, spre zăre,
ca nămlina să fie
cunună pe frunte de hînciale,
dor cu dor să se lege, precum
drumul se leagă, la răspîlăti, de drum...

Asalt de primăvară

ION CHIRIC

Ion Chiric a cum singur se nume...

elervescența constructivă a orașului...

Tineri arbori...

In scilpire de bronz și de vis statuile spun adevăruri...

In linii severe statuile spun umeri...

In scilprie de bronz și de vis statuile spun adevăruri...

Timput are o lege: ingenuchiera memoriei...

Focurile redevin glasuri aprinse...

Si noi crestem, copaci cu poamele roșii...

Da, prieteni, statuile spun adevăruri...

Statuile îmbrăcate în haina durerii...

Orașul învață să zboare

Un vînt bătea dinspre Brateș, nervos și puternic...

ridica apa în valuri și ingenuchia copacii pe maluri...

Căzut în genunchi, orașul nu mai putea...

Și totuși orașul trăia: ca o sirenă chema...

Cu înclăstări de gigant și-a înălțat...

Cîntînd au pornit în atacuri tineri, bătrîni și copii...

În clipele acelea orașul simțea...

Hotarele nopții se strîng, amintirile tipă și plîng...

Orașul încă mai geme; printre ruine...

Dar uite: o mie de brațe și alte mii încă...

Schelele sule. Cărămizii în coloană...

O fereastră — un ochi redeschis. Un balcon — o poartă spre vis...

Orașul învață să meargă. Orașul învață să meargă...

— Iubito, dă-i flori din primăvara ta...

Orașul învață să zboare. Dar îi trebuie o inimă cu mii de motoare...

Orașul acesta învață să zboare, îi trebuie însușirile noastre...

TOADER NICOLAE: Din dorința de a exprima...

LIVIU MARA: Versurile mărturisesc, deocamdată...

TEOFIL PURCEL: Ai multă tragere de inimă...

MIHAIL DUȚESCU: Am reținut "Orașul meu"...

ILEANA TEODOSIU: Totuși, parcă am răspuns...

ANGELIDA NICOLAE UMBRE

apre stele" (dar nu și continuarea: "H-n ochi...")

TUDOR GHEORGHESCU: Intențiune bună...

DUMITRU SANDEI: D-ta ai prins din zbor...

DUMITRU CEPĂNARU: Unele versuri au grație...

CRISTIAN PETRE: Am reținut "Tractoarele"...

A. ABDIȘA: Sînt multe versuri demne de atenție...

MIHAILCEA ȘTEFAN: Nu e vorba de ascensiuni și prăbușiri...

CONSTANTIN CĂLIN: Ai simțit versul și nu spui...

Ioanid Romanescu, Voinești; Stera Eva București...

Mic dicționar poetic

REGULI DE VERSIFICAȚIE

Dacă elementele formale, prosodice, ale versului...

Oare aceste versuri nu țin într-adevăr seama...

Dar o simplă privire comparativă ne dovedește...

Mihu Dragomir

DECAMDATA NU

UN POET TĂRAN: ROCCO SCOTELLARO

La 30 de ani, când s-a stins bolnav de tuberculoză*), Rocco Scotellaro lăsa în urma lui o operă în proză, dar în deosebi o operă poetică ajunsă la un grad înalt de maturitate, care relevă un temperament artistic viguros și profund original, orientat cu predilecție spre cultivarea liricii sociale. Scotellaro face astfel să vibreze o coardă nouă în concertul liricii italiene contemporane. Acest aspect reclamă o subliniere deosebită, cu atât mai mult cu cât pînă și cei mai buni reprezentanți ai poeziei italiene de azi, după ce și-au reinnoit în mod fundamental registrul tematic în contact cu Rezistența antifascistă, n-au făcut și pasul următor. Ei nu s-au ardat a fi destul de permeabili la solicitarea noilor teme ale vieții obștești, la realitățile sociale de după război, care au determinat puternice deplasări de poziție în proză, și care sînt și astăzi prezente în creația multor scriitori aparținând neorealismului.

Locul aparte al lui Scotellaro în peisajul liricii italiene e explicabil, desigur, și prin faptul că poetul e un om din popor, un țărăn.

Eroul liric al lui Scotellaro reprezintă o sinteză a lumii satului meridional, a căruia tragică sărăcie și inapoiere constituie una din marile probleme naționale ale Italiei. Versurile sale atestă nu numai receptivitatea față de tabloul satului, proprie multor scriitorilor meridionali, dar e și filtrată printr-o autentică experiență omenească, printr-o cunoaștere directă a unor realități pe care poetul le-a trăit cu propria-viață. El evocă imaginea mamei care șalzece de ani a dormit sub o scară, alături de măgura dîrdîind de frig, amintirea tatălui, sărman pan-

tofar de țară, a lui însuși „cel cu carnea verde de copil bătu”, a consătenilor care-și duc traiul în ocoul vitelor, Spre deosebire însă de mulți meridionali, lui Scotellaro îi este proprie nu contemplarea îndurerată a acestui tablou, ci accentele energice de revoltă. Răbăte a ură concentrată, din aceste versuri care fac ecoul revoluției țărănești spontane împotriva opresiunii, răbăte un sarcasm răspical rezolvat artisticeste în grotescul multor portrete ale bogdănilor. Exasperat de sărăcie, de apăsarea impozitelor, bătrînul pantofar trimite într-o bună zi la percepție bancul lui cizmăresc cu un bilet deasupra, pe care stătea scris: Ochi de boi, mai trudiți și voi.

Satul lui Scotellaro nu mai este satul amorțit, lipsit de perspectivă, al meridionaliștilor de odinioară; el începe să trăiască lebra evenimentelor de după război, cînd au avut loc mișcările țărănești pentru ocuparea pămînturilor. Aceste evenimente dau și liricii poetului o orientare militantă; Scotellaro participă activ la mișcările țărănești, urmărind în versurile sale acest proces de deșertare, de radicalizare poetică a satului. Emisiunii care este însuși titlul volumului de poezii E fatto giorno (S-a luminat de zi) este salutul adus de poezii zorilor acestei lupte: S-a luminat de zi / Am intrat în joc și noi, cu-ncălțările și chipurile noastre / așa cum erau ele. Elanul luptei vibrează în imaginea Snopilor nerăbdători să ia foc, în Vesnic nou e răsaritul, adevărată marsileză țărănească, cu a numit-o Carlo Levi, în Noi ce facem?, în Prima grevă.

Cîntărețul Lucaniei natală este ales, la vîrsta unui chip imberb, primar la Tricarico: cel dintîi primar ales prin voiața țărănilor, în toți mișcărilor de ma-

să pentru pămînt. Experiența acestei participări la lupta socială constituie pentru poet o fecundă sursă de inspirație. Admirabil orator și aglator al masei, Rocco se dăruia cu generozitate luptei din care și-a compus viața și poezia. Arestat în 1950 din motive politice, el căcutereste, prin experiența timpului petrecut în temniță „certitudinii noi: continuă drumul său de luptă cu o și mai fermă conștiință a răspunderii sale.

Rugăciune pentru luna lunie cîntă solidaritatea cu cei smulși somnului neîmplinit de truda cîmpului: „Cu ochii închiși pornesc la cîmp țărăni mei”. Umanismul țărănesc al lui Rocco e alături de dijmășii din Strechea, cel care arborează „Steagul mizeriei”, fiind o haină zdrențuroasă pe un băț de țesătură deasupra pămînturilor descărnate.

Cu o ciudată și mare violență, dă poetul imaginea tovarășiei adevărate a omului și vitei sale: „O! dragoste adevărată a tovarășilor de muncă! Am văzut un om care dădea de băut iepii din miinile lui și blestema”.

Cu gîndul la țărăni care, împinși de sărăcie, emigrau din satul natal în căutarea unei existențe omenești, scria Psalm casei: „Plecați și voi, părinți ai pămîntului / lăsați ușa casei mai neagră ca fumul cel negru / și ce speranță fiilor aduși de voi pe lume!; dar și acel poem al migrațiilor și desperării, al interogațiilor tragice dubitate de retrenul tonic: „Inimă, nu te opri! / cei sărmani, cei buni / sînt condamnați a tăiați / Cu mine ce va fi / Cu noi ce va mai fi? / Inimă, nu te opri!”

Tablourile de ample rezonanțe sociale alternează în volumul de versuri al lui Scotellaro cu tablouri miniaturale, de o senină delicatețe, despre frumu-

șeeea satului natal, a lemellor brune din Sud: străinii vin de departe ca să-și otere ceasul festiv de a le privi, Un lirism pur, deși puternic sensual, străbate aceste miniaturi precise, a căror materie sugestivă se prelungește departe de cadrul lor îngust, prin puterea cu care răscălește vibrația și reflexia cititorului.

Originalitatea talentului lui Scotellaro, expresivitatea sa concentrată, lipsită de ermetismul în care se închid încă mulți poeți italieni, angajarea pe care o manifestă poetul în abordarea marilor probleme ale pămîntului său natal l-au situat în ochii criticii și ai publicului printre cei care au înnoit cu adevărat lirica italiană a ultimului deceniu: „Poeziile țărănești, versurile de inspirație rustică sînt poezii mari, excepționale în literatura noastră”, poezii mînnat de frumoașe — arată cunoscutul scriitor Carlo Levi.

Din păcate, creația lui Rocco este curmală într-un moment înalt al evoluției sale: o Scrisoare pentru Pace, adresată de poet, în ultimul an de viață, înerezitului comunist, arată limpede că drumul pe care pașii sînt întrerupți de moarte prematură este fără șovăială drumul spre un viitor de împlinire a tuturor speranțelor.

Să vină dimineața pentru tinerii anului 1953, pe buzele arse ținească zîmbetul din nou — anul acesta, pînă nu-mbătrînim; iar voi veți arăta grădinile sovietice care au crescut din șanțurile bombele naziste; aruncind puștile ce-aveau teava spre tîntă, vom învăța care-i drumul de urmat și mulți, poate și eu, nu vom muri înecați.

*) În 1953.

Tatăl meu

Tatăl meu lua măsura piciorului drept, vindea încălțări priceput, înțelept lucrate, la țîrguri, în praf.

Cuțitul, ca pe o piine, talpa ușor o croia. O dată i-a scos măruntaiele unui pui de cățea.

Era o noapte — ducă-se pe pustie! Cînd îl întrebară ce știe, își strînse ochii mici între pleoape.

Fratelui meu îi trăgea cite una, de ce nu știe să scrie jalbă că-s darile mari. Avea totdeauna în mîneacă un cuțit numai bun de omor, pentru vreun pîntec de percepător. L-a împuns cu-ndoiala și pe-unul din sat — care-a fost mai țîrziu arestat: — trimisese bancul lui cizmăresc

la percepție, cu un bilet pe deasupra: „Ochi de boi, mai trudiți și voi”. De-atunci, n-a mai tras vreo nadejde. Tatăl meu pantofarul, cu un ris subțire, decolorat, răspundea de pe scara „Domnu fie laudat!” — unul popă de țară și pornea istovit — doar ochii-i mijeau din mînta să se-aseze în piață, să apere pe cine cerșea.

A murit — precum a dorit — dintr-o dată, neîmpăcat cu lumea. Cînd îl pali sorocul, căută mîna mamei în pat, i-o strivi; ea înțelese, și-o trase înapoi. Zacea înțins, cu obraz răvașit. Cuvîntul revoltei în gîtlej i-a-mpietrit.

Pe urmă au spus toți, chiar și percepătorul: „Ce om cumsecade!” — și-l dadură onorul.

Noi ce facem?

Ne-au trîntit crucea în spinare, stăpîinii, pentru tot ce se întimplă pe lume — și pentru de pămînt. Noi ce facem? Așteptăm în tăcere lunecările

în piețe, să fim cumpărați, ne întoarcem seara în șiruri lungi escortați de oameni călări; ne e tovarăș noaptea cu oile în țarc, cînd ne culcăm. N-ar trebui nici măcar să ne-adunăm la un cîntec, să citim dintr-o foaie de ziar care ne ține partea? Sîntem cei slabi din vremi de demult, cînd țîrguri erau mistuite de flacări, aprinse cîmplit de Castel. Sîntem fiii țărănilor care-au sfîrșit în lanțuri. Noi ce facem? Ne spunem frați în biserică, dar voi aveți capela voastră, nobilă, de unde ne priviți de sus. Ci nu vă mai holbați cu ochii aștia! Încetați cu amenințările!

PREZENTARE ȘI TRADUCERI DE DESPINA MLADOVEANU

Pînă și turmele fug de țarc pentru-o tulpină pîtită-n zăpadă. O să simțiți menirea noastră aspră în ziua în care ne vom fi călit în același Castel cîmplit. Pînă și vitele sparg, în năvală, țarcul, din pricina voastră — să scape de-a voastre minie. Noi ce facem? Tot mai cîntăm cîntecul mîntuirii voastre. Unde ne duceți acolo-i prăpastia, buza prăpastiei. Noi sîntem bietele oi cumsecade, oile Domnului.

Lună plină

Luna plină ne umple paturile, catîrii umblă cu privirea blajină, iar cîinii rod niscai oase, Auzi rîcînd măgărița care dîrdîie-n culcușul ei de sub scara. Într-un culcuș, sub o altă scară, doarme maica-mea, de șalzece de ani.

Și era o Americă

Și era, departe, o Americă frumoasă, a tatălui meu la douăzeci de ani. Și-a sfîrșit în țandări inima, tata. America-n sus, America-n jos, — unde-i America tatălui meu?

„America va fi țărîmul meu, cu soare și cu lună uriașă, cu lin văzduh și cerurile clare și muncitorii, și țărăni nostri s-or bucura în nopți de sărbătoare. Pe punte între ei șopteau încet: „Vf or, ce spu și nu și da pe valul ce te ține-n palmă, răspunde-mi: care-i soarta mea?”

„Serenada deschidea ușile, marea o aram și ziua și noaptea pentru pămîntul ce n-o asculta.

Prietenul muri împușcat pe meleagul acela. i-au luat o mască de ceară. Un chip de ceară, leit cu al lui, se întoarce cu casa și cu via acasă, pentru un maldăr de paie drept pat, de pe-un țarîm depărtat.

„Acum unde-i America noastră? Străbuna credea în lumea de dincolo; n-î, fiii, am citit pe chipurile de ceară ale părinților noștri. Nu există o Americă a noastră. A venit vîntul, a căzut călușii, a murit vecinul în prag care fusese pe-acel meleag. America-n sus, America-n jos, unde-i America tatălui meu?”

Cerșetorii

Ce l'ne-i să fii cerșetor cînd vine Crăciunul, atunci bogătanii sînt buni. Ce frumoașă-i ieslea cînd vine Crăciunul; în ea mielusele stă între lei.

Patria mea frumoasă

Eu sînt un fir de iarba, un fir de iarba ce tremură. Iar patria mea e acolo unde tremură iarba. O boare îmi poate purta, pînă departe, sămînța.

Tinere neveste

Cozile împletite în coc ale tinerelor neveste din satul meu... Negre, negre, negre. Vin din depărtări străinii să-și ofere sărbătoarea de-a le privi.

Ilustrații de H. GUTTMAN

COSMONAULI

Oamenii de arme le este bine cunoscut faptul că, înainte de a porni la ofensivă, sînt stabiliți nu numai scopurile strategice, dar și baza de plecare, de unde trebuie să pornească asaltul. Prin bază de plecare, în mod obișnuit, înțelegem pozițiile preliminare, care permit apoi desfășurarea forțelor pornite la ofensivă. Savații, care ani îndelungați s-au pregătit pentru a saltul cosmosului, de data aceasta, prin noțiunea „bază de plecare” înțelegau cu totul altceva și a nume: din sînt cărîi profesioni trebuie să fie selecționați primii descoperitori? Unde se pot recruta oamenii care, după o pregătire nu prea îndelungată, să fie capabili să pășească în necunoscut?

Trebuie să recunoștem că în această privință s-au purtat multe discuții în contradictoriu. Unii susțineau că baza de plecare o constituie flota de submarine. Însăși practica vieții a arătat că pentru această profesiune au fost totdeauna aleși oameni puternici, rezistenți. Alții recomandau oameni din profesii „înalte” — parașutiști, alinași, al căror curaj și rezistență sînt demne de toată admirația. Majoritatea se pronunța însă pentru aviatori. S-au găsit însă unii care în general nu (lineau) con de profesione, socotind că orice om fizic este sănătos și rezistent poate deveni cosmonaut. De regulă, cei care susțineau acest punct de vedere se refereau la sportivi. Trebuie să recunoștem că ne străgea faptul că în țară sînt sute de mii de sportivi.

S-au găsit însă alții care au combătut acest punct de vedere. După părerea lor, un organism călît prin sport nu are prea multă importanță — în cosmos poate zbura orice om sănătos. Trebuie (într) seamă de altceva, după părerea lor foarte important, și a nume de cunoștințele tehnice in-

gineștii, și pe dată se ofereau el, sau propuneau pe tinerii lor colegi, enumerîndu-le calitățile. Nu e greu de înțeles că aceștia erau inginerii.

Dezbaterea aceasta nu erau în simplă formă: nimeni pe lume nu se ocupase încă cu rezolvarea unei asemenea probleme. Nu exista un drum bătătorit. Pentru prima oară omul trebuia în mod practic să se mulțumească să bată la porțile cosmosului, ce țineau ferecate dincolo de ele atîtea taine ale Universului. Cui să-i fie incredincă sardina de a pași peste pragul acestor case de necuprins?

Savații sovietici, strîns legați de practică, țîn con de realitățile noastre. Așa era și aici: unele păreri juste, adunate laolaltă, ca niște prietate, au format pînă la urmă o părere generală. Discuțiile s-au potolit. Rațiunea triumfă. Și cînd un teoretician al cosmonauticii l-a întrebat pe un general de aviație, participant la consfătuire: „Aș vrea să știu cum se pregătesc oamenii de sub comanda dvs. să atace cosmosul?” — toți au înțeles că baza de plecare fusese stabilită.

De ce anume în rîndurile aviației? Oamenii deosebit de călîți se găsesc pretutindeni — și în orașe, și în sate, și în armată, și în flotă. Dar se mai cere, totodată, și priceperea de a găsi și pune în aplicare o soluție justă, de a înțelege zborul și de a fi stăpîn pe tehnica lui, de a ști să facă observații. Cine sînt cei care au dovadă de asemenea însuși? Se înțelege că aviatorii. Ei sînt obișnuiți să lucreze și în condiții atmosferice proaste. În timpul zborului ei știu să prelăsească fiecare secundă, observînd felul cum se comportă aeronava, și reacționează spontan pentru a face față diferitelor situații ivite în timpul zborului. Viteza aparatelor moderne de zbor

le-a creat deprinderea de a acționa instantaneu. Sînt calități absolut necesare unui cosmonaut.

Cu toate acestea, nu orice aviator e capabil să realizeze un zbor cosmic. Cel mai „adekvat” pentru asemenea zbor este pilotul unui avion de vînătoare. El este obișnuit să acționeze în mod independent și de unul singur. În primele zboruri, această calitate învoiesc. Năla îl prinde foarte bine unui cosmonaut. Dar mai e important și altceva: el este obișnuit ca în timpul unui zbor să observe și să aprecieze cele mai rapide schimbări de situație, fiind capabil, la nevoie, să reacționeze neîntîrziat.

După cum se știe, un avion de vînătoare e pilotat de un singur aviator, care trebuie să fie un specialist multilateral dezvoltat. El pilotează și totodată atacă. De la un început e o calitate absolut necesară unui cosmonaut. În zbor cosmic el va trebui să fie și singur și totuși „în mai multe ipostaze”: să facă observații, să vadă cum funcționează aparatele, să mențină legătura cu pămîntul, să facă însemnări, să filmeze, să facă calcule, să scrie rapoarte.

În alegerea candidaților tocmăi din rîndul aviatorilor, a mai existat un motiv. Făcînd parie din rîndurile armatei, un aviator intruchipează în persoana lui minunatele calități ale unui ostaș. Disciplina, sobrietatea, voința de a învinge, curajul — care, acolo, în cosmos, vor constitui al doilea rînd de armă. Lumea întregă cunoaște bărbăția, curajul nemăsurat și devotamentul aviatorilor sovietici. Numele lui Pokrișkin, Koiedul, al fraților Glinka, Safenov, fără a mai aminti de veteranii aviației sovietice, care au fost printre primii care au creat gloria aviației de stele roșii: Valeril Cikalov, Mihail Gromov, Vladimir Kokinaki și alții ne amintesc de eroii legendari al bătațiilor erincent.

Prin urmare, față de ce atunci cînd a venit vorba despre comandanții navelor cosmice, statul major al savațiilor a fost unanim în părerea că ei trebuie recrutați din rîndul aviatorilor.

Pe prim plan era pus termenul de executare. Trebuia să ne apucăm de lucru fără întîrzieri. După cum e și normal, în asemenea cazuri ne frîna lipsa de experiență. Se naște o profesiune nouă, necunoscută pînă acum în omînire.

Școala pedagogică sovietică a ajutat să stabilim linia principală în alegere. S-a hotărît că, în primul rînd, trebuie să fim seama de țaria morală a omului, de lumea lui spirituală, de ideile și convingerile lui, de profunzimea conștiinței lui. Dacă vor fi nesocotite asemenea elemente de bază nu se va putea realiza cu succes o încercare atît de completă, la care va fi stăpîn un zbor cosmic.

Un cosmonaut, în rîndul său extra-rapid, la mari înălțimi și foarte îndepărtat, va trebui să dea dovadă de acțiune care presupune o înaltă conștiință, nu de acțiuni orbe, automate. Dacă el va fi pătruns de ideea înaltului ideal pe care îl servește, nici o primejdie nu-l va înfrînge voința, nimic nu-l va împiedica să-și pună în aplicare, într-un fel cît mai potrivit, cunoștințele și aptitudinile.

Dar ce ne facem cu sănătatea? S-ar părea că nimeni nu este mai oțelit decît un recordman. Cu toate acestea, nu fiecare din ei se dovedește capabil de a suporta o serie de acțiuni specifice, de care se izbește un cosmonaut în zborul lui cosmic. Acolo se cere să dai dovadă de un antrenament multilateral. Chiar și printre piloții avioanelor de vînătoare trebuie făcută o selecționare. Și printre ei trebuie aleși oameni cu linna cea mai tare și nervii cel mai oțelii.

Preocupați de aceste gînduri și năzuințe, comandanții, instructorii politici, medicii de aviație, au plecat spre regimentele lor de aviație militară.

★

Intr-o zi, spitalul militar al aviației, după cum spuneau aviatorii care erau internăți în el, a fost „înundat” de medici. Pe coridoare pășeau cu demnitate reșchiți de mii de medici militari specialiști: chirurși, otorino-laringologi și alții. Unii din bolnavii l-recunoștea: „Acesta e un profesor. Tatăl lui a fost de asemenea un chirurg eminent”. „Acesta e medicul te-aprînt sef...”. Ce se petrecea în spital? Se șinea o conferință sau

COLONEL E. PETROV

Dar asemenea cazuri n-au fost prea dese. În general, printre aviatori am întîlnit oameni rezistenți și dezvoltăți multilateral. Dar și dintre aceștia cîtunam să alegem pe cei mai potriviți. Potriviți nu ca înfățișare, care după cum știți nu reflectă totdeauna conținutul interior. Pe unii de pildă la unul: nu e prea arătos, dar cunosciindu-l mai de aproape, îți dai seama că e un candidat de seamă, un om cu nervii „de oțel”. Trebuie să vă spunem că așa-ziii „nervi de oțel” sînt o comoră pentru vitorii cosmonauți.

Dar comisia nu se interesa numai de calități fizice și fiziologice. Ne trebuiau oameni dezvoltăți multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

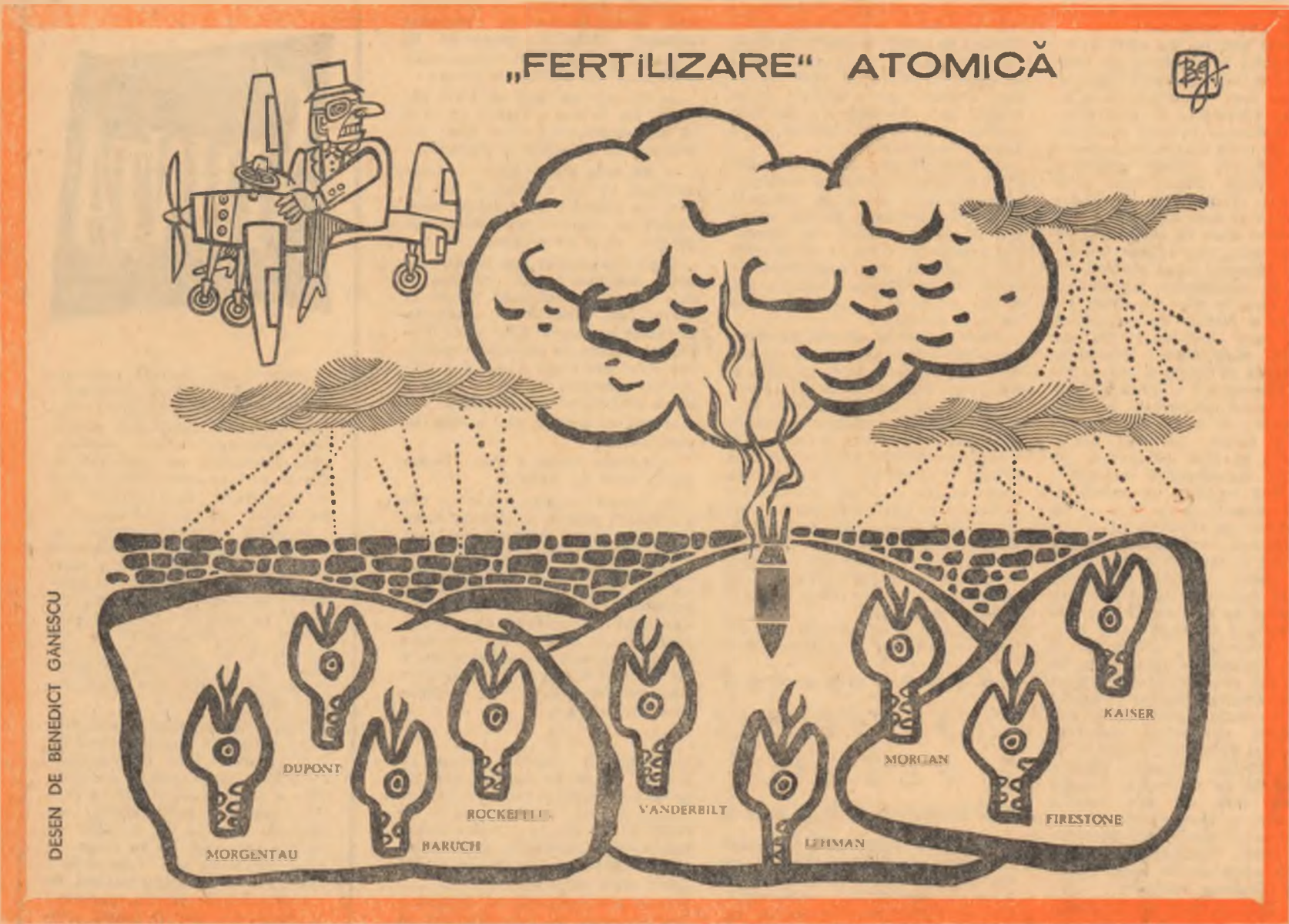
Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului, un caracter ferm și oțelit.

Intr-o garnizoană ne-au fost prezentați vreo zece candidați dintre cei mai vrednici — după aprecierea conducerii.

Și într-adevăr, candidații s-au dovedit minunați, și la prima vedere într-adevăr potriviți pentru multilateral, care să poasă calități morale superioare, deprinderi excelente în practica zborului,

„FERTILIZARE” ATOMICĂ

Dacă cei care, de formă, se bat cu pumnul în lept ca sint pentru dezarmare, dar, în fond, consideră concepția unei lumi scutită de războaie drept o speculație fantozică și metafizică, ar fi fost gata să asculte glasul rațiunii și ar fi dat curs repetatei propuneri sovietice ca în acest început de primăvară să se întinsească la Geneva șefii statelor din „Comitetul celor 13” spre a discuta posibilitatea înălțării divergențelor existente în calea încheierii unui tratat de dezarmare, începând de ieri am fi primit, din orașul de pe malul lacului Lemane, ecurile primei mari întiniri „la nivel” din anul 1962. Dar cu toate că, în complexul preocupărilor contemporane, dezarmarea rămâne problema politică cea mai arzătoare, cu cea mai vie prezență în conștiința

în mod practic problema desființării integrale și definitive a mașinilor de război armate și armamentului. Și tot mai evidentă a devenit nefasta deviază a politicienilor și magnatilor imperialiști, conform căreia s-ar putea ajunge la pace prin mărirea potențialului de război și la dezarmarea generală și totală printr-o continuă înarmare. După două măceluri mondiale, omenirea luptă din răspuneri să-și preîntâmpine pe al treilea.

Dacă primul război mondial a participat state a căror populație însuma 50% din populația globului, în cel de-al doilea război mondial proporția a devenit de 95%. Cifra totală a bărbaților aflați sub arme a fost de 110 milioane. Dar milioanele de oameni exterminai în lagărele de concentrare naziste sau care au pierit de pe urma foametei și epidemiilor?

pe fereastră în timpul celui de-al doilea război mondial ar fi fost în sare să asigure un adăpost tuturor familiilor din lume și o cultură superioară tuturor școlărilor. Astăzi, cheltuielile de înarmare anuale ale țării cu o industrie puternic dezvoltată sînt egale cu venitul anual a un miliard și jumătate de locuitori ai țărilor slab dezvoltate.

Din calculul cheltuielilor de război făcute de toate țările, reiese că blocul Nord-Atlantic, condus de S.U.A., îi revine peste 60 la sută din totalul acestor cheltuieli, deși populația țărilor respective nu se ridică la mai mult de 15 la sută din populația globului.

Savantul sovietic, acad. S. Strumilin, scria recent despre ce ar însemna dezarmarea: „Dezarmarea nu numai că va economisi sutele de miliarde de dolari irrosite în prezent pentru înarmare și pentru

planeta. Spre stăpînire a acestor stări de lucruri, Uniunea Sovietică cheamă toate glasurile rațiunii, oferind cele mai concrete modalități de dezarmare generală și totală, dar stăpînire belicoasă ai mașinilor de război occidentale întese cărua înarmărilor, refuzând cu tupeu orice invitație serioasă și de răspundere, la masa tratativelor. Stocurile de armament atomic cresc, numărul exploziilor nucleare care otrăvesc atmosfera, apa și pământul planetei, se întesc.

„Dacă aș fi prim-ministru, scria savantul englez Bertrand Russell, nu m-aș juca niciodată de-a lăudăroșia cu Rusia. Mi-aș spune că eu, ca prim-ministru, am suprema răspundere de a-mi menține poporul în viață. Or, cea mai mare nădejde de a-mi menține poporul în viață ar fi dezarmarea completă... Nu putem purta azi un război fără a distruge rasa umană. Se preîntinde că însuși acest fapt ar garanta că nici o țară nu va porni un război, că sentimentul de teamă ar fi atât de puternic încît nimeni

Apocalipsul de plastic

Figura Franței de pe asasinilor O.A.S. a mutilat-o atrocitate, desfigurînd-o, avea doi ani mai puțin, nu e o simplă alegorie; în luptele sale revoluționare, poporul Franței a dobîndit o asemenea vibrată personalitate, încît patrioții francezi se pot gîndi la el, fără artificiu, ca la o ființă concretă, individuală. „Anglia e un imperiu, Germania o țară”, scria în jurul lui 1830 Michelet; însă „Franța e o persoană”. Într-atît reacțiile acestui popor sînt prompte, într-atît e spontană și categorică generozitatea cu care el îmbrățișează mereu cauza libertății. Există o figură a Franței, oricît și democrată, care a pătruns definitiv — ca o imagine, nu doar ca un concept — în conștiința omenirii, în tradițiile progresiste ale lumii întregi. „Franța e ateniașă prin frumusețe și romană prin măreție”, găsea Hugo. Și adăuga, vorbind ca despre o ființă iubită: „în plus ea este bună”.

Marii poezi nu mint, chiar cînd simplifica temerar. Franța e bună, cum spunea Hugo, dar nu pentru a îndura nedreptatea și crima, ci tocmai pentru a le pedepsi. Nu pentru a se lăsa imblinzită de spaima exploziilor, cum își inchipuie astăzi asasinii din O.A.S. și politicienii monopolizatori care li susțin; tocmai pentru că lubetez omnia și dreptatea, poporul francez cere hotărît reprimarea terorizilor, milioane de muncitori făcînd grevă spre a-și dovedi voința. Franța e bună nu pentru că ar uita, intertăoarea, ci pentru că-și amintește ororile nazismului și nu vrea ca ele să se mai repete. Poporul francez nu se lasă cucerit de arhanghelii cu mitralieră, tip Lagailarde, care seamănă dealtmîndu-lă de bine cu bandiții care ne-au însingurat țara acum cîteva decenii, cu huliganii în cămașă verde; ca și la noi atunci, un astfel de „erou” a pătruns într-un spital, vînd să ucidă un om, pe care gloanțele O.A.S. îl răniseră numai. Acești viteji sînt curajoși cînd e vorba să masacreze ființe fără apărare, să ardă de vii prizonierii algerieni, să omoare femei și copii. Acești eroi ai crimei trebuie stigmatizați ca o rușine a secolului, cu minia din Pedepsele hugoliene. Despre o ispravă a III, Hugo scria sarcastic, acum un veac: „Victorie, (!) au ucis un copil de șapte ani!” Mi-

cuța Delphine, pe care o bombă a asasinilor O.A.S. a mutilat-o atrocitate, desfigurînd-o, avea doi ani mai puțin, nu e o simplă alegorie; în luptele sale revoluționare, poporul Franței a dobîndit o asemenea vibrată personalitate, încît patrioții francezi se pot gîndi la el, fără artificiu, ca la o ființă concretă, individuală. „Anglia e un imperiu, Germania o țară”, scria în jurul lui 1830 Michelet; însă „Franța e o persoană”. Într-atît reacțiile acestui popor sînt prompte, într-atît e spontană și categorică generozitatea cu care el îmbrățișează mereu cauza libertății. Există o figură a Franței, oricît și democrată, care a pătruns definitiv — ca o imagine, nu doar ca un concept — în conștiința omenirii, în tradițiile progresiste ale lumii întregi. „Franța e ateniașă prin frumusețe și romană prin măreție”, găsea Hugo. Și adăuga, vorbind ca despre o ființă iubită: „în plus ea este bună”.

Marii poezi nu mint, chiar cînd simplifica temerar. Franța e bună, cum spunea Hugo, dar nu pentru a îndura nedreptatea și crima, ci tocmai pentru a le pedepsi. Nu pentru a se lăsa imblinzită de spaima exploziilor, cum își inchipuie astăzi asasinii din O.A.S. și politicienii monopolizatori care li susțin; tocmai pentru că lubetez omnia și dreptatea, poporul francez cere hotărît reprimarea terorizilor, milioane de muncitori făcînd grevă spre a-și dovedi voința. Franța e bună nu pentru că ar uita, intertăoarea, ci pentru că-și amintește ororile nazismului și nu vrea ca ele să se mai repete. Poporul francez nu se lasă cucerit de arhanghelii cu mitralieră, tip Lagailarde, care seamănă dealtmîndu-lă de bine cu bandiții care ne-au însingurat țara acum cîteva decenii, cu huliganii în cămașă verde; ca și la noi atunci, un astfel de „erou” a pătruns într-un spital, vînd să ucidă un om, pe care gloanțele O.A.S. îl răniseră numai. Acești viteji sînt curajoși cînd e vorba să masacreze ființe fără apărare, să ardă de vii prizonierii algerieni, să omoare femei și copii. Acești eroi ai crimei trebuie stigmatizați ca o rușine a secolului, cu minia din Pedepsele hugoliene. Despre o ispravă a III, Hugo scria sarcastic, acum un veac: „Victorie, (!) au ucis un copil de șapte ani!” Mi-

responsabili se silesc să țină Franța într-un haos de cruzime și moarte. Marea de oameni și flori — un milion de oameni — au purtat pe bulevardele Parisului, la 13 februarie, sicriile martirilor, ucii de poliție pentru că strigaseră „O.A.S. asasinii”. Tăcerea mulțimii era grandioasă — povestese corespondenții; nu se azeau, pe kilometri întregi, decît pașii reculeși ai acestui imens cortegiu funerar. Severă și fermă, ca și această liniște, istoria se va lăsa nimicitoare peste zgomotul tuturor exploziilor asine. În fața ei, bombele O.A.S., oricît rău ar face, rămîn neputincioase, ca niște pocnitori care nu vor opri niciun curentul ineluctabil al progresului.

Poporul Franței, în frunte cu comunistii, nu se predă fascismului. Convulsivitate politicienilor falimentare, ultracolonialiste, care se folosește de O.A.S. — mai ales acum, cînd se întrevide încheierea apropiată a războiului în Algeria — nu pot sili poporul francez să abdice de la noblețea tradițiilor sale democratice. Creștea minia celor mulți, Parisul și-a amintit de zilele lui februarie 1934, cînd a dat peste cap, în împrejurări mai grele, o ofensivă fascistă mai periculoasă. Tot opt — pe lângă ne-murăriții răniți — au fost morții acum, în ciocnirea cu poliția, ca și la 9 februarie 1934; și au căzut pe bulevardul Voltaire, unde muncitorimea a trebuit și-atunci să infrunte loviturile dușmanului. Parisul nu se dezice de statornicia lui republicană și democrată, el nu-i dezamăgește pe acii patrioți francezi care gîndesc așa cum scria Aragon în timpul războiului: „Mai mult ca-n soarele meu am crezut în tine, Paris”. Poetii că uriașul se face mic în fața pigmeului? Un popor glorios și mîndru nu rămîne invins de niște scelerate, precum aceia conduși de Salan. Hitler s-a prăbușit, apocalipsul nazist n-a putut strîngula nădejdea și libertatea. Apocalipsul acesta de plastic nu va opri nici atît mersul inevitabil al istoriei, oricît O.A.S. și politicienii

Dan Hăulică

LA ORDINEA DE ZI A PLANETEI:

DEZARMAREA

popoarelor, Washingtonul, Londra și Parisul au refuzat încă o dată să ia loc în jurul mesei rotunde alături de Șeful Statului Sovietic și de conducătorii altor 14 state, pentru a dezbate la cel mai înalt nivel, și nu la nivelul birocratizat al „specialiștilor”, problema vitală a contemporaneității noastre, în vederea rezolvării optime a întregii aspirații de pace.

Am avut prilejul să-l ascult și să-l văd în septembrie trecut, vorbind de la tribuna Organizației Națiunilor Unite, pe actualul președinte al Statelor Unite, d. Kennedy. În asigurările pe care, pe un ton patetic, de predicator catolic, le dădea lumii și propriului său popor, că dezarmarea ar fi cel mai nobil scop al actualii politici americane, oricît recunoștea eforturile președintelui de a convînge lumea că el, personal, n-avea să scape nici un prilej pentru a trece în mod practic la rezolvarea acestei probleme majore. Dar în februarie, cu prilejul prea grănicelor răspunsuri de refuz, trimise la invitația repetată a Moscovei, lumea avea să se convingă încă o dată de realitatea faptelor: care stau în spatele cuvintelor roșite cu atîta emfaz și tremolo în glas, de politicienii occidentali. Prima înfîinire la nivel înalt a anului 1962, lansată de Uniunea Sovietică pentru ziua de 14 martie la Geneva, a fost astfel torpilată de șefii celor 3 puteri occidentale, în ciuda majorității răspunsurilor afirmative primite de inițiatorii propunerii, din partea unor alți șefi de state din „Comitetul celor 13”. Dar în același timp, popoarele, chiar și cei americani, englez și francez, au recunoscut în mesajele lui N. Hrușciov expresia nedesmințitei tenacități și a înaltei răspunderi cu care Uniunea Sovietică abordează

Potrivit statisticilor vest-germane, numărul morților în cel de-al doilea război mondial, inclusiv civilii, s-a ridicat la 55 milioane.

Agresorii hitleriști și sateliții lor au distrus 1.710 orașe înfiorătoare și 70.000 sate din Uniunea Sovietică. Datorită acțiunilor militare, în Uniunea Sovietică au fost distruse 31.850 întreprinderi industriale, peste 61.000 km căi ferate, 4.100 gări, 40.000 spitale și alte instituții medicale, 184.000 școli elementare, superioare și institute de cercetări. Au fost distruse și jefuite 98.000 gospodării colective, 1.876 gospodării de stat și 2.890 stațiuni de mașini și tractoare, mai multe zeci de milioane de vite au fost omorîte. Potrivit aprecierilor Comisiei extraordinare de stat a Uniunii Sovietice, totalul pagurilor suferite de economia națională sovietică și de cetățenii individuali s-a ridicat la 67 miliarde ruble, adică 60 miliarde lire sterline.

Cine își reprezintă aceste cifre, nu se poate îndoi nici un moment că poporul sovietic urăște războiul. Tocmai din ura acerbă față de război, din dragostea vie pentru pace, emană și propunerile concrete făcute de Uniunea Sovietică pentru preîntîmpinarea unui nou măcel mondial, înfîințat mai groznic datorită acumulării armamentului nuclear de către marile puteri, decît toate războaiele purtate pînă acum de-a lungul întregii istorii a omenirii.

Ce-ar însemna pacea spre care tind cu atîta ardorare fărîle lagărului socialist? Boris Polevoi a mintea la unul din Congresele Consiliului Mondial al Păcii că, banii risipiți în cursul primului război mondial, ar fi ajuns ca fiecare din cei 70 milioane de mobilizați să-și cumpere o casă frumoasă, cu grădină. Banii aruncați

întreținerea armatelor, antrenînd cele 100 de milioane de oameni, o cupați în momentul de față în mod neproductiv în cazărmi și alte instituții militare, la producția de noi valori; ea va crea noi economii de cel puțin 300 miliarde dolari pe an. Cu aceste resurse s-ar putea construi în fiecare a locuințe noi pentru 10 milioane de familii, 25.000 spitale cu 4 milioane de paturi, 50.000 de școli și mii de întreprinderi industriale din așa numitele țări slab dezvoltate, fără a mai vorbi de pîinea de toate zilele pentru cei care nu s-au scuturât încă de regimul colonial și de „tutela” postbelică a imperialiștilor.”

Cu aceleași fonduri care ar putea fi economisite prin dezarmare s-ar putea achiziționa utilaje, calculate după prețurile ultimilor doi ani de pe piața mondială, pentru:

- 900 termocentrale de cîte 120.000 kw. fiecare, ceea ce ar mări de patru ori întreaga putere energetică instalată astăzi în lume.
- 900 de rafinării de țîței cu capacitate de cîte 3.250.000 tone anual, triplind capacitatea de prelucrare a întregii extracții de țîței din lume.
- 600 fabrici de cauciuc sintetic de cîte 25.000 tone anual fiecare, ceea ce ar însemna aproximativ de 12 ori producția anuală a S.U.A., Canadei și R. F. Germane.
- 4.200 fabrici de zahăr avînd fiecare o capacitate de prelucrare a 2.000 tone sfeclă pe zi, adică o producție de zahăr de trei ori mai mare decît producția mondială actuală.

În locul acestui corn al abundenței — irosirea în scopuri inumane, a rezervelor minerale și metalice acumulate de natură de-a lungul a milioane de ani de prefaceri geologice prin care a trecut

Miting pentru dezarmare la Londra

n-ar îndrăzni să lupte, că armele nucleare ar pune capăt tuturor războaielor. Ceea ce nu este deloc exclusiv, dat fiind că mijlocul cel mai ușor de a se pune capăt războaielor este exterminarea rasei umane...”

La care s-ar putea adăuga constatarea plină de ironică amărăciune a bătrînului savant sovietic Strumilin: „Trăsătura cea mai caracteristică a unui viitor război este însă faptul că nici unul dintre inițiatorii săi nu se va putea apăra împotriva îngrozitorilor lui urmări. Într-un asemenea război, nu va exista nici spatele frontului, nu vor exista nici adăposturi de beton sau altfel de adăposturi salvatoare. Împotriva bombelor te mai poți adăposti unul pe lângă celălalt, dar fără aer nu se poa-

te trăi mult timp. Și cînd va fi otrăvită întreaga atmosferă, nici unul dintre agresori, fie el de trei ori Rockefeller, nu se va putea adăposti pe timp îndelungat, nu numai într-o cameră de plumb, dar nici într-un mormînt de aur...”

Îată de ce, în ciuda manevrelor politicienilor războinici, popoarele lumii fac din imperioasa necesitate a dezarmării generale și totale mai mult decît o idee în mars care cîștigă în fiecare zi mase tot mai largi ale opiniei publice de pretutindeni. Această necesitate inexorabilă, tot mai puternică în intensitate și proporții, devine o armă de temut în mina opiniei publice mondiale care îi va forța în cele din urmă pe politicienii belicoși ai Occidentului să ia loc la masa tratativelor.

Ioan Grigorescu

EARNET EXTERN

Moscova cu acest prilej, că avionul pilotat de dînsul a fost doborât de la o înălțime de 20.000 de metri. Această mărturisire a făcut-o nu în limba popoarelor, ci în cea a lui Hearst. De la bun început, însă, presa americană a pus sub semnul întrebării toate depozițiile spionului american: „Nu, căci ceva nu s-a putut întâmpla în Rusia n-au asemenea rachete care să mbrăzeze înalte la 20.000 de metri. Possema că „U-2” a luat foc, a fost nevoit să coboare și coborînd, a fost lovit”. După scoțeliile strategilor americani, Armata Sovietică n-avea voie să posedo rachete de o asemenea precizie. Așadar, în tot timpul procesului, „băieții” lui Hearst au mers pînă acolo încît au insistat că declarațiile lui Powers ar fi fost dobindite pe că îndolice.

„Așii” presei americane încercau în felul acesta să salveze prestigiul lui Allan Dulles, al fostului președinte al Statelor Unite, în sfîrșit, al lui Powers. N-au izbutit. Opinia publică mondială a dezaprobat politica primediosă a spionajului american. Spionul a fost condamnat la zece ani „detențiune”. De atunci, cu trecut aproape doi ani. Nu de mult, guvernul sovietic, dînd dovadă de un înalt umanitarism, a hotărît punerea în libertate a lui Harry Powers. Vestea aceasta a impresionat plăcut opinia publică. La cîteva zile după apariția acestei știri, Powers punea din nou piciorul pe pămîntul patriei sale. În întâmpinarea sa n-a ieșit nici cardinalul Spellmann care-l binecuvîntase zborul, n-au ieșit nici ofițerii care-l instruseră, ai „părînții” și ai șefii de la Agenția Centrală de Investigare. „Așul” a fost îndatîc acasă. „Așul” și-a întors spre de ochiu și opinia publică americană, cu familia sa, „părînții” spionului Powers avau cîte ceva de lămurit cu acest flu... risipitor. (Într-un fel, au și dreptate: 1.500 de dolari pe lună, ceasuri, devize, și un mic mijloc de transport „U-2”).

Busc, presa americană a intrat din nou în acțiune. „Băieții” lui Hearst au început să pună sub semnul întrebării depozițiile făcute de Powers în timpul procesului. Într-un articol publicat în „New York Herald Tribune”, cunoscutul ziarist Robert Donovan dezvoltă, fără voință sa, rostul acestei campanii: „Dacă în momentul de față — scrie Donovan — Powers ar declara că a fost doborât la o înălțime mult mai mică, atunci declarația sa ar întrîdi din nou încrederea lumii în forța bombardierelor americane”. E clar. Powers, acest fiu risipitor, dar în nici un caz mai risipitor decît „părînții” săi de la A.C.I., a fost interogot, chestionat, studiat timp de o săptămîină. Și culmea, Powers n-a vrut să redea lumii încrederea în bombardierile americane! El a continuat să susțină cu calm că „o rachetă sovietică l-a nimerit în coadă la o înălțime de 20.000 de metri”. Asemenea răspunsuri n-aveau cum să satisfacă cerințele presei americane și ale „părînților săi”. „Powers mintă!” a strigat cineva. Atunci, s-a hotărît ca „așul” să fie trecut și prin camera de „detectat minciuni”. Metoda aceasta „stilizată” de investigație avea să demonstreze lumii că Powers a mințit altă la Moscova, cît și la New York. Introdus în camera de „detectat minciuni”, Powers a fost urcat pe un scaun care ca aspect nu se prea deosebește de cel electric și înfășurat cu tot felul de cabluri. Apoi, în bătaia a tot felul de becuri multicolore și a unor sunete care de care mai înfricoșătoare, a început să fie interogot. Printre tusele și fulgurele artileriei, „părînții” lui tot întrebau: „Așul” că rusii n-au asemenea rachete?” Iar „așul” le-a tot răspuns cu încăpăținare: „Ba la 20.000 de metri am fost lovit! Ba rusii cu asemenea rachete!” În consecință, dezamăgirea anchetatorilor a fost mai mult decît urcată. Ea s-a făcut simțită și-n articolul ziaristului Tom Coker de la „New York Times”: „Timp de o săptămîină, cît a înțut interogatoriul, Harry Powers a declarat în fața reprezentanților organelor de spionaj ceea ce a declarat și la procesul său din Uniunea Sovietică”.

Ce să-i faci, există asemenea rachete!

Haralamb Zîncă

note • note • note • note • note • note • note • note • note • note

Editoria „Neues Leben” din Berlin (R.D.G.) a publicat de curînd, sub titlul „Lied und die Bremerkäufer”, traducerea germană a romanului „Să nu fugi singur prin ploaie” de Al. I. Ștefănescu.

Volumul este prefăcut de Alfred Margul-Sperber și însoțit de un cuvînt înainte al autorului. Ilustrații și coperta se datorează Magdei Ardeleanu.

Cu ocazia celei de a 70-a aniversări a nașterii lui Constantin Fedin, editura „Aufbau” din Berlin a publicat un volum omagial intitulat „Fedin și Germania”.

Volumul, ilustrat cu numeroase fotografii și facsimile, cuprinde mărturiile ale scriitorilor și prietenilor germani ai lui Fedin, ca Egon Erwin Kisch, Karl von Ossietzki, Ștefan Zweig etc., o serie de fragmente din operele marilor scriitori sovietici precum și prima traducere în limba germană a unei dramate „Bucunin la Drezda”.

La Key West, în Florida, a fost găsit manuscrisul, considerat pierdut, al romanului lui Ernest Hemingway „A avea și a nu avea”. Manuscrisul, în stare deteriorată, a fost găsit între registrele unui bar de pe coastă și s-a aflat că aparținut fostului proprietar al localului, tovarăș de vinătăorie și pescuit cu Hemingway.

Cunoscuta scriitoare franceză Simone de Beauvoir și o reputată juristă pariziană, Gisèle Halimi, au consacrat — așa cum se exprima „Lettres Françaises” — o „carte de onoare” tinerei luptătoare algeriene Djamilia Boupacha, care a fost sechestrată, torturată și violată de către militarii francezi. „Cazul” este un fenomen tipic pentru campania de genocid dusă sub pretextul „pacificării” Algeriei și a trezit un ecou adînc în rîndurile opiniei publice franceze.

Poetul sovietic Evghenii Evtușenko colaborează cu scriitorul cuban Enrique Pineda Barnet la scenariul unui film avînd drept subiect revoluția cubană. Filmul va fi pus în scenă de Mihai Kalatozov.

După datele publicate de U.N.E.S.C.O., din totalul de 540 milioane de copii de vîrstă școlară în întreaga lume, 268 milioane sînt menșuri în analifabetism de regimuri politice care n-au nici un interes să contribuie la luminarea maselor asuprite.

Salariul maxim al unui profesor din Spania franchistă este de 2.000 pesete. În același timp, salariul minim al unui polișt franchist este de 4.000 pesete.